

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Postilla (interpolata) super epistolas Pauli - Cod. Aug.
pap. 31**

Nicolaus <de Lyra>

[Reichenau], 1435

Nicolaus de Lyra: Postilla super epistolas Pauli: ad Romanos

[urn:nbn:de:bsz:31-73039](#)

Cite de
scripti
cam p
plato
p libri
xvi
Quod
verbū
descrip
tione
dicitur
Sapra
pauli
aplī pī
capulter consistit in agnitione dñm mī
iesi xpi pro redempcionē hūmam g̃m
passi ppter quod dicit pma thom. ii
Non iudicau me aliquid stire inter nos
mī tantū aēsum xpm et hūmū cruci
fixum Hanc autem sapientiam descripti
tripliciter sc̃ littis hebreis. grecis & la
tīm. sicut p̃figurati fuerat in de
scriptiōe tūculi crucis qui scriptus fuit
hebraico grece et latine ut b̃ q̃m
xpo Per hoc em q̃ mītibus linguis
p̃imāp̃ib⁹s facta fuit hoc descriptio
figurati fuit fidem xpi per tūtū
orbem fere g̃nialiter publicanda quod
potissime impletū fuit per doctrinā pau
li et scripturam ppter quod patiuit
dicere verbum p̃eassumptiōnē Cite
descripti ic In quo notantur quatuor
cause hūg aplī doctrinē p̃ effectua
subiectua finalis et formalis Cita
p̃m̃ ſt̃ndū apl̃ct paulus apl̃us
fuit scriptor hūg doctrinē quod nota
tim dicit Cite descripti Hoc tamē
fuit ministrāliter xpus aut p̃t̃
aliter ppter quod dicit Gall p̃mo
Votū vobis facio fratres ouange

lūt quod evangeliū ē ame quia
non ē p̃dm̃ homēz. neq̃ em̃ ego ab
homē accepi illud neq̃ d̃ dīc̃ sed
per reuelacionē ih̃s̃ xpi Et io quia
xp̃o reuelante et dictante hanc
doctrinā descripti comēmenter
patiuit dicere verbum baruth q̃ero
me xxix Goore suo loquebatur
ad me. quā legens in libro om̃es
finones istos. et ego scribēbam in
mōlūtū attrāmēto Baruth qui mi
pretatur benedictus figura fuit apl̃
pauli qui consuetus ē amām̃ et
b̃ndicōnē dei Jeremias vero q̃
m̃ceptatue excolſus d̃co. iſm̃i
xpm̃ figurauit quem deus pater
coaltanit et dedit illi nōmē quod
ē super om̃e nōmē Ut dicit p̃h
lippen ii Et id bene patiuit dicere
paulus apl̃us de xpo Goore p̃ lo
quebatur ad me quā legens in libro
a distīcte et aperte mīchi reuelādo
et ego scribēbam p̃dm̃ cuius reue
lacionē in mōlūtū attrāmēto Episto
las em̃ suas saltom aliquas uel p
aliqua coro parte manū q̃p̃a p̃rip
fit Unde in fine p̃ me epistole
coram Salutatio mīca māu pauli
p̃ip̃le scripta ē Hoc em̃ modo sig
nabat ep̃las suas per notariū
conscriptas me sub nōmē eius
ep̃le apl̃us scripte a fideliq̃
recipiente Lūta p̃dm̃ ſt̃ndū
q̃ sicut m̃philoſophia m̃li corpus
mobile subiectū ē sub ratoē abfoli
ta et impartialibus libris subratoib⁹
detinētis ut corpus mobile ad p̃t̃
m̃libro celi et m̃ndi et corporis mo
bile ad form̃ m̃libro degnacōe et
corrip̃tē Sit deus sub ratione

absoluta est subiectum in sacra scriptura
In parochus vero eius subdeterminata
rationibus Ut in veteri testamento sub
creme creato et gubernato et inno
uo subiecto ademptis in
gradii In epistola ad pauli sub ratione ma
gis determinata sibi subiecto ad comp
tonis persuasum passionem quod dicit
Spirituorum iudeis quidem scandalum ge
tibus autem scilicet. Quis autem No
tatis iudeis atque grecis spiritu filii
dei spiritu virtutem et sapientiam.
Hinc ergo sapientie doctricis pauli que
est causa subiectua tangitur enim de
cim De qua dicitur actio p. alias
non. Nos vobis mitiamus namque
ad prece mors reprehensio facta est
de christo pro salute mundi passus. Cu
rta totum considerandum quod causa fina
lis hinc doctrine est utilitas tatus et
te que notatur enim dicitur tunc ad
veritatem tuam. quia per hanc doc
trinam intellectam et opere adimple
tam habecur vita greci impiorum et
gloco infamis. De quo per accipi quod
dicitur apudios in Precepta mea tor
tuus tristriat. longitudinem om
nium. et amicos vite et pacem
apponentur. Dicit annos ante qm
tm adiutam greci. et longitudine
diem. quantu ad uitam glorie
que eternitatem includit aparte
post et pacem et appetitus quiete
quia deinde finis ultimi est quod qui
erit totaliter appetitus Cura qm
tendit qd causa formalis est duplo
se forma tractandi et forma eti
catus forma tractandi est modus
agendi qui est triplo apud philo

Iosephos sed diffinitus dominus
probatus Et hoc triplex non oti
apulus quando misericordia ad hebreos fi
dom diffinit dicens fides est sub
stantia sperandarum tercius argumentum
non apparentium. Similiter primo
Chormyus gratiam dividit domino
divisiones autem gratiarum sunt ad
autom spiritus Et subdividit alij quidem
per spiritum datum sermo sapientie Alij
sermo sic ut Similiter primo Cor
pus probat alias arguit ex christo re
surreccio futuram de gaudem ac
surrectionem sicut possibile est in
tali materia. Et huc formalis cui
sa tangitur enim dicitur tripliciter.
De quo per accipi quod dicitur etiast
in similius triplo diffinitur in
pitur forma vero tractatur e
divisio doctrinae. dividitur autem to
ta pauli apostoli doctrina inter tres ptes
sed in tribus precipuis gentibus
scribit quod mo romani qui precole
bant alias gentes in potentia lo
gici qui precolebat sapientiam. Quo
hebreis qui precolebat in nomine legis
notitia Romani autem scriptur
tanta in eam epistolam que primo
exponetur scripturam est prima respectu
alias quod hebreos

LXXXI

Aulus formis
repsi spiritu uocatis
apostoli. Hoc apostoli
dividitur inter partes secundum
salutatorum et mar
inatorum in primis
gratias agit et
conclusionem p. vi

capitulo ibi **C**autem qui patens ē
p̄ma ad huc diuidit m̄tes partes
Quia p̄mo deſtribuit ſalutans per
ſe na **E**ccl̄ etiā ſalutata ali om̄ib⁹
qui ſunt a me **Q**o bona optata ab
Graſia nobis et pax p̄ma ad huc
induas Quia p̄mo p̄mitte perſone
ſalutare de ſcriptio **Q**o angdām dicit
declaratio ab ali omo ante p̄misit
perſona uero ſalutans p̄mo deſtri-
butur ex nomine cui dicitur Paulus ei
p̄mo nataus fuit ſaulus actio viii
ſed p̄ ea nataus e paulus aquoda
cuius vocabuli facta ſ. acceſſione
pauli p̄trophilis actio viii ſicut na-
tob nataus fuit aſrahel exco luta-
tus e cum angelo Ut dicit ſuit
plenius **E**ccl̄ xxvii Et ſymon
nataus e petrus ex confeſſione
diuinitatis mox machi xvi Qo
deſtribuit ex religione cum dicit
p̄nus iefi xpi e verus p̄p̄ianus
Qo ex officiis dignitate cum dicit
nataus aplūs Et quia aplatus e
excellētior etiā ſatus ad quem
milius aſtendit recte mihi adeo vo-
ratus **Q**o bene dicitur nataus
aplūs ſi adeo **S**ed m̄ illud hebreo
capitulo **N**ec quisquam affi-
nit ſibi honorem ſed qui nataus
adeo tamq; aaron Nito ex modo
nataomis ſic cum dicit Segregata
in evangeliū dei per verbū
en ſpiritus ſancti fuit ſegregata
actio aplorū alioz q; xpi diuina-
lorū ad predicandū per orbem eu-
geliū xpi actio viii **T**et tunc na-
tatus fuit ad apostolatū p̄bus in
nataus fuerat ad fidem actio x
Quod ante p̄misit **H**ic ſan-

declaratur duplo dicit **S**ed m̄ ibi.
Per quem accepim⁹ p̄mū autē eſt
q; dixerat **S**egregatus in evange-
liū dei Qdeo declarat qualesit aſtud
evangelii a bonū mītū adeo p̄tib⁹
reſtrāmēti actis p̄missum Et hoc eſt
q; dicitur **Q**uod ante p̄misit ſu-
dos pater p̄ prophetas ſuos in ſp̄-
timis sanctis **S**icut patet i cōmī
xxxi Et dies coenit dicit dñs
et feriam domini ap̄l et domini iuda
fedus non ſed m̄ partū quod p̄p̄iḡi
en p̄ibus nō in die qua apprehendi-
māt corp. ut redire eis de manū
egipti **S**ed hoc eſt partū quod ſeiz
en omo ap̄l Et ſequitur dabo
legem in iſtib⁹ corp et in corde corp
ſribem cam **X**opus en legē nouā
in evangeliō contentā non tradiſit
ſcriptam ſed verbo ſuo et ſpiritu
ſancto de celo mifſa imprefſit illa
cordib⁹ aplorū et diuina ſcriptura
Sed ip̄i poſta ſcripſerūt ad memo-
riam ſuorum **Q**o dicit xl v fa
Consolam̄ consolam̄ p̄p̄to dñci dicit
dñs deus noster loquim⁹ ad cor
nōlū Quia ſicut dicit lex na-
tua ſcripta fuit homini corda Se-
cundo aſtendit **q**uale p̄t
evangelii aſtud xpo ſubiecto cum
dicitur de filio ſuo qui e annis deg-
tinn p̄t ab eterno et verus ho-
cōtempore **Q**o ſubditur Qui factus
e al eo ſenīe dauid ſed m̄ carni
Non en dei filius vel ap̄e xpus
potest dici factus ab ſolute quia
ſupponit filij e eternū ſicut e
ſupponit p̄t q̄t tamē dicit factus
en hac determinatō factus ho-
ſed m̄ carni quia natuſ huma-
na xpi facta e etenſus amio ad

supponit diuum? Et hoc in tempore
qui predestinatus est filius dei mani-
tute a misericordia patentes cum do-
patre ad tuus intellectus secundum quod
destinatio eterna dei ordinatio de-
agendis in tempore per gratiam eius. Est
omnis placo gratie misericordie in fu-
turo affectus quod importat ante respi-
cionem respectus predestinati filius aut
in natura divina est coeternus patri
et sic non potest dici predestinatus
Sed in humana natura postea est
pater qui unigenitus dimicatur inter ipsos.
Hoc enim factum est ex dei predesti-
natione. aliter cuius mente aliquid de-
meum accedit quod est impossibile. et
ex eius misericordia gratia affectus quod radit
sub predestinatione divina. Et hoc sicut
habet affectio homo factus est deo vel filio
dei est vocata. Quia et hic corpus et
quod homo predestinatus est deo filio
dei quia in natura divina equalis
est patri potentia. Sed cum spiritus
sanctificatus. Hoc referunt ad illud
quod promittitur. Qui factus est ei
ex semine dauid secundum carnem. Ne forte
aliquis crederet quod descendisset
deus auctoritate gloriam suam
sicut aliis quod falso. quia deo des-
cendit tantum secundum corpulentam
substantiam de virginie assump-
tam. et virtute attulit spiritus se
formatam quo virginem sancti-
ficauit et impregnauit. ex resurrectione
corporis mortuorum. ad quam requiri-
potentia in finita. Per quam se
alias mortuos sustinuit. Jesu christu
domini noster et aiesci christo domino nostra
spiritus hunc genitum est pablat.
¶ Per quem acceptum. Hoc

declarat secundum dictum sua qualiter
acceptus est ad apostolum scilicet per eum
spiritum sanctum qui est mediator dei et
homini. Et id dona spiritus sancti ve-
nient ad homines per ipsum. Dictum
est autem supra quod hoc vocatio fuit
per spiritum sanctum. Secundum sequitur
quod mediante christo apostolatus con-
cessus fuit paulo quod dicit per seipsum
acceptum gratiam et apostolatum.
et iungit hoc duo simul. quia natura
non deficit in necessariis. Alterum
quod concedens dignitatem. sed tamen
forma substantialis dat affectus que
sunt necessariae in omnibus congrui-
entibus apostoli forme et multo ma-
gius actus naturae non deficit in ne-
cessariis. affectus quod concedens dig-
nitatem. apostolitani simul dat
gratiam ad exercendum conuenientem
officium pertinentem ad illam digni-
tatem. ne arca sapientie sibi obiret
possit. ad obedientiam fidei a pa-
tris spiritu me totaliter exponere
obsequio fidei in omnibus gentibus
et ut fides dilatetur in omnibus
gentibus. pro nomine eius a. ad gloriam
nominis christi in quibus se fidelibus
estis vocati ad fidem alii christi a
christi christo aquo est hoc vocatio
quod in omnibus. Hoc contor cognitum
personae salutato tamen dicitur omnibus
qui sunt a me. non generaliter
sed fideliibus quod subditur. Dilectus
dei a. adeo vocatis suis et christia-
nis qui sumus sanctificati per
baptismum. ¶ Et id videlicet. Hoc
exemptum optata bona quae sunt
bona simpliciter affectus quod ab so-
lute possunt operari alijs et sibi

et hoc sine gratia impunitus quod dicitur
Gratia nobis et gloria in futuro non
subditur. Et propterea appetitus enim homines
non per carnaliter qui etiam nisi in gloriam
ad eo per meum qui est dator gratiae et glorie
pertinet et aperte. ¶ **P**rimi quidem hic co-
sequentes ponunt narratio in qua ex-
plificatur intentio apostoli que est conve-
nire gratiam dei per quam romani e-
rcentur patati ad fidem aliqui iudei et
aliqui gentiles ostendendo quod utriusque
ad salutem indigebant gratiam dei
quia scientia acquisita non sufficie-
bat gentilibus ad salutem. nec obser-
vatio legis iudeis. quia patet ex hoc
quod illi et isti plapsi fuerant in horum
victoria aperte quod ciebant gratia
dei propter per quam salvaretur. Et propter
hoc ostendit apostolus Secundo in primis
cos in multis capitolo xiiii prima
adhuc mduas quia primo auctoritate
romans credentibus discordat ma-
talem. Quod inducit eos ad calcaris.
concordiam infra et capitulo Matthei
vero discordie erat quia canis de
iudaismo proferebantur gentibus.
et mositur legis suscepimus. Et con-
uerso gentiles iudeis scientie ac-
quisitione aperte quod primo ostendit
eis similiter est gratia dei sine
aliqua pragmatina ante quisitionem
ad proximi fidem. Quod post quisitionem
incipit tertio capitulo ante modum
ibi. ¶ **I**gitur secundum autem ostendit
propter hanc et ante quisitionem plapsi sunt
impetrata curia Iacobus aposteros ar-
guit sit procedendo quia primo se os-
tendit exortitate maiorum ad argu-
dum. Secundum sequitur argumentum

atque? **P**euclatur enim prima adhuc
mduas omnia primo se ostendit exor-
titate maiorum. Quod reddit causam de
ficii ibi. Desidero enim quoniam autem fa-
citur duplicitate primo enim ostendit
se habere certitudinem ad eos gratias
agendo decordi bona inchoare dices
primo quidem et principaliter gratias
ago deo meo cui bonum hominis est
principaliter attribuendum. quia fi-
des nostra missio. Omnia enim ro-
mana tunc toti mundo donabatur quod
quod de omnibus mundi partibus ibi
memorabantur qui bona comuni-
ficione fidelium arome existentium
referabantur mduis partibus or-
bis. quod ad dilectorum fidei fiduciam et
ad dei gloriam quam apostola querebat.
¶ **T**estis enim hic secundo ostendit
idem propter ipsius orando deuoto dices
Testis enim michi est deus. frumentum
enim orabat pro se ipsis secreto. quod
quod de hoc testem non habebat nisi
deum. cui primo in spiritu meo. et non
memorantibus legalibus. quod sine me
missione est. Non est perhor intel-
ligendum quod apostolus pro ipsis oraret con-
tinue sed quia quotiescumque orabat de
ipsis memoriā habebat. obsecrande
a per rem factam expectans. ut ovo
sit magis expaudibilis scilicet cu
dicing pertinere et passionem tua
libera nos domine. Si quanto tandem
aliquando propter iter habebat est.
¶ **H**oc forsitan fuit una causa ap-
pellacionis sue ad cesarem actum pro
xvi ut sic videat fideles non
coistentes. ¶ **D**esidero. **H**ic con-
redit causam prima est ad augen-
tuosum. sicut dicti scilicet quare

desiderabat. Venire ad romanos Et assignar ad hoc duplum causam pma et ad augmentacionem sui misericordie per suum predicationem. Et hoc est quod dicitur. Dicere nos ut aliquid in partiali nobis gracie spissatis et ut per predicationem meam deuotiores officiam et sic in nobis augeatur gratia dei ad consummationem viae in fide et bonis opibus et simil consolati in nobis et quasi dicens per hunc ad mucem consolacionem perfidem robis michi et nobis communem et dedilectionem sui aduentus consequenter se conseruat dicens: Nolo enim vos ignorare ut et patet ex dictis litteris **G**recis et barbaris. Hic assignatur sed causa que in credito debiti dices Grecis et barbaris et hominibus ignote lingue cum modi sunt omnes propter iudicium gentes et larmas sapientibus et iustitiae in lege et prophetia et in spiritibus et illutatis hominibus debitorum ad predictandum eis evangelium ex officio apostolatus ita quod me promptus est ex parte amniculorum habuimus et habeamus impudentem evocandi et nobis quod res estis evangelizare et evangelium predicare licet autem debitis reddere sit necessitas tamen aplius non pertinet in hoc quod omnibus non predicanter quia hunc debiti reddito radit sub precepto affirmatio quod non obligat ad semper sed oportunitate hinc quod aplius fecit. **P**Non enim. Hic assignatur causa ex honorabilitate officij di-

vens Non enim erubescere evangelium a predicatione evangelij quia hoc est honorificum et sanctum. Sed subditur Virtus enim dei est et evangelium est virtutis dei contentum in salutem omni credenti. quantum omnium ad effectum perficit solis credentibus quindeo primo et gresso. Per hoc non est intelligendum quod apostolus dedit sic personaliter acceptio sed hoc dicit quia uidei per notitiam legis et prophetiarum greci per cognitionem recitatim que est quedam strata ad ascendendum ad deum per cognitionem et amorem quia ex hac habebant quandam dispositionem praeterea gentibus ad stupiendum evangelij iuramentum quod continet iustitia perfecta propter quod subditur. Iustitia enim dei in co-reuelatione et in evangelio manifeste traditur. ex fide in fidem. et ex fide in formam procedendo ad fidem formatam licet enim sit idem huius tam dicere in formis sine causa existens et superveniente caritate formatus quia per hoc actus eius officium metatorum. Vite brevi et talis fides formati unificatur et iustificatur perfecte. Sicut spiritus et abant in quibus autem **T**Reuelatione postquam aplius affectu sua talitatis erga romanos ostendit. Hic tamen uicia condonavit. Et dividitur in duas partes quia primo arguit uicia gentilium. Quod indebet in sua causa si prima in duas quia primo arguit uicia eorum contra deum. Quod concludit inuenit in Qui enim iustitiam dei prima ad hunc in tres quia primo arguit

corum virtus contra deū. Scrimde
 in seipm ibi q̄pter cecitatē quod tra-
 didit. Qo m̄proximū ibi. Et scit
 mon q̄phāmē p̄ma m̄duas quia p̄mo
 arguit eos peccata. Qo inde sequie-
 tū grauitate. Et m̄tāmē p̄mis
 autē ostendit per hoc q̄ romanū an-
 gebant s̄cē et m̄dūstā naturalē. S̄n-
 dūt vegetans libro de re m̄līca. Qz
 romanū acquiescerūt domīm̄ tāmū or-
 bib̄ non militūd me q̄pli nec fortitudi-
 nē corporalē. sed sapientia consilii et
 prudētia militai. Despiciāt romanos
 est simile q̄ legitur p̄mo mathabœus
 capitulo xviii et q̄no. p̄m̄ p̄o xix.
Hoc audiāt te ic. Et sic prodest sup
 om̄a boni consilii adī machabœus
 tao v̄ tā fm̄m q̄pter quod ex
 cognitōe naturale p̄bi data poterat
 cognoscere. Vm̄ solū verūm̄ deū
 latā colondim̄. quod si fetissons tā
 quam de homib⁹ naturalibus deo grātia
 dōdissēt eis cognitōe s̄u super natura-
 lem̄ quantū necessarū ad salutē.
Esit patet decretio artū x. Sit
 enī corpore disposito et organizato
 per naturū m̄ fūnditūt adeo anima
 Sit talis super natūrā. Monstra hat
 disposito q̄ modim̄ p̄dictū. Et
 scit deficitē natā organiza-
 p̄dicta non infūnditūt anima.
 Sit homini m̄disposito natūra fidi
 denegatur. Sit autē fuit decretio
 qui de cognitōe naturale deo ingredi
 superbirent et cogitandū cecitatem
 mentis int̄tercesserūt. Et grauiā pe-
 ccata. Ego patet q̄ supra dicte
 cecitatē. e. et grauiā peccata q̄p̄
 que p̄mōndi erant ex iustitia di-
 na. Et hoc o. q̄ dicit. Veridat̄

enī a rectitudine malorum ex peccatis. Ira
 dei. et eius iustitia et vindicta super
 om̄e impietatem. Et enī pietas mil-
 tis deo exhibitus s̄dū nullū. Et per
 ap̄pōtūt impietas importat dei contemptū
 et in iustitia homī a peccatum contra
 proximū et quo iuste e. Quicdū. eos
 qui mēltatē dei m̄ iustitia detinet
 Mēltas enī dīna quidē e. m̄se parata
 et semanifestata p̄d malitia homī m̄
 pedit in eis hanc manifesterōt et sic
 quoddam̄ detinet cam. Enīt m̄pe-
 dīoñs tūfīm aque dītūt cam detinet
 Quid declarat consequētē dītōs
 Quia quid natūrā dei a deo dītōib⁹
 dīm̄ per rationē naturalē cogni-
 tis rūgnodi s̄unt essentialia attri-
 buta ut sapientia bontas et similia.
 Manifestūt e. m̄llis s̄z in homib⁹
 cōmīm̄. Deus e. Aliis manifesterūt
 Et s̄bditur modus manifesterōt
 tūm̄ dītūt. Om̄isib⁹ enī patris et
 attributa dei essentialia que s̄unt
 nobis om̄isib⁹ m̄p̄nt s̄unt et eius
 p̄tia essentialia co. q̄ non cognoscit̄
 Ignitōe m̄tūtua. accatura m̄di
 animal est dei. et de homī qui p̄t
 nominatur. eo q̄ h̄t quandā simili-
 tudinem̄ tū om̄i cecatura habet
 enī tū m̄n om̄isib⁹. Quicdū et
 tū arbōibus sentit̄ et animalibus
 intelligit̄ tū angelis. Et quia om̄is
 alia cecatura sensibilis q̄pter homīz
 facta ut diffīlē tractat gregorius ad
 media xxi. per ea q̄ facta s̄unt et
 per cecaturas intellecta conspiciūt
 s̄tūt causa per effectū et sic phi-
 losophi cognomēt deū. Sempererna
 quoq̄ virtus eius et potentia q̄
 et dōdictis attributis et diuinitatis
 et essentia dīna. de qua p̄ cecaturas

agnoscitur quod est anima simplicio et
infinta ita ut sint mortis abdes de-
contempti apud nos subditus Quia
enim dei cognoscuntur et ratio naturali
modo predicto Non sicut dei glorifi-
caveruntur agnitos quod in aperte
onabilitate excedit agnitos mentem
et per quod super omnia glorificandus
aut gratias egavit de cognitione
naturali adeo pli data sed eniam
enim magitatem suis subiectos
decepit Et obsecravit et tor in fipice
coram iusto iudicio dei post super-
biam coram. Dicentes enim se esse
sapientes in temporalibus multi facti
sunt in spiritualibus ¶ Et multum
hunc contra arguit peccati gran-
tatem exortitate sequente per ydo-
latram que maiorum peccatum est
ex gratia Quia et tanta prima pre-
ceptum praece tabule et non solum
unam ydolatriam invenirent sed
multiplitem cludierant enim per epe-
mabut ydolozor regis assyriorum ipi-
m invenirent malitientiam et re-
bellionem ad regna pli fiduciorum
eo quod ames deos corda exterminali
inseriat per holofrenom quidam
primo postor quod addilatatione sui
imperii statuerunt per romanum colorem
omnes deos diuini generis colli. Unde
dicit leo papa in sermone pecti et
pauli apostoli ¶ De civitate romana
enim omnibus penit dominaret geti-
bus omnium suiebat erroribus ¶ Et ho-
c quod dicitur hinc Et multum glori-
corruptibilis dei et honorum
soli deo debetur in similitudinem
Imaginis corruptibilis hominis
quia cultus latere sole debitus ex-
hibuerunt feli yani herculi et

pluribus aliis qui fuerant homines
corruptibles et evoluti secundum quod
dicit psalmus iij alias decimo tertio.
¶ Alii aliqui adorabant talpas et ave-
spertiliores et quadrupedes sicut e-
gypti colebant bœnum et serpentem
sicut babylonie colebant draconem da-
nielis xxiij. Et istas ydolatas et mul-
tas alias accepterant romani ut dic-
tum est. ¶ Post quod hic tanter
arguit peccata que sunt in spiritu
subiecti interque luxuriam maxime
inquinat quia in corpore redimatur
et maxime virtutem contra naturam
quod est peccatum. Quia etsi sunt
species maligni nota speciem per-
tati contra naturam et duo que se-
quentur Roma est mollescentia qua
aliquis per tactus propositus polluit se-
ipsum et hoc tangitur enim dicitur app-
quad auctor peccatum ydolatrie in
tursum tradidit illos deus et
tradi per misericordiam imponebat
peccatum independia cordis ipsorum ad
sequendum totaliter quam contumia;
in crudeliam et usq; ad in crudelias
maximas ut contumelias afficiat
corpora sua. Quib; enim valde vi-
lenditur natura. Qui committit
enim vitatem dei in mendacium et in
ydolatriam ipsum calondo sicut dominus
quasi dicit auctor ydolatras tende-
reunt malam in crudeliam. Et per-
suierunt creaturam ydolis quam
terram qui est benedicta in secula et
ab omnibus semper glorificandus ante
Confirmatio hinc dicti est Secunda
specie est contra naturam est padoma
qua transit maliam personam in se-
uimus in debito. Et hoc tangit

cum dicitur **M**atæ tradidit illas
 deus **m**passiones ignomine a valde
 ignominosas nam semper corpore inu-
 tam matutale **v**isum. **v**na alterum
 polluendo. Similiter autem et mas-
 tuli vnius aitiorum polluendo exarset
 indeuidis suis exουchemeti em ar-
 dore luxurie talis oritur prodit. et
 mercedem a punito. quam oportuit
 a deciat in sometipis recipiotes. deo
 permittete iudicio suo iusto. **Z**a spes
 peccati contra matrem quando exor-
 tetur in specie aliova. **S**ic cogit cu
 bestijs. After quod vocatur bestialitas
 et e pessimi. et committit dicitur
 cu in nomabile. After quod aptius
 taret de illa specie. liceat forsitan
 intueri. scit duas alias pre-
 cedentes. **E**t sic **H**ic conterat
 peccata corpore impromissu. **E**
 prima peccata gressu. **S**econdo
 omissione i parentibus non obedi-
 tes. **C**irca pmi tangit pmo peccata
 apis dicens. **E**t sicut non pba.
 uenit deo hre in notitia et non
 ciruunt de dei notitia tradidit il-
 las et tradi permisit in pgbim sen-
 sum et in peruersum iudicium. optima
 iudicando que stbm ueracem pmi
 possima et hoc sit per malum hnt
 acquisiti. Sicut gustus male dispo-
 nitus amara iudicat dulcia et ceteri-
 sicut faciunt ea q non conueniunt
 fratres recte qua homo debet uti
 Et que pmi illa pmo explicat in
 griale dicens. **R**apiles omni iniqui-
 tate. After auersionem adeo que
 e in omni peccato. malitia. After
 omissione indebitam ad cetera
 uan. **L**o magis explicat impo-
 triali dicens formicatoe. sequendo

contumescientiam carnis. audacia fse
 quido contumiam artuor. nequicia qm
 re ad superbiam uite. nequa em di-
 anequo ne quis Superbus em q ne
 quid attingere noe sibi debita. assenti
 mititur ex superbia plenos iniuria
 quo sequitur ex superbia est em cristi-
 tia debono alieno inquantu esti-
 matur. **A**prii hanc dominuntur ham-
 radio tantentioe que ex iniuria erunt.
 Sicut patet de cym qui fratre pnd
 post uerba iniuria occidit. ut dic-
 tit fiat genef im. dolo malignitate
 si talia priuatoe quando non au-
 dent facte manifeste. **S**econdo
 tangit peccatum ois dicens. **S**uspi-
 rones qui occulto nituntur per uer-
 ba sua honorum amicitia separare. **Vn**
 citates xviii susurro et biligivis
 maledictus turbauit em pacem ha-
 bentes. **D**etractores occulte alienig
 famam demigrantes differunt et
 susurro et detractor sine. **Q**uidam vni
 intendit separare amicitia aliis
 demigrare fama. deo adhuc quod
 het uicia. contumeliosas. ditentos
 alijs obgria superbos falsa doma-
 gnis se iactantes. elatos alios oppo-
 nentes. **Q**ui uictores. malorum. uer-
 bis malis et exemplis alias corrupe-
 tes. **P**arentibus. **H**ic conterat ex-
 pluat peccata omissionis cu dici-
 parentibus no abdicates. ad quod
 tam tenentur parentibus carnali-
 bus. co q hnt ab eis vestimentu
 et nutrimento et parentibus spiritualibus
 co q hnt ab eius regimine et dor-
 meti. **Q**uis pietates co q no reti-
 pilit parentibus datum metu. et co
 tanti incompitos in attu hnt
 et gestu sine fide i. sine fide
 litate amicitie ad alios sine ma-

ad pauperes et afflitos. **C**ui tuus
timor dei hic aplius concludit in
timore ex predictis. Ex quo enim erant
sunt culpabiles. sequitur quod erant damp-
nabiles nisi fuissent adiuti gratia dei
quod dicit. Qui tuus timor dei a deo
est iustus cognovissent ratorem naturale
hic omnis omnis intellectus et natura
clamavit non intellexerunt. After
recitationem misericordiam exoper-
tatis ut predictum est. quoniam qui
talia agunt horribilia digni sunt
morto non solus tempore federa
eterna. Non solus qui fecerunt ca-
digni sunt hat penas sed etiam
qui consentanei facti sunt et isti se-
fauentes et prestantes auxiliu et
ille qui tenetur corrigit et tacent
Ehet correctio duplo e causa fra-
terna ad quam omnes tenentur. non
tamen ad semper sed per tempore de-
bito et loco. et alijs circumstantibus
debitis concurretibus. Alio e correc-
tio punitonis ad quam tenentur
superior ex officio suscepit et hinc
correctio non solum e gressu emonda-
tione peccatoris sed magis apud
boni comitum. After quod non debet
superior tollere atali correctione apud
obstinationem seu peccatorum peccato-
rum sit in correctio fraterna q
tunc ordinatur ad commendationem
fratris sed punire debet obstinationem
et usque ad mortem si excedat per
venio rei publice. Quoniam dicitur et
in hoc capitulo quia peccatum cido-
latice tradidit deus gentiles impa-
tientie molissima. plura alia destra-
bilis. Et propter hoc ad maiorem dictionem
evidenter queritur. Vnde vnit

peccatum esse possit altius peccati
pena. **E**t arguitur quod non primo
quia penae iuste sunt et adeo opti-
pater per augustinum libro primo homo
suum questionem peccatum autem non
est iuste nec adeo ergo. Ita item pe-
nare sunt inducere ut per casus haec
inducantur ab homini caritatis opti-
pater per philosophum ceterum
sed per peccatum non reducit homo
ad homini caritatis sed magis ad op-
portunitate ergo. **C**ontraindeinde illa
In penam cum ydolatrie gentilium in-
duita sunt aliqua peccata enormia
Responsio de peccato possimus loqui
dupliciter scilicet per se et per accidens
per se ubi considerat peccatum
scilicet quod excedit voluntate
sit enim habere rationem tempore gressu
quod si millo non est voluntatum non
est peccatum. Et hoc modo animi pecca-
tu non est pena altius quod sit
contra voluntatem et permanif-
tum est per se loquendo peccatum
non propter esse pena peccati. Peccati-
dens autem peccatum potest esse
pena peccati tripliciter. Primo quando
ex parte cause que remouet philibet
Cause omnes meliorates ad peccatum. scilicet
passiones munditate. temptationis
dyaboli. et alia hinc quod impedit
dimini auxiliu. quod iuste fibra-
litum. gressus peccatum. et talis sub-
tractio e hinc peccati pena et
ad eo et sic peccatum sequitur quod sub-
tractio dimini auxiliij per accidens
dicitur pena peccati predictis. **A**nd hoc modo loquitur apostolus dicens.
After quod tradidit eos deus in
desideria cordis coram ita clara pub-

trahendo auerillit suū permissū
peccatisbus vñtri apassimis suis
demoni temptacionibus alio modo
potest ē pena ex parte substantie
actus peccati afflictionem induit et
hoc siue sit actus minor ut patet
intra et in iudicio que natibiliter affi-
gunt ipm ratu et in iudicio suis sit
actus exterior sicut aliqui granibus
laboribus et dampnis offendit aliis
ut coplant actu peccati Secundo il-
lud sapientia et lassati sumus in iudicio
tatis Quo ex parte effectus qntis ex
his diobus modis coltrinis vñ
peccati non solum ē pena peccati
precedens sed etiam sui sed pmi pa-
tet reuasio ad arguementum quod predictum
de pto sedm se consuato ad sedm
ditendit qd her punitio qua aliqui
punitur adeo in malia peccata rū
ad boni virtutis ordinatione et qm
ad boni peccatum sūcū post per-
tacū humiliores et cauiores resur-
gent semper aut ordinate ad boni
aliorū qui crudelis tales de peccato
impuniti pñr uile magis confor-
midat peccato cap sermōnē

Dopter quod postquam
aplud arguit virtus genti-
litii Hic contra arguit
Virtus iudeorum Edimundus inter
parec Quia pmo ostendit eos
multa et pena gentilibus similes
Qo quo ad aliquid peccates ī Tū
autem si iudeus Qo quo ad aliquid
meliores impñcipio tertij capituli
Pma adhuc iudeas Quia pmo
recta pñtia ostendit uirtutē
remouet quorūda errore ī Cos-
timas Pmū ostendit duplicitē

ione pma quia apud gentiles
ydolectia reputabatur mitiora et
formatio licita ppter quod talia a-
gebant iudei uero per legē adeo
specialitē sibi data cognoscabant
talia adeo ē prohibita ppter quod
in manifesto atalibus abstinebat
ne sedm legē punitient mortui-
to tamē hoc operabat ppter quod
impunito gentilibus erant similes
Et iō confite pcedetis tē nō dicit
aplud Qui talia agnit digni sunt
morte Concludit ppter quod in
excusabilis es homo et tu iudeus
gentiliter uincit qui uiditas teme-
rale gentiles Et causa puditur qn
quo em uiditas ī et pacet hīc
Sermōnē em Hic punitur sc̄iida
ratio licet em inter peccata mani-
festa et occultata sit distinctio qntid
ad hymnā iudicūl ppter quod tñ
punitur manifesta tñ qntid ad
dñm uidicūl monēt in hoc distinctio
quia punit selecta pñt et mani-
festa eo qd mthl ei ē occultid po-
regit novi Homo uidet ea que pa-
tent deus aut manifeste car Et iō
uidet qui similia peccata faciunt
innocentes erant similes puniti
pñt et gentiles factes talia in
manifesto Et sic hē apñtū sūcū ui-
da similes gentilibus erant Huius
tamen patet cōtrūc dicens Sermōnē
em qm uidicūl dei ē sedm uita
tem et sedm equitate iusticie incos
qui talia agnit publica eod occul-
te. **C**osimias aut Hic armo-
uet virtus duplicitem errore sedm
remouet ī Non em ē acceptio.
pñmū aut error ē quia aliqui ni-
punitatem attribuebant sibi co-

dilectione pumtōmB diuine quasi
cont' oblitia sua peccata. Hoc remo-
uet tamquam errorē quia hoc pro-
uocat tanquā ex dei patientia qui
tendit peccatibus penitentie tpus
ut sit si non penitentia appareat
coram condempnatio magis iusta.
Et similiter p'matio per severatū
in bono. **R**ant sententia deducit
aptus diffise dicens Hostim' aut'
hoc errorē tamen. d homo qui ui-
deras it a o tii iudicē qui iudicas
temerare gentes ut dicitur et. quia
tu effugias iudicium dei a cuius pum-
tōne p'pter pene dilatōne quasi
dicet non sit eis. sed magis cont'
qui tu abuties tempore me.
tibi dato ad penitentia. No sibidit
an diuitias a habundantia boni
tatis eius. quia amalis non sube-
bit vana nature. et patientie
qua differt allatōne pene. et lon-
gimittatib. qua diu expectat con-
uisionem hominū amalo culpa
contemptib. quasi dicet sic impu-
nitas tibi arrogando. Gnora
quoniam benignitas dei et tollas
ad penitentia et adducit quantit
e in se. quia in strictus siros adbo-
mī amalis nūquā penitus auferret
quam diu sunt in via. Sed ap'si
appellat̄ eos et sic remanent
in fecibus suis. Qdco sibidit. Se-
cundūm autem diuitia tua. quia
non credis domino in strictu. Duid
em incorporeis dicit quod non
redit tangenti ad similitudine
huius dicitur. Cor duri et non obe-
dit in fraganti ad boni. Therauri-
zas tibi crām a acutulas tibi pe-
nam m'die ire a u'conis ex tec-

me. et reuelatōmB iusti iuditij dei
Tut em reuelabim' secreta cordis
vestri. qui reddet omniq' stdm
opera sua s'z bonis premii. Qdco
sequitur h̄is quidem stdm patē-
tiām boni opēis et allis qui poterā
dei usi sunt ad bene operandū.
glām et honorem recipient enim
premiū p'vitate in quo consistit
ratio honos. Quia p' dñm philoso-
phym honor premii ē virtutib.
etiam h̄is honorē etiam multis
s'z etiam multitudine angelorum in
quo ratio glōe consistit que est
manifestas honos. Vnde glōe
adaltate dicitur quasi quedam claria
et mutata m̄g. et incorruptōm
quia electi resurgent ad uitam in
mortalem et beatam. Et quia malis
per affōrit redditur tormenta.
Qdco sibidit h̄is autem qui co-
tentio et peccatoib. obdūntis
quorū anima s'z contendit. Ut
dicitur c̄ illi et h̄is quia syndēs
seu dictame cracōm malo veni-
munt et sensualitas ad opm in-
climat. Et sic ē contentio inter
partes anime. Qui non arquiescit
vitati s'z domino pulsanti ad ostium
cordis perse ad bonū in fragando et
per siros predicatorēs morte. reddit
autē iniquitatē a dyabolo inqui-
tatem suggeste perse et permissi-
tros siros. Qra et indignatio sumi-
ndis tribulatō. m'p'batō sente-
tie achatī xxv qte maledicti in
ignem eternū et monoz anima
homis a m' hominem malū no-
minatur em h̄it latid compotū
aparte dignis. Sicut exaudi p'mo

Omnes animi que egresso sunt
defemore natos & omnes homines qui
deum p̄m̄ et greci. Quidam cū prediis
gentibus habebant dīna auxilia q̄
petrata. Quidei per legem Greci per
sapientiam acquisitam. quia ph̄ya nō
ugebat ingrediā ppter quod p̄etrata
astris magis erant grauiā et per
tēnē grauius pumenda. Cela autē
ethnorū & Goditū patet heretika.
Contra cū Hir remouit error
stōis. Et p̄mo p̄mitur. Hec removit
Qd̄ m̄gda dīta declaratio ī Cū
gentes. Error autem iste erat aliquā
iudeorū impunitate p̄bi arrogātiū
eo q̄ legem adco etceperant. pre-
tētis gentibus sedm̄ quoddit̄ sp̄s
xviij alias sol iiii. Non feci-
taliter omn̄ nati et iudicia sua
non manifestauit cib̄. Hac igitur
removit dicens. Non ē cū accep-
tio personarū apud deū dimitto
prætētis impunita iudeorū petrata
Cuiusq; cū sime lege peccarunt
a legem scriptam non lyentes qua-
les fuerū gentiles. sime lega s.
scripta p̄bunt quia habuerunt
legem naturalem bonū et malū
ostendēt ut postea declarabitur.
Aequitatisq; in lege peccarunt a le-
gem mosiacom habentes euagnoi
sunt iudei per legem iudicabunt
et p̄mitentur iniquitate transgres-
si sunt tam & subditur ratio. Mo-
cū auditores legis ipsi sunt apt-
deū quasi dicit recipio legis insi-
sequatur implorio op̄is non ius-
tificari. At iō de illa acceptio
nō debet aliquid pli impunita-
tem arrogare sed factores legis
iustificabuntur quicq; sunt.

alli iudei siue gentiles. **L**um cū
Hic declarat quoddam dictū s̄z q̄
gentiles habuerint legem natura-
lēm q̄o faciēt contra dictam al-
lius legis merabantur puniri et vi-
tates sedm̄ ipsā p̄mā. Ap̄ter qd̄
obseruatio legis naturalis cū fide
2 cultū dñius dei ad quod etiā inducit
nō naturalis aliquo modo sufficit
ad salutem gentilium nōq; ad publi-
cationē evangeliū. quia non tendebat
ad legem moysi. **D**icit igitur Cū
gentes. que legem nō hent
s̄ mosiacum naturaliter. ca que
legis sunt faciēt a conatālī dic-
tumē ratiōs. q̄i nō legem non
hontes s̄ mosiacum nō p̄ficiunt
lex a ratiō naturalis que ē prim̄
cipiā pars hōm̄. ppter quod
dicitur tatus homo rūtū dicit
supra sp̄a quidem ē eis lex. Ma-
lex scripta diuina vel humana ē
alege nāli diuata. quantū adagi-
bilis. quia p̄ma p̄cipiā agibilis
sunt impressa intellectui p̄tico
ex quibus diuātē leges quasi q̄
dam conclusiones sicut intellectui
speculatio impressa sunt p̄ma
p̄cipiā speculabilis ex quibus
deriuantur sentētē. tamq; quida
Veritates condūsc. qui ostendit
opus legis scriptū in cordib⁹ suis
quod declarat per effectū dicens
testimoniū redete illis consciētia
ipsorum que ex naturali dictamē ip̄q̄
retalitiat malo et consentit
bono. et inter se mihi cogitationē
accusantū aut etiā defendantū
Dicitur autē cogitatores accusa-
tes male. et defendantē bane. q̄

exanimantur et declarantur coram
naturali iudicatolo homis sicut co-
ram iudice per prima principia spa-
bilium naturaliter in seca sicut
et illud hoc facias alij qd tibi via si-
cri Et hinc hoc iudicium fiat in pñ-
ti tamē multo clarius sicut inudi-
cū die Qdco sequitur Quod dñe nū iu-
dicabit deus it secundū euangelia
meu. luter em euangelii pñ solius
xpi tamquam actus tamē dicit
euangelium tamq; eius predicatoris
periesmū xpm finale cū iudicium
coeretur per cu **S**i autē pñ
quam ostendit iudeos et gentiles
in culpa et pena fuisse similes h
conter ostendit iudeos in aliquo
peiores et hoc exodibus ostendit
Sed mñ p̄mitur? **C**ertūc̄ p̄-
mū autem ē beneficiū legis ac-
cepto per quam iudei precettis ge-
tibus fierint adeo sublimati.
Quod dicit Deut 32. **O**ne
est em alia gens pñ melita. evi-
hēat teri monia iusta qd iuditia
et omnissim legem ic. **Q**uanto
autem status alterar tanto easus
gravior. Et nō peccato iudeorū g-
nus erat peccato gentilium modē
gn̄e peccati. **D**icit agitur Si
autem tu iudeus cognominais
et dicit cognominais quia pmo
nomina sunt hebrei. Ad heb un-
ius familia remansit huiusvalhe-
braica que p̄us erat om̄ib; comu-
nis Genes 10. **F**rat autem tra-
labii vniq; it postea nomina
sunt istabiles aiacob quo moratur
et iste Genes 10. **E**t colis
iudei atribi iuda nobilis. Et res

estis milie non vacando per va-
rios errores sicut gentiles. et glariis
mōdo. et in notitia vniq; dei. et nosti
voluntatem eam. et voluntate
cūs a precepta milie exop̄sa et op̄-
bas utiliora. et pris eligere meliora
per legem instrutus. que ostendit
om̄a ista. et non solum ad regimē
qđū sed etiam aliorū. **T**o p̄ibidetur
Confidis te ap̄m p̄fūmōdo dclī
instrutōc̄. ducem recop̄. quo adfi-
dem lumen corp̄. qui intenbris p̄
quantū ad minorē cruditorē mi-
pionū. quantū ad maiores ma-
gistrū infantū quantū ad minores
habente forma p̄te in speculatiis
et uitatis milie impraticis. **P**ro
quod concludit peccati gravitate
dicens Qui ergo diu dices teip̄
non doceas et sic peccas interip̄
Qui predicas non surmandi suraris
et sic peccas impominē per contum-
pistētiam oculorū. Qui dicit non
metebat̄ non metebat̄. et pecc-
tas impominē per contumistē-
tiam. Qui abhanniaſis ydola qu-
dei em pñ rodūt̄ capiuitas habi-
lante non legimus ydolatria
nisi aliqui pauci mathabicas tpc
et timore magis mortis quā amō
ydolatē faltem pñ maiori parte. tñ
fierint hamis Valdehamis au-
pidi ut resistantur etiā iudei. et mag-
ne circa tempora xpi. **A**pter
quod aliqua deputata ad dñm fa-
cēdotes et ministri templi. suis n-
pliis applicabant Qdco p̄ibidetur.
Sacrilegiū facis quod ē furtū re-
satre Qui gloriaſis milie adeo et

data. quia iustitiae legis dei mho-
noras quamvis e me. Et adhuc in-
dit apud scripturam Ezechielis libro
xviii. Nomine enim patrum dei p nos
blasphematur tata die perhac enim p
iudei totam gentilibus dicebant se esse
quoniam dei peculiarem per legem p
diuinitus datam et transgrediebant
cam male. Vnde oportebat
occisionem gentilibus blasphematori-
dum qui sibi dicerat talem p huius
et sic peccatum coram aggrauabatur.
Qo. After scandalum. Siendū tamē
q scriptura allegata ezechielis no-
nō accpta ē sedm translatoe;
hox sed translatō mā habet in
gressi sunt ad gentes et polluerunt
nomē meū. Et cōtē sententia q
Circumcisio. Hic ponitur scđm in
qua iudei erant detinib⁹ conditio
per accidens. sī p̄mo ostendit apor-
tū. Secundo infert correlarium ab
Non em. Circa p̄mī siendū q
circumcisio erat quidam p̄fatio le-
gis peruvanda gallū. Testificor oī
homi circumidenti sī q̄ debitor sit
unius legis q̄gitur sicut profis-
so. alius religiose regule multo
valer p̄fitenti. si eam impluat
opere sī si non impliat inagib⁹
ē sibi damnabilis. Sic circumcisio
per accidens motuā erat iudeis et
quanted erant transgressores le-
gis. Et hoc ē q̄ dicitur. Circumcisio
sit. Et patet h̄c. q̄ i. Circumcisio
tria p̄petrū facta ē. et facta est
ab hominibus deo. Sicut genti-
les p̄petrū h̄ntes erant iudeis
ab hominibus inainte q̄ sedigna-

vantur triū eis remadū. Et per op-
portū concludit aplūs q̄gentiles in
circumcisō opera legis faciēs exorato
nalis dictame uidebitur ē supra erat
dno accepti. Et hoc ē q̄ dicitur. Sic igit̄
p̄petrū a gentilibus inveniatis legis
iusticias tuas rodunt. quanted ad p̄cip-
ta moralia que sumit dedictamne rōis
nōne p̄petrū illus in circumsione
reputabuntur. et inainte sibi malabit
sunt circumcisio quasi dicit p̄t et
uidicabit ē et hoc h̄c ēste nūmata
Et constuitur p̄t. Et p̄petrū. et gen-
tilis inveniatis. legem confirmas
et opera legis implebas. quod q̄ma-
tina ē. et quod fit mea carnalis
ratio uidicabit te et con-
demnabilem et ostendit. qui per-
luitā et circumcisō p̄uātator
legis ē. et factus ē transgressor le-
gis qui tamē habes eam in se p̄t
et circumcisō misericordia tuo
quasi dicit p̄t te condemnabilē
ostendet. Non em. Hic op-
ditis inducit correlarium sī. X
duplex ē circumcisio. una spiritualis
que ē p̄cipio culpe alia corporalis
ē p̄cipio p̄dilectile cooperientis mō-
bra virile. Et quia melior est
scđm quanto anima melior est
corpo. Et sedm hoc duplex est
iudeus. unus spiritualis qui h̄t mēt
circumcisam aliis carnalis habens
carnalem circumcisam. Et p̄mus me-
hor ē. Sicut et detinatis dicitur
Et hoc ē q̄ dicitur. Non em.
qui in manifesta et circumcisō tamē
que patet homib⁹ appetit iudeis
ē sī tm̄ et similiū dicit detinū

cisione carnis. neque qui in manifes-
to ēt. Sed qui abstundito iudeus est
qui circumsis est mente soli deo
coſipili ē. circumsis cordis. in spiritu
santo qui virtus restinat cuius
si circumsis spiritus uialis. laus non ex
homib⁹ qui soli iudeant extiori
sed ex deo ē. qui iudeat antiora

Quid ergo Cap. III.

Questio in quo iudei e-
rant peiores conditoris
quam alii hic conter ostenditur
in quo erant inclitos. Et diuidit
indias partes quia p̄mo ostendi-
quidem. Quod remouet quoddam ob-
iectum ibi. Quid em. Circa p̄mū
mouet questionem ex predictis di-
tens. Quid ergo amplius indeo ē
et inclitus quam gentili et que uiri
litas circumsis. adeo date pa-
tribus sanctis tuis in dei opera se-
perfecta. Deut. xxij. et respo-
det dicens. multū p̄mū modum
quod ostendit consequetur dicens
p̄mū quidem quia credita sunt
illis a specialiter facta clauia
dei in lege et prophetis que inde
im dirigit et ad suscepionem
xpi disponit. Gatt. iii. Dicit
Pa. sa. hebreus. q̄ non sunt lo-
tuti nisi ad dies messe quod ē
intelligendimi deprempali. in-
tentio p̄t declarari plenius
michi testamento. No autē q̄re
lex et prophete dare sunt singu-
laliter q̄to iudeis. Hoc ē. q.
xpius p̄dū car nō inde erat
nascitur. Opter quod p̄ aliis po-
pulis detens erat p̄ alias possi-

bile ap̄m̄ precessē p̄plū iudicis. qua-
dam speciali sanctitate ad quā indu-
cunt lex et prophete. Quis em h̄
conter remouet quedam obiectio
Et p̄mo fit quidem. Quod collitum qd̄
dam interdēs erronē ibi. Si autē
Circa p̄mū dicit. quid em si quidē
allorū non crediderūt. quasi diceret
non obstat predictis q̄ pluribus in-
deorū fierint interdēs. quia cor-
interdēs non absurū fidelitatē
dei implendo. quod p̄misserat pa-
tribus antiquis dedatōne legis
et adiudicūt. Et hoc ē q̄ dicit. Mi-
quid interdēs corū fidem dei
et fidelitatem p̄ euacuauit abſit
Et subditur ratio. Et autem deus
veras implendo p̄missim om̄is
q̄ p̄mittit ab solute tuorum sūnt
predicta. Si autem aliquid p̄mitta
adeo sub condicōne. scit p̄spicitas
temporalis fuit p̄missa iudeis si fi-
deliter fuissent ei. Etio nō tollit
diuina uita per aduersitatis in-
missas quando recesserūt adeo q̄
non stabant tū deo. Om̄is autē
homo mendax. Moltitas em hu-
mana mutabilitas. Etio p̄t esse
mendax. Non p̄t autē
deus tuis moltitas ē in muta-
bilitas. Et adhuc inducit exemplū
de p̄missione facta ap̄dā dauid ab
solite degnitatem regni sibi et
postea cuius tuis impletio nō fuit
impedita q̄petatur dauid tū ber-
labce. Et hoc ē q̄ dicit. Sicut sp̄-
ritus ē psalmi I. ansere mei de-
i quicquid fecit dauid p̄mittens
dedito p̄ccato. ut ī declarari

209 - 111.

Or iustificis ic absimilitur. Tunc
poli pccati et malo coram te feci
et subintelligitur remitte michi.
Or iustificis in simonibus tuus aut
vitas simonis tuu appareat deconfi-
uata regni et populo nascimmo dñe
scit pmissisti et omnia tuu iudicata
faciendo contraria quod dete iudicat
annulus post eum adulterium dñi
tum bessabae et occisione orie ml
ti dicebant q[uod] ppter hoc pmissa
Si facta dñi erant retractata quod
tamen non erat verum quia sic
erunt absolute. **S**i autem h[ic]ca
predita remouet errore mandate
eohat eum q[uod] cooptatis homini ap-
paret iustitia dei comedibilis dix-
erunt aliqui q[uod] pccata persefa-
ciunt ad gloriam dei quqm aplis
falsi ostendit dicendo ad hoc
triplex iniquemens. Pmūt q[uod]
deus est iniquus in secedo pena
pccataibus tu sedm hoc persefa-
riant ad gloriam suam. **E**hoc q[uod]
dit. Si autem iniquitas vera
iustitia dei comedat a. q[uod] comedibile
facit quid dicemus iniquemens
quod sequitur. Numquid iniquus est
deus qui inficit carnem a. penaz
pccataibus. Hoc eum sequit ad
dictu caro errorum q[uod] subdit. **H**omine dico a. st̄dū hamiscer-
tantes dicto. mo abpt s̄hilect ce
iniquus aliqui quomodo iudicabit
hunc mundum quasi dicit mille
mo bene. Si em ce iniquus no
posset ce iudeo hamus. Ma equitas
et optimia condicio iudicis. **S**i a.
Hoc in fere st̄dū iniquemens
contra dictu aliquora errorum

9

si em facerent pccata ad gloriam
dei sequetur q[uod] pccator non possit
dici malus quia nullus dicit malus
faciendo illud quod gloriam dei ordina-
tur. **E**thoc q[uod] dicitur. Si em iustitia
dei a. eius iustitia. in eo comedatio a.
per messu pccata quia omne e quod
dani mendaciu tamē habundauit
in gloriam sua sui ipius et declarauit
iustiam eius gloriosem. Quid adhuc
ego. Et loquitur aplis informa per-
tutis tamq[uod] pccator iudicat. **H**oc
et qdempnandus ppter pccata quas
diceret non est hoc rationabile. **S**i
ind dictu est verum et sic eohat
iniquemens conduditur ce falsum
Esistit. **H**oc in fere tertiu
iniquemens quia si pccata perse-
facerent addi gloriam cent frequen-
tanda p[ro]ut et operas virtutis. **H**oc
autem iniquemens in fere impluendo
dictum pseudo apostoli qui anteberant
veros apostolos diffamare. Ut patet
impluribus locis manu testameti. Et
io eohat q[uod] paulus comedans
gram alias gloriam dei dixit. **N**on
habundauit delictu super habun-
davit et gratia q[uod] v c. Et eosimi
libus verbis alios q[uod] discipulorum
Dicerant pseudo apli q[uod] paulus
et alii q[uod] discipuli monebant
aplos ad multiplicacione pccati ut
sic per multiplicato[m] malorū. No
rent mala bona. **E**thoc q[uod] dicit
Et non sunt blasphemomur. apolo-
go apli. et p[ro]ut amemus nos q[uod]
dicē falsa cum faciamus mala
ut veniant bona. In ponchiant
em creis aplis q[uod] preditabant
multiplicacione pccatorum. quoniam

condempnatio iusta est quia falsi trahunt
 apud imponerant cohortaginie ppetata
 non sunt sequentanda. Et quod dicit
 quod sunt sequentanda Concluditur fal-
 sitas illius dicti sed quod peccata faciunt et
 per ad gloriam dei. **Q**ad maiorem predi-
 cationis intellectum secundum quod peccata
 pene malorum culpe auertit ad eos peccata
 et ideo non facit ad eius gloriam sed
 deus nunc potestas tantum est et bonitas
 quod de malis dicit bona et patet per
 angustias mentis punitio pecca-
 torum per malum pene tunc est actor
 ordinat ad declaracionem sue iusticie
 preter intentionem peccatorum sed
 preter intentionem tyramonum de-
 claram patrum martyrum. **Q**uid
 agitur postquam apostolus ostendit
 iudeos et gentiles similiter in di-
 giuisse gratia dei ante conuisionem
 prophetarum utriusque invicta horribilia
 sunt plapsi. **D**icit tunc ostendit
 iudeos similiter gratia dei indiget
 per conuisionem perhorum quod sine
 aperte non poterant consequi salutem
 Et hoc ostendit duplicitate quod mo-
 collegit imperatores. **Q**uo confidei x
 perfectos? **M**uc autem quoniam ostendit
 per scripturam et ad quod apostolus
 allegat **Q**uo ad apostolum applicat abi-
Sting. Circa primi dicit Continuando
 scilicet precedentia. **Q**uid ergo nos
 iudei de quibus erat apostolus pre-
 tellimus eos si gentiles nequaquam
 et subdit causam. **C**ausam enim sumus
 et rationabiliter ostendimus iudeos
 et grecos. **Q**od subiectato est ante
 conuisionem ut patet ex predictis.
 et idem sequitur per conuisionem

nisi assit gratia quia fides misera
 non sufficit ad salutem. Sic
 scriptum est psalmo xxiiij secundum mis-
 taconem hunc quia non est iustus quod
 quam pene gratia dei loquendo
 iustitia perfecta que facit hoc
 dignum vita eterna potest tam
 aliquis esse iustus iustitia pollutam
 per obsequium legis morsitate. **N**on
 intelligens ratus superne beatitu-
 dinis non est requirens deum popu-
 lorum ad hoc enim requiretur gra-
 de subiectus. **G**raecus declinavit
 anima vere beatitudinem. Similiter in
 cotiles facti sunt desiderios a
 consecratioe finis ultimi. sicut
 meditima dicitur mortalis quod desi-
 cit ab introductioe sanitatis non
 est qui faciat bonum non est ex se
 ad unum. quia nullus potest facere
 bonum meitorum pene gradus dei et
 quoniam aperte subtrahebant hanc
 communem laborem in horribilia pene
 quod subiectus. **S**epulchrum patens est
 guttis coro. **G**ospulatio enim pa-
 tenti fetor exhalat per tales pene
 fermenta verba vicia et ferida.
 Quia cohabitationis cordis
 os loquitur. **M**athi. xij. linguis
 dolose agebant proximum decipi-
 endo venenum aspidum sub labore
 cornu occulite detrahendo quod
 os maledictos detest blasphemando
 et amans inimicis plenis est aliis
 mala per suadendo velocius pe-
 des coru ad effundendis sanguinem
 in nocte Contrito et
 infelicitate in vijs coru. quod

finaliter carentur et ad misericordiam
deducuntur. Et animam patis non quod
non erunt que dicit ad hanc beatam
eum alibi est pax perfecta. Et subdit
domini predictorum causa. Non enim
dei qui retrahit amabo. quia quod sine
retinaculo curvus ad malum. ¶ Scr
imus. hic scripturam allegaram appli
cat ad ipsorum dicens Secundum quoniam
quoniam lex loquitur his qui poble
ge sunt loquitur. ex hoc dicitur ad
coportatores et scriptura allegata loqui
tantur deindeis qui sibi lege mosu
erant. Sed scriptura immediate quod
dicitur dissonat. Vbi dicitur Causati
enim sumus iudeos et gentes omnes sibi
peccato et similiter sibi scilicet in
mediate. Vbi dicitur Ut omnes ab
obstinatio et subditus fiat omnis
mundus deo. Secundum patet proloq
deindeis et gentilibus nec obstat quod
dicitur his qui piblege sunt lo
quitur tamen quia dicitur hic piblege
indefinita. Et si ut iudei erant sibi
lege maysi atque gentiles sibi lege natali
Indefinita vero iurius compolleret
annusali tamen quia non dicitur hic de
his qui sibi legge sunt sed his qui
piblege sunt. licet autem liber psalmorum
de quo accepta est scriptura pallega
ta. datus sit iudeis sicut et alii
libri vetis testamenti non tam
solum loquitur de iudeis sed etiam
deindeis alijs gentibus sicut decla
ratus fuit et per singulos liberos
vetis testamenti. Secundum igitur
qua psalmus domini. De quo assump
ta est scriptura predicta secundum
sensum littalem loquitur de na

bichodono; or de rege babilonis et
eius exercitu ut dictum fuit ab idem cu
secundum sensum tropogioticum come
mentee allegatur de omnibus petra
tibus quod genitice. Et hoc modo al
legat eam hic aplius. Sicut prima
tamen vero scripturam exodi allegat
in sensu allegorio dicens petra aut
erat dominus certus est enim quod petram
fluoerunt aquae inde seruo non erat
dominus historiate sed tantum allegorice quod
apud agnoscitur. Dicit agnoscitur aplius
Secundum autem quod quoniam lex propter lex
mosu sub qua continetur liber
psalmorum accipiendo legem genitice
de omnibus libris veteris testamenti
sicut frequenter accipitur iudei hisque
sibilege sunt loquitur. et iudeis no
tame de his solum loquitur sed etiam
de aliis gentibus. Et sic potest in
telligi auctoritas psalmi inducta. Vl
aliter his qui sibilege sunt indeci
nente. gentilibus qui erant sibilege
naturali et iudeis qui erant sibile
ge maysi ut predictum est. Ut omnes
ab genitice et iudei obstinatio
nata quoniam non habent audacia contra
deum loquendi et subditus fiat omnis
mundus deo tamquam eius gloria in
digens ad consequendam salutem quod
ex omnibus legis mosu uel natali
non iustificabitur omnis tamen a omni
homo coram illo a ut sit atcep
tus deo probatitudine consequenda
per legem enim cognitio peccati pue
ple fit non tamquam eius remissio.
sed per gratiam dei. Sed contra
hot iudicatur quod in leuitico scripto
dicitur quoniam oblatio sacrificii aperto
orabat pro sacerdos et dimittit

. ad Romos.

ei ad quod dicendum q[uod] virtute illius factum secundum se non dimittebat peccatum Secundum quod dicit hebreo 10 impossibile est sanguinem animorum afferri peccatum sed inquantum illud patens fuit erat quedam prestatio Christi passus quia prestatu[m] tamquam scilicet maiores magni complicitate minores vero implicite et per virtute fidei Christi gratiam conferente eo q[uod] eadem fides fuit antiquior et moderniora remittuntur peccatum et non contutte sacrificij Et hoc sans ostenditur ex modo loquendi cui dicitur **Dicitur** p[ro]p[ter]o sacerdos et dimittet ei quia ex fide et deuotio officientur dimittentibus peccatum Nec autem ostendo q[uod] consenserit gratiae non erat nisi per fidem Christi et hoc ex legibus mortis imperfectis **Hic** tamen idem ostenditur ex fidei Christi perfectione **Eduindit** in duas partes q[uod] hoc primo ostenditur auctor Quod exemplum abrahe capitulo iii p[ro]m[on]t[er] in duas quia primo ostenditur apostolus Quod manifestatur corollarii ibi **Oblige glorio** Roma ad huc in duas quia primo ostenditur hominem iustificari per fidem Christi Quod ponitur modus iustificandi in **Quoniam enim** Circa primi sit talis ratio illud q[uod] iustificat quod facit dignum vita eterna et sine fine lege mosica sed per fidem Christi quia gentilibus ad fidem recipiatis dabatur in p[ro]gnosis visibili p[ro]p[ter] sanctus Opt[er] patet actio ex capitulo decimo et aliis co[m]tentibus cuius ergo iste huic ratione ponit in morem dicens **Nec** autem sine

lege iustitia dei a que facit deo acceptum et vita eterna dignum manifesta in angelibus spiritu sanctu recipiatis modo dicto qui tam[en] legem moysi monstrabant testis auge et alib[us] monisti qui p[ro]p[ter]e dicuntur Iesu ap[osto]l[eu]m hebreos Genes[is] solvo Et hoc dicitur de Christo Non afferretur scripturam deuidam et duo de semore eius donet remittit q[uod] mittendis Sed large omnes libet recipere testamenti dicuntur Iesu ut nos et n[ost]ri sumus aut te Et in translatione calida que ap[osto]l[eu]s habet habetur donet remittit missas et q[uod] est expectatio gentium quia in differenter iudeis et gentilibus dedit spiritus sanctu et prophetis quod dicitur in capitulo Effundam de spiritu meo super omnes carnem et super omnes hominem in deum sive gentilem quod eo contulit iustitia autem dei a faciens deo acceptum et per fidem ihesu super omnes qui credunt in eum Et dicitur super omnes quantum adaptatis et alios primo credentes et monitis quoniam ad alios qui per fidem recipiunt et recipiunt predictos apostolos et succedentium doctorem Non enim est distinctio inter iudeos et gentiles quantum ad iustificationem per Christi fidem Et loquitur apostolus de fide formata caritate que iustificat **Quoniam enim** ei hic tamen ostenditur modus huius iustificationis per causam formata finaliter efficientem et temporis tangit iustitiam p[ro]mititur tam[en] huius iustificationis necessitas cum dicit **Quoniam enim** petramus tam uide gentiles et cogent gloriam dei a gratia sui per quam apparet

gloriosus Et subditur hinc iustificatio
modus cum dicatur. Iustificari ergo
gratis sine meritis auctoritate per gratiam
apud formaliter et per ademptum
que est in propo Jesu a passione eius
efficientibus metuere tamquam que posse
deus qui est causa efficiens me ius-
tificatoris principaliter per fidem
nos deo coniungit in sanguine ipsius
ad ostensionem iustie sue et est secundum fina-
liter per hoc cum declarat se iustus
quod peccatum ade totam naturam huma-
nam in fidem non adiicit impu-
nitum. et sustentatione dei sustenta-
uit eum prius in limbo sine pena se-
pibili ad ostensionem iustie eius modo
tempore secundum gratiae in quo ostendit
sua iustitia que fecit dignum vita
eterna. Ut sit aperte iustus et ma-
nifesto apparcat iustus iustificatus.
cum quoniam confide est ihesu Christo et quoniam
tu ergo credere in populo Cybri est
ergo hic manifestat quoddam correla-
tum Quod solvit obiectioem in conti-
nuo ab iudei legem ergo Declaratur
et iustitia dei equaliter dabant
conuersis ad fidem populi deuotissimo et
gentilicato. Et non concludit apostolus
quoniam iudei non debebant gentiles de-
spicere glolando in ampleri delegit
obsecracionem quam faciebant am-
bituia etiam Secundum quod dicit
actus vi. Vbi factum est murmur
grecorum ad usus hebreos. et quod de-
spicentius in ministerio quotidiano
andie coram ad hac igitur respondem-
dum dicit apostolus opib[us] est ergo gla-
tia o iudeo qui in ampleri glolovis

exclusa est. quanto ad terminalia
quo tempore legis noue non sunt ob-
seruanda. quia erant mere figurantia ad
venienter vero civitate tempore non
cessat figura. iudicia uero excluden-
ta sunt inquantid habent enim obli-
gandi in lege illa possunt tamquam de-
novo in statu sublege nova. quatenus
ad illa regimur copianorum iudiciorum
accordata. meliora. Vero manet quia
sunt delegae nature et immutabilis
Et subditur modus dicti exclusions
est queitur per quia legem factam est
dicta exclusio per factorum. et per legem
Veterem que in obsecracionibus carnali-
bus existebat quasi dicit non. sed per
legem fidei et per legem evangelica-
m spiritualis est. quod confirmat dicens
An iudeorum deus tantum quasi dicit
non homo est. et deus gentium firmis
cum correspondet principio. Et ideo sic
iudei et gentiles professerent ad eo
sicut ab uno principio nostra rediremus
ad ipsum sicut ad filium omnium que re-
ductio sit per mediatores iesu christum
Et subditur. Omnis quidem omnis est de
sue gentilium et iudeorum qui iustificat
iustificatione et iudeas iustificatione ex
fidei et per fidem christi et non per
iustificationem et iudeum et gentiles
quoniam hec per fidem sunt auctoritate
mediatoris ab ihesu Christo legem ergo h[abent]
conter respondet apostolus iudeam ob
actionem quia per hoc exiba et filia
imponebat p[ro]p[ter]e p[ro]p[ter]e paulo iudei quod de-
struebat legem moysi quod dictacionem
fidei christi ut habeat p[ro]p[ter]e horum igitur
remoueret dictio legem ergo p[ro]p[ter]e moysi
destruimus per fidem. p[ro]p[ter]e dictio

fidei xpi. absit sed legem statuimus
et confirmamus Quando enim aliquid
enim et dispositum ad aliud ad quod or-
dinetur sicut ad finem si recesserit fine
hunc non apter hoc dicitur destrui sed
magis confirmari quia intelligitur ma-
nus in alio melius sicut est de motu ad
formam quia cessat ex motu for-
matoria et virtutis manet in
opere Ieo autem rectus fuit quodam di-
spacio ad novum et ordinata ad ip-
sum. scilicet quid imperfectum ad rem
perfectorem. Unde dicitur Jeremie
xxxi. Ecce dies venit dicit dominus et
seriam domini israhel et domini iuda
sed nos non nos sed omnes pactum quod
populi tui prius corde iste. Et subdi-
cto eis inde et aperte erunt omnes
iniquitatem. Et id Ieo rectus non destruit
sed magis statuit quantum ad id in quo
cessat simpliciter tuncmodi sumit
ceremonialia. alia vero non sic ces-
sant. Ut dicitur ad maiorem dicto
non et dicendis intelligentia que-
ritur hic utrum Ieo rectus suo tempore
iustificaret. Et arguitur primo quod
sit levius xxviii dicitur. Cuidatque
leges meas atque iudicia que facies
homo evenerit in eis sed ultra spina-
les hominis est per iustitiam ergo
istud. Item peccati iustitiae tollebat
culpa originalis sicut modo per
baptismum sed culpa non affectu
mis per gratiam sicut nec tenet
mis per lumen ergo iustitiae confi-
ciebat gratia que iustificat simpliciter.
Item omnes modicim doctoris to-
nent quod iustitiae locum dabatur gratia
est Contra Galli vii. Si data es-

set Ieo que possit iustificare opus
gratis mortuis est et sine causa. Sed
hoc est inconveniens ergo illud quod se-
quitur scilicet Ieo rectus iustificaret. **C**
Responsio. Hic permittende sumit quod
distinctos prima est de iustificatione que
potest accipi duplum. Uno modo proprie-
te et sic iustificatio est fructu iusticie. Alio modo
magis large significatur iusticie prout
arima dicitur sana eo quod est sanitas
significativa. Secunda distinctio est
de iustitia quae potest accipi duplum.
Uno modo perfecte secundum quam
iustificatur homo a patre deum. Alio modo
imperfecte. et sic iustitia est virtus po-
litica. Quia distinctio est de lege acti
que distinguuntur secundum precepta mo-
ralia iudicialia et ceremonialia. Si
igitur loquamur de iustitia perfecta.
sit unus deus iustificat efficiens
per habendum gratiam quam unus in
fundit quod Iesu Christi. Gratia et gloria
dabit dominus quod uero gratia iustificat
formaliter. Si uero accipiatur iusti-
ficiatio large sit tanta Ieo rectus ius-
tificabat quia gratia iustificantem
potest operi dandam significabat. Tertius
enim status illius legis fuit noue
figuratus prima causa vero causa domini
enim in figura contingebant alii. Si
autem accipiatur iustitia imperfecte. et
Ieo rectus quantum ad moralia. et
etiam in iudicialia potest iustificabat
effectu inquantum per opera legis
que iusta erant acquirebant huius
iusticie et ille huius acquisitionis iusti-
ficiabat formaliter iustitia tamen
politica que non facit dignum uita
eterna quia opera talis iusticie per
simpliciter opera humana et per

gesciendis ad consenitōne vnde etiā
m̄portionata que excedit facultā-
tē homī naturalē s̄tū illud y-
facit homī. **D**ū ilius mon̄ndet se q̄
quod aperte q̄ talis apertio non iat-
ad cop̄ p̄ h̄tū ad hoc sp̄cialiter infi-
sum. Sc̄iendit tunc q̄ moralia aliq̄
iustificabant politice quā iudiciale
quia moralia p̄cepta erant de cibis
contūnū ḡnaliter. Et sic iustificabat
iustitia p̄ oīn contūnū accepta quā
iudiciale uero erant de cibis usq̄
tis inter homīnes et sic iustificabat
iustitia m̄ḡ tōmū. **S**i uero accipiat
lex q̄nt̄ ad ceremonialia pure q̄
nō continebant aliquid iustū s̄tū
s̄tū s̄tū ex legis determinatioe
Sic lex nō iustificabat nisi co-
rūtū. Et aperte hoc determinabilis
dicitur ad octōlibus q̄ nō iustificabat
nisi inquantū fidavit ex oīcīdētā
fūtū. Ad p̄mū agere dicitur
q̄ p̄ tanto dicitur p̄cepta legi
iustadiens viuē quia per hoc cui-
debat pena mortis corporalū que
per legem transgressib⁹ m̄fecce-
bat in capib⁹ multis sit patet
ex dicens illius legis ad s̄tū dī-
cendum. **N**on licet m̄tūcīsīcī dā-
retur gloriā hoc tunc nō erat co-
rūtūcīsīcī s̄tū q̄ fidei x̄p̄i ventili
q̄la habuit abrahā. cum fidei p̄g-
mī fuit cīrūtūcīsīcī s̄tū dīcīsīcī
ti capitulo. cum signū accepit cī-
rūtūcīsīcī signatilīcī. fide iusticie
quam fidem p̄testabat se cre-
tare p̄stipendī cīrūtūcīsīcī

perc̄se si erat adulterus et per alii si
erat parvulus. **E**idem cīm fides fuit
antiquū et modernū s̄tū dictū ē
supra. licet modo magis p̄ explicita. **E**
hoc modo dictū doctores gratia fuisse
datam m̄tūcīsīcī dītā autē datus
modo m̄baptismo qui habet efficiātiō
ap̄assione x̄p̄i iam complēta m̄effectū.
At tē quod non s̄tū cī signū gr̄e m̄ co-
dato. s̄tū cīca causa efficiētā m̄ strīmē
talib⁹ tamē. Quia factūmēta mōre
legis efficiēt q̄figūrāt. **E**t sic pa-
pet ad questionētā et ad argūmēta p̄
tūt̄ q̄ x̄p̄ obi m̄t̄ aut̄ aīt̄

Quid ergo ditom⁹ **III**
Ostenso per rātōnē q̄ lex
vetub⁹ nō sufficiebat ad salu-
tem. **H**ic tōtō adē ostenditū p̄
exemplū abrahā patriarche. Circa q̄
ostenditū p̄mo quid consentit p̄t̄ q̄
fidei x̄p̄i. **O** m̄agnitudē sue fidei
abi. **Q**ui contra sp̄m p̄ma diuidit
m̄tres partēs quia p̄mo ostenditū q̄
ex fide consentit p̄t̄ gratia iustifi-
tantē. **O** m̄odētū paternitātē
aīt̄. **E**t signū. **O** hereditatis p̄missionē
ibi. **M**an cīm p̄ lege p̄mū aut̄ os-
tenditū duplicit̄ p̄mo p̄ scriptū
Q̄o per rātōnē aīt̄. **E**t autē. Circa p̄-
mū dicitur. Quid ergo dicēmus m̄
venisse ap̄t̄ dād̄ abrahā patē-
am̄ s̄tū carē. **S**ed m̄m cīm carē
ap̄t̄s desiderat de abrahā
sc̄it̄ et tēt̄ iudei s̄tū aut̄ cī que
cī per m̄fusōnē om̄es m̄ mediate
s̄nt̄ ad eo. **E**t respondet ad questionē
dicēns. Si cīm abrahā ex op̄ibus legi
occēd̄ **m̄** iustificat̄ ē. habet gloriām.
s̄tū noī ap̄t̄ dād̄ quia talis iusticia
ē acquīsita ex politica et sic reddit
hātēm honorabilēm m̄t̄ homīnes

Ad Romanos

sed non aput deū · quia non facit eum
eterna uita dignū. Ut supra dictū est
Gradus probandum inducit scriptura
dicens Quidam scriptura dicit · de abra-
he iustificatō · tecedit abrahā deo · et re-
putatō ē illi adiustitia. Ego fide ergo iusti-
ficiatus ē qđ non ex opibus legis he
autem scriptura habetur genesi⁹ xv
Gautē His idem ostenditur p̄r rōz
Et dividitur m̄duas partes. Quia p̄mo
p̄mē rāo. Qd rōm̄ declaratio abi-
ditur et dāid. Ratio talis ē q̄llud
quod contedunt alieni situr merces
operantī non tradicte ei p̄ uiam ḡtē
sōd p̄iuam debiti iustitia uero deq̄
ē sermo contedunt p̄iuam ḡtē. Ego
non quicquid legis opera maior huius ra-
tōnis p̄metit tūm dicitur. Et autem
qui operat̄ merces non reputat̄ in
gratiā · et p̄ibitū minor · ei uero
qui non operatur legis opera tamen
recedent̄ m̄ cōd qui iustificat̄ m̄pū
qualis ē gentilis evēnens ad fidē
op̄p̄i reputatur fides eius adiusti-
ciam que fides facit dignū. Vita c-
terna. Sed m̄ p̄mē ḡtē dei · sōd
ordinem ḡtē et cothar p̄ibitū intelligit
tandis sequēs p̄s q̄ dicta iustitia
non ē ex opibus legis. **G**autē et
dāid. **H**is cōter p̄metit huius rōis
declaratio maior autem manifesta
ē nō declarat̄ non indiget. **S**z
minor declaratur p̄ scripturā. **E**
p̄mo scriptura allegatur. Qd ad p̄p̄i-
ti applicatur à Beatiudo ergo. Cir-
ca p̄mē sc̄ndi q̄ beatiudo dupli-
ter accipit̄. Uno mō m̄re et p̄
habetur m̄patriā alio mō m̄ sp̄e q̄.
ut habetur m̄ uā. Et sic accipit̄ h̄it
tm̄ dicitur. **G**autē et dāid dicit

beatiudo homē suffic̄ ē · cui deo
accepto fert iustitia et acceptat̄ oīum
adiuuam beataam p̄ne opibus quia hu-
mana non ad hoc s̄mit opera impor-
tationata · ut predicta ē. Et p̄ibitū
autēta dāid ad hoc p̄s xxviii. Be-
ati quorum remisse s̄mit iniquitatis
at. Oi non potest fieri quicquid opera hu-
mana · quoniam homo non p̄ potest
resurge appetato ad hoc em̄ q̄ tolla-
potenti requiriatur illustratio dñe ḡtē
Sicut luto corporalis ad amōtē ro-
nebre. **B**eatiudo ergo. **H**is
cōter scriptura allegata ad p̄p̄itū al-
legatur applicatur p̄e modū questionis
cum dicitur Beatiudo ergo h̄it q̄
habetur m̄ sp̄e et m̄tētēsōne
tanta manet et datur. Ne tāntē m̄-
dois m̄tētēsōne an etiā m̄pū
et gentilibus m̄tētēsōne. Et respon-
dot ad hoc questionem dicens. Dīc
em̄. Quia reputata ē abrahe fides
adiustitia. Sicut habetur genesi⁹ xv
ut signi allegari ē. Quomodo ergo
reputata ē · et responderet. Non me
cūtēsōne · sed m̄ p̄mē quia abrahā
non dū erat cūtēsōne q̄n̄ hoc dīctū
fuit deo hoc em̄ fuit dīctū ante na-
tūritatem. Iymahelis Genes⁹ xv
et abraham fuit cūtēsōne. Iyma-
hele nam p̄mē annoꝝ existente ·
ut patet genesi⁹ xviii alias p̄vii
¶ Et signi **H**is cōtē ostendit̄
abraham perfidem habuit alias
obtulit̄ om̄ recedent̄ paternita-
tem. Cūta quod sc̄ndi q̄ simul
abraham habuit p̄ceptū cūtēsōne
om̄s que fuit signū uel character sic
fidei m̄ sp̄e et sequētib⁹. Unde sic dif-
finitur cūtēsōne q̄ē signū distinguēs

ta. m^o.

israhel agentibus. **H**o^r hoc igitur
formatne talis ratio quod omnes magis
dico occurrit. **N**on ut signum tantum
aliud vero ut res signata principale
et ibi res signata quam aperte signata quod
monere i^m nisi ppter rem signata. **V**t
patet de cetero ponere ante tabernaculum
quod non est ibi nisi ut significaret an
m*is* i*n*onale. **C**um igitur in paternitate
abrahe respectu omnium credentium certe
sio fuit ab i*n*tan*tu*m ut signum fidei aut
scit res signata et que iustitia erat ex
eo per fidem obtinuit dicta paternita
tem et hoc est quod dicitur. **E**t signum accepit
sⁱ abraham. **S**ed circumcisio in carne
signaculum iusticie fidei scilicet ut her
editatio sit signaculum iusticie fidei la
tentis in mente que est in iusticio a qua
iustitia erat in abraham ante circumi
cisionem ut sit pater omnium credentium
apparuit et omnium gentilium ad fidem. **N**on
venientem absq*ue* circumcisione ut repu
tetur et illis adiutoria. scit et abra
he reputata fuit fides ad iustitiam
antiquam circumcidetur. **E**t sic pat
circumcisio sⁱ spualis que est acci
p*io* n*on* huius tanc*tu*m q*uod* sunt
in circumcisione. **S**ed carnali augm*o*di se
m*u*ndi. **P**ad etiam huius qui sectant*ur* ag
vestigia fidei que est in iusticio p*ri*mo
Non abrahe a qua iustitia per fi
dem habuit abraham ante circumi
cisionem. **N**on enim hic contine*re*
tenditur quod per fidem obtinuit her
editatis permissionem vel hinc. **E**t ad
hoc inducitur duplex ratio. **S**ed
ibi lex em*o*. Ratio prima talis est quod
aliquid permissionem redditum dictum non
huius respectu ad permissionem sed ad
opera sequentia. permissione illa frus
tratur et annullatur quia non apte

illam sed apter aliud permissione reddi
Promissio vero hereditatis facta fuit
abrahe ante circumcisione. **O**rt pater
genesim. Ergo si redditum est ei ppter
circumcisione vel opera sequentia permissione
dicta fuit frustrata et fides abrahe
reddita permissione fuit evanescere. **H**oc
autem iniquum est dicere de deo in quo
non est et falsitas nec deceptio. Ergo
et illud unde sequitur. **S**ed non quod
permissione hereditatis sit implata per
legib*o* opera et hoc est quod dicitur. **N**on
enim per legem permissione abrahe suffi
facta est aut sem*o* eius ut heres est
m*u*ndo. **N**on enim solam facta est abra
he et sem*o* eius permissione determinata
iudee sed etiam dicto m*u*ndo quod patet
deceper*o* descendente de abraham secundum
tarnem. Qui dicit marth*o* ultimo.
Data est m*u*ndo omnis potestas meclo
et m*u*ntera. **S**ed per iustitiam fidei fat
ta est dicta permissione quod concluditur.
Si enim quis collega a co*op*eribus lo
gis heredes sunt. a consimilis
hereditate ex omni*ta* et fidibus quia
reddidit deo p*ri*metenti aboluta est
permissione sⁱ dei quia hereditas non
est redditum hinc respectu ad permissionem
sed ad aliud. **H**oc autem est iniquum
ergo i*e* **L**ex enim hic point*o* sed
non quod talis est permissione cui sit debo
no non in iustit*u* ac*o* quod est iustit*u*
are quia non habet finitatem aliquam
et frequenter apter p*ri*marum permissione
facta p*ri*us retractat. **L**ex autem
fuit iustit*u* are diuina duplicit*u*
Mono in*mo* quia lex dabant agminos
peccati clariorom quia ante et co*op*
hac aggravabatur peccatum secundum
dictum saluatoris luc*o* xiiij. **S**ervus
qui cognovit co*al*imitationem domini sui

et non fecit vaporibus multis plagiis.
Ego promissio domini non in mecebat
legi cum esset era dei provocata et
hoc ergo dicitur Ieo cum anima operatur
et provocat modis dictis. Vbi enim non
est Ieo nec provocatio et hoc est operis
absolute. De his que erant in diffi-
cacia ante legem quia talia non sunt
mala nisi quia prohibita eum modo erat
cerimonia falso magna parte
De his vero que prohibita sunt perle-
gem coegerant sed se mala non
est intelligendus. Simplius verbū
apostoli sed secundum quid quia non
erat tam gravis provocatio ante legem
sicut post aperte morte cognitōne
que aggrauat peccatum et aperte prohi-
bitionem que exoritur libidine inco-
trariū istud tamen non puenit
exlege secundum se quo fuit sancta et bona sed ex humana malitia
quod ex fide habuit firmitatem domini
promissio omni semini se abrahe. Et
quale sit illud semen subditum.
Non enim ex lege est filius sed ipsi
mōdis sed ei qui ex fide abrahe
et gentilibus in opere credentibus
fidem abrahe in tantibus qui est
pater omnium in opere credens
Sicut scriptū est genef xvii. Quia
patrem militari gentium posui te
non solum iudeorum ante deum per
iustitiam sed pater est militaris
gentium posui te et non solum ante
deum per iustitiam unde dicitur abrahe
Genef xvii dimicula totum me
et esto perfectus qui omnifidus mar-
tius et gentiles vivissem per
gratiam qui mortui erant per

dolatam et vocat ea que non sunt
a gentilis qui non erant alii re
putacionis eorum iudeis tamquam ea q
sunt et sicut iudeos qui dicebantur
apud deum reputati prophetis qui
acceptacionem domine legis psalmo xl
et solvit Non fecit taliter omni na-
tioni ut Qui contra spem postquam
ostendit aplius quid abrahā perfide
obtinuit hic contra magnitudinem
sue fidei ostendit. Et dividitur iudicis
quia p̄mo declarat apostoli Confess
corde suum ibi Qdeo Circa p̄mū sic
dīm q̄ quando p̄missum fuit semini
abrahe de sara ap̄e iam erat nona-
ginta nonem annos et sara nona-
ginta Genef xxvii. Et nū hoc ap̄e
erat debilis et tamen ap̄e credidit
promissionem domine et non hesitauit q̄o
dicitur Qui contra spem p̄ naturae
in spe domine gratie credidit ut fieret
pater multarū gentium fidem cuius
in tantū secundum quod dicitur Genef
xxvii. Sit et semen tuum p̄
stelle celi et a in multitudine mag-
nifica sit paret impletū in multitudi-
nē credens. quod aliqui credunt si
de formata rūtate et alli speravat
stellis alijs uero fidem in formi et
alli comparant arene mals et non
in firmatus est in fide. tu tamen semes
sunt parvæ speci ut dicit philosophus
in retorice. nec considerauit corpore
suum nam emortuus et inceptu ad
generando senectute Secundum contra ho-
mēs iudicatur q̄o dicitur Contra xxov q̄ abra-
ham postea dixit aliam uocem
nomiae rebūca que poperit ei plures
filios ad q̄o dicendum q̄o her impote-
tia ad gaudiū intelligitur de sara

que erat stolidus et non agenaria
sed non deminuta que ad conceptie
dū ē magis apta quia ex bona dispo-
sitione virtutis passim facilius fit
conceptio etiā adibili agente et mor-
tua soluam fare quia defierant
co fidē miliebria. Qnde dicit Gen-
es̄ xviii. Quicquid p̄missione etiā dei no-
hesitauit diffidentia. **C**ontra ha-
bendetur omnia abraham dixit p̄ouit
putas ne tentemus nos tunc puer
quasi dicit non ad quod direndū q̄
illud verbum non fuit dubitato
sed admiracionis dñe tam insoluta
Sicut lute p̄mo dixit mala quo-
mo sicut astud quoniam vnu non
cognoscit p̄ter quod abraham non
fuit p̄mititus p̄t. zacharias p̄r-
ahamis co q̄ dubitauit de p̄missi-
one dei lute p̄mo. Sed confortatus
ē fide dñe gloriam dno n̄ attributis
p̄missum dñe vanitati non sub-
mittis p̄missum p̄t. it etiam
per ratione naturale per quam q̄
non sit omnia dno fore possibilia. **C**
qdco **H**ic concluditur correlatum q̄
q̄ fides abrahe non solum p̄bi valuit
sed etiam nobis qui sumus iniustitiae
fidei ap̄ius. Et hoc ē q̄ dicitur qdco
et aquitatur et si ic. Et p̄ibidetur no-
tare autem scripto p̄ter ipm sed etiā
p̄ter nos. q̄oquo patet q̄ singula-
ria facta patru p̄mititur m̄pacta
scriptura ut quedam vniuersalitā nō p̄
poterat sed per exemplaritatem
hoc est dupli m̄o dicit vniuersale
p̄t. p̄l dicit vniuersalis gene-
rabilis s̄c̄a patet.

Capitulum V

Instituti igitur Sup̄ius ap̄ius
absulit aramanis et ceteribus
discordie matrem ostendeb⁹ q̄
nulla habent adiutem p̄elle-
tiā. Hic conter indut⁹ eos ad vma-
tis concordiam ostendendo q̄ utriq; ius-
tificari cont̄ per fidem et gratiam xp̄i
commune. Et dividit⁹ indias partes
quia p̄mo ostendit virtutē fidei in
reditatione iustificatione. Qd eius perfor-
tionem in uictis legiscessatē infra
capitulo viii. Qdma indias quia p̄o
ostendit p̄t. Qd remouet errorē
dict̄ infra capitulo vii p̄ma adhuc
diuidit⁹ m̄tis partes quia p̄mo
ostendit virtutē fidei in iustifica-
tione ereditatione. Qd huic m̄o iustifi-
cationis motus ibi. Ut quid em⁹.
Qd modū ibi p̄petra qdma ad huc
indias quia p̄mo p̄t ostendit
ex consecratio bain. Qd ex tollerancia
mali ibi. Non satis autem. Circa p̄
m̄i considerandum q̄ iustificatio q̄
motus ad iusticiā p̄t. albatio est
motus ad albedinem. Enīste motus
ad iusticiā p̄t. duplicitē accipitivo
mo per modū simplicē gracionis
absp̄ recessū termino impietatis.
Sicut ad fuit iustificatus in statu
innocentie. Alio m̄o per modū iun-
tacionis vel motus qui inducit re-
cessum a termino culpe. Sicut ius-
tificatus homo tempore lapsi natus
et hoc modo accipitur hic iustifica-
tio. Verū tamē quia iniustio denotat
a termino ad quē et non a termino
aquo p̄t. De albacio ab albedine
ad quem terminatur et non aq̄o
dñe seu medio colore. Qnde in
cipit sic iustificatio m̄o denotat

atulpa vel ampietate aqua incipit
sed ad gratiam ad quā terminatur
Itaq; magis dicitur iustificatio q̄d
peccati remissio licet utrūq; inclu-
datur q̄st̄ vero accessus ad gratiam
ē per deum sicut per agens primi
pale operis humanitatem aero xpo
sicut per agens instrumentalem cō-
iunctū tunc per fidem vere scii sa-
cramenta fidei sicut per agens
in instrumentale separari. Cirut ad ius-
tificatio dominus ē ab artifice p̄nicipali
animi eius sicut ab instrumento
remitto et a securi sicut ab instru-
mento separato et hoc tangit hic
iustificacioē cum dicit iustifica-
ti ignorare ex fide: sicut ex m̄ strumento
separato communī uideis et ge-
tilibus patem habeam⁹. et concor-
diā quasi dicit comitas fidei et
sacramentorum debet ē causa con-
cordie fidelium addou qui ē causa
p̄nicipalis m̄ iustificacioē per
dum m̄ in iesum xpm̄ qui sed in
humanitatem ē m̄ iustificacioē
instrumento conjunctu per quem
se xpm̄ accessum habem⁹ sicut ad
deum tamq; ad mediatoř dei et
homī migrariam istam que iusti-
ficat formaliter in qua sumus et
m̄p̄ni et quia ē arra glacie Qdeo
silditur. Et gloriari in spe glacie
filiōrū dei et sanctiorū qui nō spe-
ciali dicuntur filii dei quia nō solum
sancti sunt filii dei q̄pter simili-
dinem nature que ē ~~in filiis apud~~
in omnibus homīb; et similitudine
gratia que ē in solis iustis sed et
q̄pter similitudinem glacie que est

assimilatio perfecta p̄ma iohannis
iii. Non solum autem hic cōter-
aplū ostendit iustificacionis effectū
quād ad tollerātiā mali pene Et
quia nullus mali appetit nisi apter
boni q̄ntid̄ sicut portionem amaret
q̄pter sanitatem q̄o aplū ostendit
bona q̄nta mali pene si pacienter
tollebat̄ quam tollerātiā facit iusti-
ficiatio que ē per gratiam q̄o dicit Ma-
solini autem q̄ gloiā in adcep̄tione
boni sed etiam gloiā in tribulacionib;
que sunt mala penalia Et p̄ibidet
causa. Sc̄t̄es quia tribulatio patet
etiam ~~tribulans~~ op̄et a facit sicut
artem cytharizandi facit freq̄ens
cytharizatio. Patet aut̄ p̄batio
et purgatione peccatorū. Cirut em-
matula peccati afflictus per cordis
contritionem. si reatus pene per
bulatōnē pacienter tollerat̄ p̄batio
Nero sp̄ci a tertium ex peccatione
beatitudinē quia remota culpa et
pena patet liber accessus ad gloiāz
Spes autem non confundit a tollit
crubescētiā inquantid̄ homo non
frustrari eo q̄ copetebat. quia
caritas que ē alia gloiē diffusa
et inordib; mis̄ p̄nit liquor
preciosus in uasib; per sp̄itū s̄m
qui uitiatum infundit. qui datus
ē nobis. non solum in dono suo si-
ciam in se ip̄o inquantid̄ per cui-
tatem habetur in nobis mononō
¶ Utquid enī. hic cōter tam-
git m̄ iustificacionis motū Et
p̄mo hor motū excludit anob-
dicens. Ut quidem xopus r̄t adhuc
in primi effemius s̄z in infirmita-

te peccati **S**edum tempus quonobis
mortuus est. et per tempus enim dicens
qui fuerant inter eus mortem et
resurrectionem tamē per synodathen.
quasi diceret mors **X**pī mos coniuncti
ramus ex misericordia non presul p
consequens pluit dicens **N**ipon pro
misto quibus moritur. et opus hominis qui
fuerit nisi uix meretur ut p co
qbus uellet moi et multo minime poter
hat potest merci qd̄ concludit quid
presul corditate dei dicens **C**ome
dat autem et qmēdabilē ostendit pia
titudinem deus in nobis p **X**pī
alias ipm̄ cuiusfitans quoniam p
tamē ad huc peccatores coniuncti
quonobis mortuus est. ex sua libera ca
ritate. multo magis mē iustifi
cari in sanguine apius et p passioz
cuis misericordia et per gratiam formaliter
salvi erimus abira et in feni pena
per ipm̄ **M**ota hic statim imphat
quam manus ē peccatore iustificare
quam ipm̄ apena liberare. Et quia nō
solū per morte xpī sumus libe
rati apena sed etiam consequim̄
gloriam. **N**ō sibdit. Si enī tū m
inici essemus. p piauitatione ade
reconciliari sumus deo p̄t per mor
tem filij eius. multo magis acco
tiliati deo patri salui erimus min
ta apius et in vita xpī gloria. Ad
talem enī antem resurrexit. Et
quia uite beate est in nobis quida
m̄thatio per gratiam xpī media
tis. **N**ō sibditur. Non salū autē
salui erimus in feni. sed et gloriam
indeo et in p̄t. per dñm nam dñm
Xpī per quē mē reconciliationē
accipiū et per ḡn̄s tertam spem

beatisudinis future. **Q**uoniam
aplūs facit hic argumentū animi
q̄ si iustificati sumus per morte xpī
multo magis in finiti sit salui cri
mī per consequētē beatitudinis ex
hoc patet scđm intentionem aplū
q̄ magis ē impū iustificare quā ius
tificati glorificare cum ratio ē quia
impūs non potest merci de condign
no sum iustificationē quia nō operū
nisi scđm virtutē nature. que ē m
importunata respectu doni gr̄e. **S**d
iustificatis per gratiam merci potest
decondigna ueram beatam. **S**cđm
illud aplū y thū in reliquo re
poter ē michi corona iusticie quā
reddet michi dñs in alla die iustus
iudeo. **N**on solū autē michi sed
hijs qui diligunt adiuetū eius. **T**
llud autem meretur aliquis deton
digno quod ei scđm uiam iusticie
est reddendū. Ratio autē hiugē quia
m̄tior op̄is meritorū non solū atto
ditur secundum quid p̄redit ex libero
arbitrio quia sic non ē nōtū uite
beatæ. **S**cđm quid dicit aplū. **V**
viii **N**on sunt condigne passioz
hiugē tempis ad futuram gloriam q̄
recedebit in nobis sed etiam atto
ditur scđm quid p̄redit asp̄itu sto
hitante in homine iustificato p̄graj
comouete ipm̄ ad apius misericordiā alias
autē quia sp̄us sanctus se habet
ad liberū arbitriū sicut sessat ad
equū. **A** scđm hoc opus meritorū ē
quantū ē asp̄itu sancto. qui ē m̄fi
m̄tior ualoris meretur de condigno bo
m̄ in finitiū quam in beatitudine
redditur obiectum. **P**rop̄ta hic
conter ostendit mē iustificatioz
modū. Et quoniam opposita iuxta se
poter in agis diuertunt. et mo

ad Romanos

dici per compationem admobrum est disponenda qd domini xpi nos iustificans tractat aplis per compationem ad peccatum ade tuus et meditata ei op posita et dividit mduas partes qd pmo comparat utriusq; quantum ade lestantia ad differentiam Secundo qd tu ad convenientiam iigitur sicut est pma ad huc mduas quia pmo distribuit peccati ade generalitatem Quod dono xpi maioritatem ibi Sz non sicut delictu pma ad huc mduas quia pmo facit huius L' remonet obiectio mconciatur usq; ad legem Circa pmi dicit Sicut per omni hominem sicut adam miserit peccatum in hunc mduum quia peccatum eius imputatur ombibus ab eo descenditibus ut no misera e et circa si e secundum eum gratia quia sic pmi membra eius ppter quod conturbatur peccatum originalis Et per peccatum mors amponam hunc peccatum Quamvis enim corporis ade fuit compotum ex contraria scilicet clementis et per naturalem corruptibilem tamen per domini originalis iusticie sibi datum adeo in sua condicione poterat non mori quia si ipm seruasset moret non invenisset Sed quia ipm peccante sub tracta e originalis iustia impensa sui peccati et per eam mutavit necessitatim molendi que licet considerato corpore humano in se et naturalis tamens considerato statu huius in sua pma condicione facta e pbi penalib; Et ita in omnes homines mors pertransiit quia qualis factus e spectatu tales descendebant ab eo per gratiam. in quo sicut adam

peccante omnes peccant qui futuri erant membra apud Usq; ad legem Hoc remonet quidam obiectio mtraut Quia posset aliquis dicere ppter tamen non fuit ante legem mosis co qd peccatum sic diffinitur et transgresio legis domini et non patitur eius esse transgressio ante dationem ergo ut Sz hoc non valer quia a principio fuit lex naturalis in se et in omnibus humanis ut ostensum est supra in ppter quod eius transgressio fuit ppter tamen cum per multiplicacionem peccatorum lex naturalis fuit absurda in tantum qd transgressionem illius legis non reputabant peccata errantia sicut peccata secundum uitatem quia erat contra recte rationis dictame Et hoc est qd dicitur Et usq; ad legem ei peccatum erat in mduo intentato tempore ante dationem legis homo factus nec per legem desist est ppter quod huius usq; non facit hic contradictionem tempus futuri ppter dictum fuit impossibile predicta sed solum excludit carensia peccati ante legem datam licet non reputaretur Ideo subditur Peccatum autem non imputabatur tamen lex non est. Qd non imputabatur ppter obiectio legis naturalis Ideo una causa dandi legem mos saecula assignatur a sanctis ppter legis naturalis observatione Quod autem peccatum fuit ante dationem legis ostendit per ipsam quae est mors ut dicitur est dicitur regnauit mors ab adam usq; ad mosen tantum huius usq; non extendit tempus futurum sed tantum carensia mortis ante dationem

legis sicut et de peccato. Et mos qui non peccatum a mortuis qui non peccatum peccato actuali qui tamē pō mortui. In similitudine pualentem⁹ ade a quā gñati sunt similes ei. destituti originali iustitiae tū debito habendi eam qui s̄z adam et forma futuri et figura xpi qui futurus erat tyc apostoli. **¶** Sciendo autem q̄ adam nō fuit figura xpi inquantid peccator sed inquantid principii hñm in denatice puit xpi⁹ p̄t māpū, corū m̄ esse gracie et quā formatus fuit dextra virtute dīna fuit et corp⁹ xpi virtute spiritus sancti de virginē maria. Item quā delata eius formata et eua sit delata xpi cedā ex quib⁹ regnante in dīce gracie fuit exāda et eua grādū et genus hymenū et māture. **¶** Sed non sicut dicitur. Hic cōntor ostendit maioriātātē domi xpi et hoc in diob⁹ p̄mo quia peccati ade fuit peccati homis pūri. Sed do mi xpi et domi homis dei. Et hoc et q̄ dicit. Sed non sicut delicta dīta et domi rātē dīta. Q̄o concludit. Ultra. Si em̄ om̄ius delicto s̄rāde et accepitue hic si p̄qma quia mō tu sunt milti om̄es eius postea milti magis gracie dei et domi migratio co mīus homis ihu xpi et per gratiā singulāris homis dīta et om̄ia imp̄ersona filii ex qua vīonic habet quandam efficaciam mēti in finiti m̄plures habimda ut et magis excedit in bono q̄ peccati ade mīnalo. Q̄o ostendit maioriātā in effectu quia in ferro nātūre per peccati ade ex uno eius

prosper et unū solum peccati m̄postas trānsfūs̄t s̄z peccati originales q̄ no p̄t multiplicari in una persona sed do mi xpi iustificat hominē a miltis peccatis s̄z ap̄cato originali et actuali qd' quidem actuale multiplicatur. Varijs modis in eadem hominē. Et hoc e q̄ dicit. Et non sicut per unū peccati scilicet ade miseri facti sunt alij q̄ta et peccati. s̄z xpi iusti constituti sunt milti sed multo plenius quod p̄batue cu sibeditur. Nam et iudicat quidē s̄z sententia in condempnacione s̄z alioꝝ exponit peccato ade transfit in alios et causans in singulis om̄is peccati. Grātia autem iesu xpi ex multis delictis iustificat. Habet effectū sicut dicitur et quā grātia xpi nō solum iustificat amīlitis delictis sed etiam inducit ad gloriām. Ideo cōclu dit ultra. Si em̄ in uno delicto fidei mōrē regnauit ita potestate habuit super posteros multo magis habundantia gracie et dona tōm̄ et iustitiae accipietē a ipsi xpi in baptismo in vita s̄z beatā regnabit per om̄em q̄s in xpi per quā homī mēritū ad celeste regnum. Dicit autem hic grātia baptis̄lis habundantia gracie quia tollit penā et culpam et donatōm̄. quia gratiā datur et iustitiae quia facit digni vitā eterna. **¶** Agit hic cōntor aplū ostendit om̄ia mentia peccati et domi xpi. Et p̄mo quādū ad peccati ade. Q̄o quādū ad peccati superadditū in lege abi. **¶** Ex autē p̄mū aut ostendit in diob⁹ p̄mū et quā sit per delictū ade alij sunt q̄dēpnati

Si per iustitiam Christi omnes sunt ius-
tificati et hoc est quod dicitur Quia si
Et patet ex dictis litterarum Non valet
contra dicta si dicitur quod non omnes
sunt iustificati per gratiam Christi quia
homo non poterit ex defectu gratiae si
ex defectu hominis cum capillenam Et
per obedientiam Christi in ligno crucifixi
passi omnes sunt iustificati quantum
ad sufficienciam Et hoc est quod dicitur
Sicut enim per obedientiam coram iste
patet ex dictis litterarum Propterea vero
conterat ostenditur conscientia domini Christi et peccati tempore legis
super additi ad dationem enim legis
scruta est multiplicatio peccatorum
ut dictum est supra manum tamquam excep-
te legis scruta est multiplicatio
peccatorum sed ex parte hominis na-
turalia que initio multum est. Et quod
cagnozio peccati que fit per legem
aggravat aperte. Et sicut sublege
habundauit delictum ita exlege ha-
bundauit gratia inquantum non plus
sublege natus est. Secundum quod dicit
apulus ad gallias iii Attribuit enim
plenitudo temporis misericordie deus filium
suum natus ex muliere factum sublege
at attulit nobis plenitudinem gratiae
Et hoc est quod dicitur Lex autem sublimis
trahit post obfuscationem legis
naturalis unde habundaret delictum
hoc tenet hic constitutus tantum
per modum predicationis et non causalem
cum autem habundauit delictum sub-
lege superhabundat et gratia
per ipsum sub lege factum Quod deo de-
bet non enim Quia salus exinde ibi ut
sicut regnauit peccatum in morte
ita potentiam habuit detegendi

ad mortem eternam Ita et gratia
regnat per iustitiam perontem nos
inducendo in uitam eternam per ipsum
ipsum dei et homini mediatore
ad maiorem intelligentiam ditorum
de originali peccato hinc aliqua breui
sunt notanda primi et quid sit ori-
ginalis peccatum et quia qualitas p-
natio cognoscitur per hunc Quod primo
videndum quid sit originalis iustitia
cum peccato est originalis culpa.
Est autem originalis iustitia quodam
humane naturae rectitudine
por quam corpus erat anime sub-
ditum et coruscis in spiritu ratione quod
dum anima subdita est suo cretari
huc autem rectitudine non erat ex
principiis naturae humanae cum corpore
humani sit naturaliter corruptibili-
le. sed a deo data. ipsa huminis con-
ditione. Secundum quod dicitur certes
vii Horatio quod a principio fecit deus
homini rectum. Et quia iustitia est
quidam rectitudine. After hoc talis
rectitudine naturae humanae bene ius-
titia vocatur. et originalis quidam
est humane naturae in sua ipsa
origine. Et quia per originem fuisse
in posteris transmissa. si iustitia de
qua est. si ab adam fuisse secundata.
Quod vero peccatum iuste fuit ab eo
subtracta. Et quia carentia perfecti
coruscis que debet esse culpabilis est
in homine cumque si homo fuit
dista rectitudine seu originalis ius-
titia Quod eius iustitia cum debito
cum habendi dicitur peccatum ori-
ginalis ita quod debito habendi est
ibi formale. Secundum est qualiter
peccatum ad posteros imputatur et

scatis facilitati videtur q̄ m̄putat̄
 eis ad penam filij c̄m fr̄q̄t̄ et us-
 te p̄mituntur sp̄ctatis parentis Sed dif-
 fitius ē videre qualiter m̄putatur eis
 ad culpam deinceps s. culpe concē ē q̄ p̄
 voluntaria voluntate posteriori. alio
 non est culpa Non potest autē dicitur o-
 lontaia voluntate posteriori After quod
 siendū q̄ adam non solum considera-
 tur ut singularis persona sed etiam
 ut unus humanae nature principiū
 aquo aliis descendenter tamq̄ amore
 te gratiam et per unū gnātiū effi-
 ciuntur eis membra Et ideo sicut ho-
 modiū manū factū dicit voluntari
 auoluntate que ē nō mēte sit
 suo nō tārentia originalis iustitie
 m̄postis dicitur voluntaria auoluntati
 ade. Et quia non accepit eam so-
 lūm p̄ se sed p̄ tota posterioritate ideo
 omnes posteri per eam gnātiū ab eo
 descendentes m̄co fierunt obligati ad
 debetē habendi eam Cuius igitur tā-
 rentia originalis iustitie sit debito
 habendi eam sicut et culpabilis ut di-
 cit ē q̄d m̄to postis m̄putat̄ adul-
 tam Terciu ē qualiter conc̄ntur q̄
 peccati solūm ē nō anima que nō
 ē contradictione sed ē ideo per creationē
 qui non peccant in fundendo nec etia
 patentes generando nec p̄nt peccans
 peccati originales tradūt̄ ut inducunt
 maxime quando sunt baptizati q̄
 nullus dat q̄ nō habet alii. After
 quod ditendū Quāgnatio competit
 hominibus sicut ē q̄ h̄nt ab adam
 quod ē c̄c nature corrupte Non ad
 sicut ē c̄c gracie q̄ h̄nt per regnā
 concē baptismalem Generans autē
 iniquitatem h̄ngmōi generat p̄bi

simile ideo adam generavit p̄bi si-
 mile ē c̄c nature desitute origina-
 li iustitiae tū debito habendi eam Et
 adem iuste omnes posteri generat̄
 p̄bi similes tū tali defectu Quia def-
 rending ab adam sicut curvē et nō
 sedm animam que ē ideo in media-
 te q̄d originalis culpa atarne pro-
 vocat̄ in anima p̄bi commuta Sicut
 liquor bonis efficitur malus ex cor-
 ruptione nasi m̄quō patitur Et si-
 peccati originales p̄uenit ex atarne
 causaliter sed in anima est pibicetū
 et formaliter Sicut infirmitas ē
 membro corrupto causaliter tantum q̄
 non ē infirmitatis p̄ceptuus et
 corpore vero ibato fornicatio est
 et pibicetū Evidet̄ patet q̄ obser-
 vatio de parentibus baptizatis non valit
 quia sicut dicit ē non generant vī
 ē gracie et ut sunt membra oportet
 sed secundū ē nature corrupte m̄q̄
 sunt membra ade Quālū tū qua-
 liter poterit originales per graciā
 baptismi tolluntur Circa quod sicut
 q̄ non ē per hoc q̄ restitudo que fuit
 in adam per baptismū reddatur q̄
 baptizati rebellionē corporis ad a-
 nimam et sensualitatis ad cūam rōz
 in se op̄is copertū Sed per hoc q̄
 per graciā oportet tolluntur debito ha-
 bendi dictum restitutio. et sic tā-
 rentia dite restitutio nō rema-
 net ut ē culpa qua formaliter fa-
 tet debito habendi ullam restitutio
 Ut dicit̄ ē supra sed romanet
 tantū ut ē pena et virtutis ex
 eccoda matia contra passiones sen-
 sualitatis fortitiae pugnando et in
 firmitates corporis patienter tollendo

Inquit igitur adiuuat dominus populi gratia in presenti ad augustinum nisi electorum quiescere aeterno. Vero finali reprobatur mali quia resurrectio illa est adiuuta immortalis per se non in mortalitate sed fuit in statu in mortalitate quia homo poterat non mali Sed ad in mortalitatem gloriam quia non poterat mali sed cum populo vivit in eternum.

Quid ergo dicimus? **M**ixit tertia predicta apostoli remouit errorum dictum et primo remouit errorem Quod dictum suum confirmat per rationem? Cui enim mortui Circa primi scanduntur quod solus et dico et capitulo precedente Obi habundauit delictum super habundauit et gratia imponebant ei pseudo apostoli quod dicebat permanendum ut impetratis sicut dicitur et ob causam in mortuis et sicut est Hoc autem removit dicens Quid ergo dicimus permanebimus impetrato ut gratia habundet sicut pseudo apostoli assertur nam dicens ab apostoli quod peccatum ad gratiam per se non dispunit sed magis agri auertit Quod autem habundantia glorie sequitur post peccatum aliquando hoc promittit exhortatione dei qui dicit bona ex malis non tam semper elicit hoc ad bonum peccantis sicut patet in damnatione malorum ex qua deus elicit augustinum gloriam electorum **Q**ui enim habebat dictum suum per rationem ostendens primo quod in peccato non sit permanentium Sed uno et virtuose per operationem Et hec sunt due partes iustie scilicet determinare animalia et facere

bonum **Q**ui pars magis ibi literatur autem Roma adhuc in duas quia primo probat peccatum ut dimittendum dicitur dimittendi modum abi Non ergo regnat Circa primi ponit duas ratibus concordias Quod casus simili ponit et declarat **A**ddicimus eiudicentia sic dum quantum frequenter accipitur pro operac*re* vita sicut intelligit et sentire dicitur et ex hoc consequitur **V**ita a*re* tu*re* dicitur operacio in qua principaliter occupatur sicut potare dicitur **V**ita ebriosi et peccare vita peccatoris et agere iuste vita virtuosi **H**omines item generatio omnis contrarii est corruptio altius et ergo **G**oliath format duas ratibus prima est quia post baptismum mortui sumi*n*g peccato et sic de iusta peccati mali amplius debet in nobis appearere Et hoc est quod dicitur Cui enim mortui sumi*n*g peccato quoniam modo adhuc vniuerso in illo opera peccandi occidendo quasi dicitur non des. Consequenter ostendit nos mortuus esse peccato dicens An ignoratis quasi diceret non debet id ignorare quia quoniam baptizari sumi*n*g in proprio filio et in fide christi in morte apud baptizati sumi*n*g et per virtutem mortis eius aqua baptismus habet effectum consupulti enim sumi*n*g in illo per baptismum a*re* assimilari christi sepulchro Quia sicut christus fuit sepultus inter terra sic baptizatus mergitur aqua in mortem et in similitudinem mortis respectu iuste peccatorum Secundum dicitur et quia mali peccato est noue iuste inchoato in*q*ualiter assimilari christi resurrexit Et iuste sicut christus resurrexit ad iusta in

mortalium atque hoc uita gracie monde-
bet amplius in nobis interrupit p[er] il-
lam Et hoc est p[re]dictum. Ut quoniam
sunt uox xpi amortuis per gloriam
patrem a[et] per potentiam eius gloriose
qua et nos immunitate nite ambulemo
sine interrupcio[n]e mortis culpe. Si om[ni]s
complantati est quasi dicit per mortem
xpi summa eioli si de peccato tamquam deter-
ra mala ex plantaci uictoria glorie bona
cum xpo. Scientes quia uetus homo
nisi a comisatio[n]e peccati summi crucifixio
nus est. ut uolta non eviat tali conti-
nit nec xpi conuictus uolta passibili
vita. Ut destruatur corpus peccati
et congelis peccatorum. Sic ut m[od]icu[m] co-
dicitur. Si oculis tuis fuit nequitas
tum corpus tuum tenetrum est et
tota congelis opera tuorum ut abide-
dit gloria. Ut uolta non suauissimus
peccato nos ei p[ro]hibitione qui om[ni]s
mortuus est et configuratus morte xpi
per baptismum iustificatus est aperte q[uo]d
baptismus dedit penam et culpam. Si
autem mortui summa cum xpo a cuius
morti signati. secundum quia summa etia[m]
quoniam tum ex vita gracie quia co-
rumpit uita uetus est in h[ab]itu uite no-
ne. Scientes quia xpi resurgens
amortuus iam non moritur quia su-
nit ad uitam in mortalium mortali
uolta non debet. sicut dominabitur
damnatis mors uelutime. licet no-
miantur corpore. Quod autem mor-
tuus est sit xpi peccato a[et] apto tol-
lendo mortuus est secundum. Vnde si
mors xpi sufficit ad tollendum dia-
peccata p[re]tita p[re]nta et futura. Q[ui]
autem evitit xpi xpi evitit deo
et uita diuina inquantum deus uita
diuina est sibi naturalis et imp[er]i-

tum sedens est homo est sibi commu-
nicata gratia coopteditis concludit. Q[ui]
et uos existimato eos mortuus
quidem te peccato per corporalem dimis-
sionem culpe. Quicce autem deo a vita
gratia in xpo alii d[omi]no mo[ri] et per ipsam
xpi tamquam mediatores m[od]icu[m]. Non
ergo Postquam induxit nos addimit
tendit peccata. Hic contra docet d[omi]nus
modi modi. Et dividit in duas partes
quia p[ri]mo distribuit modus. Ihesus d[omi]nus
sime. Q[uo]d ostendit possibilis est peccatum
omni. Modus autem contandi peccatum est
preceptionem familiis. Q[ui] deo dicit
Non ergo regnet peccatum in coro meo
tali corpore. Ata q[uo]d ad eius impulsu[m]
statim amicu[m] ad opus perficiendu[m]
et dedicati conspicuens eius aliud
enim ordo peruersus quia affectus
sensuum dicit obedire rationi. Sed
nec cohibeat membra nostra ita q[uo]d
affectus ei ad malum sicut omni per
frequenter tactu carpentandi fit quic-
dam impressio artis in manu artifice
aptans eam ad recte et faciliter tractandum.
Sic ex frequenter operis mali fit
quedam impressio membris corporis
aptans ea ad male operandu[m] et dic-
tinguitatibus. Alter peccatum que fit
contra deum et peccata quantitate adcastra
sumit impressionem vel inscapem. Sed ex
hibete eos deo si aptate nos ad pecu-
niam ei et membris omni arma insci-
am strumenta adiusticie opera por-
frequenter omni aperte boni fit im-
pressio membris corporis per quam
redduntur apte mobilia sibi membra
corpis ad opus bonum. Peccatum omni
hic contra ostendit dictus modus
nobis possibilis. Et dividit in duas
quia p[ri]mo ostendit apotiti. Q[uo]d solu-

argumentum apparet ubi Quid ergo
Cita p̄m̄ strendum q̄ repressio formi-
tis est possibilis quia per gratiam xpi
possimus vitare om̄e peccatum morta-
le carentibus autem hac gratia non
sit ē possibile quia licet non sit ne-
cessarium eos peccare continetur tamē
non possunt diu vitare mortale pecca-
tum Cuius ratio ē quia sicut exis-
tes in gratia non possunt om̄e vitare
peccatum Nomale co q̄ sensualitas in
eis non est totaliter subdita aratō sit
interventibus gratia ratio non ē subiecta
deo et tā non p̄it diu stare quin
mitadū in peccatis mortale maxime
in peccatis iniquibus agit hominem
Hic et finem p̄conceptū Etā apud
est deo. comulgat et inimicōne fo-
mitis dimisit quo habens cam vi-
tare patet om̄e peccatum mortale
Et hoc ē p̄dictum peccatum om̄e a fo-
mes inimicis ad peccatum inobligo
dñabitur sicut dñatur carentibus
grā aratō dicta Qō subditur Non
enī sub lege estis sed mosca quo
granam non conservabat. sed sub grā
sib p̄pī cuius factamēta gratiam co-
ferunt Quid ergo hic remoue-
tur quedam obiectio que posset fieri
contra illud dictum apli Non sumus
sub lege sed sub grā peccatum enī
ē transgressio legis dñe si ergo
ab soluti sumus alege per consequētē
ab eius transgressione ut evideatur
alium et sic habemus libertatem
agendi contra legem hoc ē p̄dictum
Quid ergo peccabimus agendum libe-
rati contra legem hoc ē p̄dictum Quo-
dam non sumus sub lege nē Et re-
spondet dicens ab ip̄t quasi dicit

non valet obiectio quia tempore
nōe legis manent precepta mora-
lia co q̄ sunt dedictamē aratō re-
te Ap̄tor quod non sumus absolti ab
coram obligati q̄o subditur An nos
tis quasi diceret scire debetis qm̄
tu exhibetis nos seruos adobedidū
ad eius m̄tū serui estis eius Hoc ē
peise mātū sine p̄tē admorte a cuius
fuitus dicit ad mortem iehomē sic
obeditōis preceptis dñis ad iustitiam
hic obtinendam et in futuro cunctam
eternam q̄o subdit Gratias aut̄ deo
q̄ fuitus serui peccati. sed mō nō q̄
tis gracie enī agende sunt non de
peccati omissione Obedistis aut̄
de hic ponit tria coquibus lauda-
bilis obedientia reddit p̄m̄ ē qd̄
sit p̄empta cum dicit obedistis et no
dicit obedietis Secundū quod si no
lmitata q̄ deo subditur Eccl̄e Per
tor enī quod mouet alia membra
intelligitur voluntas que mouet a-
lias contutes ad operatōes suas qm̄
quod sit distracta. Qō subditur In
cam formam doct̄e si catholice p̄
xpm̄ et aplōs predicate Libera-
ti postquam induit aplōs ad
peccatum dimittendū hic tōnē ad
mūtose agendum et hoc odiobq̄
mō operis facilitate et eiusori-
litate Ecd̄m̄ ponit i Cm̄ ci
Cita p̄m̄ dicit Continuas se
ad p̄cedētia liberati aut̄ appetato
per eius dimissionem serui facti
estis iusticie a obligati ad iusticie
apationem Immāmē dico quasi
diceret hoc ē facile et consoni-
rationi Per consuetudinē om̄i
talis operatio delectabilis reddit

opt patet ad sensum et habet in E-
thica qd̄ concludit. Sicut enim ex
inlustis membra corda et ea fecisti
habilia ex conscientia mala serui-
re in iniustie et ad seruendum peccati-
tis carnalibus ad iniquitatem et ad
mali vestri consummatione. Quid illud
appela. Proximis Qui in fidelibus est fer-
destat ad hunc qd̄ mit et tempore gte
exhibete membra corda ad bonam co-
scientiam habilitantes ea seruire.
Injustae quasi dicere aperit et leue non
plus labore requiri in iustitate dei.
que dicit ad gloriam quam insinuit
dyaboli que dicit ad iheremam sanctifi-
cationem et ad sanctitatis consumma-
tionem. Secundum illud appela proximi sancti
tus sanctificetur ad hunc. **Cum enim**
Hic idem inducit ex virtuose opis
utilitate et hoc per comparationem ad
damnum quod inope peccati dicens
Cum enim serui essetis peccati liberi
fueritis iustae et spoliati ab omnibus ius-
ticie quod dampnum et maximum qd̄
subdit. Quem ergo fructu et quam
utilitatem habuistis. nec iniquibus
mit et iustis. Post priam quasi
dicit nullam utilitatem habuisti sed
damnum maximum qd̄ sequitur. Nam
fuis illorum si peccato sumeris mors
et iheremam. Et per afflictum con-
cludit utilitatem ante virtuose
dicend. Nec vero libertati appeti-
to per eius dimissionem. serui aut
facti deo per iusticie operationem
habet fructu vtrum qui duplex e-
st gte impunit qd̄ dicitur quasifica-
tionem et gloriam in futuro. Qd̄ subdi-
ctum vnu et Quid quia deus pu-
nit circa condignum qd̄ subditur

Stipendia enim peccati mors et pre-
mias ultra condignum si condetur opus
mitiorum in quaerit preditum ab homine
qua per gratia concuerit cum iustitia. Qd̄
subditur Gratia autem dei et in opere ihu
domino nostro per iussum dominum mediata
cum nostro. **Capitul' vii**

Non ignorantibus ac postquam
aplus ostendit virtutem fidei
propter impetratorum dominissimorum
Hic tamen idem ostendit in legis
cessione. Et dividit in duas partes
Quia primo ostendit propter. Qd̄ dividit
qd̄ in opere sit firmiter permanendi in
ista capitulo. Quid propter adhuc in
duas. quia primo ostendit legis cessa-
tione. Qd̄ circa haec removit erroris
alii. Quid ergo dicimus propter adhuc
duas. quia primo probat propter. Qd̄
declarat quoddam suppositum alii. Cum
enim esse mus. Circa prius sciendū qd̄
lex mos saecula fuit imperfecta respectu
legis novae quia statim illius operis
fuit quasi status puerilis ad gallum
in lex pedagogus noster fuit in opere
aduiciente ecclesia statim cessar
puerilis. Ita ad uocem legi nova
que est perfectione cessauit. Natus
quanti ad ceremonia et iudicium
Sicut igitur in ignorantibus fratres
quasi dicere non sumus causa.
Solidit scientibus enim legem loqui
decomans enim credetibus alijs
erant comis deuidassimo et illi si-
ebant legem mos saecula aliqui
degenibus et illi siebant legem
naturalem alias riuicet quia lex
in homine dominat quanto tempore
vniuit et fratres qd̄ lex mos saecula
uel riuicet habet virtutem cohori-
endi quanto tempore manet in

per robore Et ideo opa cessante. sicut
lex mosaike cessavit aduertimento lege
nova non est amplius obligatoria. Et
ad hoc inducit exemplum de mulier que
est sub lege viri que obligatio cessat p
mortem viri. Unde si vir resurget
non tenetur cum recuperari nisi deconde
tentia et cum hoc supercedente nono
consensi. Et idem iudicium est de viratore
singente respectu iuxposis. quia in hac
ad partem iudicantur. Et hoc est quod dicitur
Namque pribus est mulier ac pater
lata exoditis nosq; ibi qtaq; Ibi co
dudit aperte applicatis ad hoc dictu
exemplum dicens. Itaq; et vos
fratres mei ex eodem patre et misere
genti sa co xpo et etiam mortifi
cati estis legi s mosaike. p mortem
xpi ac per incorporationem cum xpo
facta membra nps per baptismum
qui est gratia novae vite et spiritualis
per consitit coniunctio vite vetus et
legalis. quia gratia annus est corrup
tio altis. ut scis altius ac xpi
qui surgoit ex mortuis incipiendo
nauam cariam. ut fructificetis deo
opera novae vite factedo. ¶ Cum ei
essentis hic concor pbat suppon
tim quoddam p qd debent fructi
ficaredo. Lingua ratio est quia fructus
sapit naturam terrae aqua plantar
arbor. Comis vero ad fidem xpi per
baptismum euelluntur de mala terra
et plantantur ambara s; mox ut
dictu est sup capitulo vi ergo dicit
fructificare xpi et hoc est quod dicit
Cum enim comis in carne. et carnalis
conuersus ante conversionem passio
peccatorum et carnaliterie carnalis
que bene dicitur passiones quia

abicit a substantia vira spoliando nos
gratuitis et vulnerando animalibus
que per legem erant a iniquitate con
cupiscentie per legem erant occasiona
liter exortate ut dicit in fratre cap
itulo ad operabantur animabus cons
inducendo illa appetitum mali ut
oculis ad impudicem aspirandum et mandib
ad inuidem tangendum et sic dealig
membris ut fructificarent morti. r.
opa morte digna faceret. quia tunc
plantati eramus animalia terra. Nunc
autem a tempore gratiae et noue legis
soluti sumus alege mortis. a alege
mosaike que dicitur hic lex mortis
qua mortem in foribus corporale
transgressibus incaustis multis ut
patet ex dictu illius legis. Et quod
legalia in passione xpi fuerint mo
tua et portans tunc soluti sumus aleg
e mortis in qua detinebantur obli
gati nosq; ad tempus sed per quem
ab eius obligacione sumus liberati. qd
quod quidam qta ut seruamus in
nouitate spiritus ac secundum regulam no
ue legis et non in auctoritate litterarum.
secundum litteram legis occis que est
lex scripta. Et hoc est intelligendum
quoniam ad ea iniquibus lex vetus
est per nouam euauitata. De quibus
plenus dictu est supra. lex autem no
ua bene dicitur hic nouitas spiritus
quia non fuit scripta p xpm sed
impressa cordibus apostolorum pce spiritum
renovante corda et linguis cor
attit. De hanc autem nouitate legis
et auctoritate vetibus et in scriptis
utriusq; dicitur Ieronimus xxix. Et te
dies venit dicit dominus et fe
riam domini istud et domini in da

sedis nominis secundum partem quod
perpigri tim patribus vestris sit. Q
sibidem dabo legem meam misericordiis
coram et in corde cordis scribam ea
et non mirabilis lapides sed in
mritis perhor quod dicit deo si ysaie
xxxvi. ibi Ecce dies venit ut in no-
8 m° qd sedis nominis veteravit p̄ius
quod fuit datus antiquis patribus
q̄d dedit hebre. viii. **¶** Quid
ergo dicimus hic rōnter remouet
errorem occasione predictoris inde-
tom. Sibidem om̄ q̄ aplius legem ave-
terem vocavit legem mortis possit
aliquis credere q̄ illa lex fuisse mala
sicut credidit manicheus dicens q̄ ady-
abolo fuit data. Et idem hinc exerce
remouet aplius ostendens p̄mo q̄ no
fuit mala. Qd q̄ fuit bona ab illo
quidem sancta. Et tertio agit delege
fornitis occasione habita ibi Quid
aliam legem p̄ma ad huc induas
quia p̄mo ostendit q̄ lex non ē per
se mala. Qd quod deus aliquis
occasio coparte m̄ti a occasione aut
Cura p̄mi dicit. Quid ergo dicimus
lex peccati ē. Et sequitur ne exodi-
tis m̄bi q̄ lex sit causa peccati ab ip-
si non sequitur sic. Q̄pbat ad hunc
intellectus secundum q̄ peccati mo
ritatis nisi in quantum cognoscitur
ē analit. Sedm̄ cīm quod dicit dyo
millus intentus malit̄ appetit sed
boni. Ego illud per quod peccati q̄
nostris ē malit̄ non est perse
cusa peccandi sed magis ē perse
cūandi peccati lex autem natus ē
hinc quia ante eius dationē ex a-
suetudine peccandi lex naturalis
in cordibus homin̄ sic erat obfusca

q̄ multa reputabant licita queta
me perse erant mala. et maxime
circa actus intiores anime q̄pter qd
data fuit. Ieo ad cognitōē clariorē
taliū illi p̄to s̄z iudicito de quo xp̄us
erat nascitur q̄pter quod erat p̄ceptis
in studiis quia debebat vigore speci-
ali sanctitate leo igitur manē can-
sa peccati perse hinc deductoris aplius
parit virtutem s̄z q̄ leo dat peccati
cognitōē dicens. Sed peccati non
cognoui ē malū saltem multis
q̄pter obfuscatōē legis naturalis
Eloquitur aplius in persona ḡnis
hymnam sc̄it obfuscati non p̄legit
que fuit data ad quandam legis na-
turalis renouarōē. Et p̄mit ex
enphim dactū intiori. Sicutenq̄na
concupiscentia nestiebam supple
ē peccati licet hoc exp̄matur
in aliquibus libris non tamē est
detextū nec ē in libris certe
sed quia sib intelligendū ē dīq̄
dactores posuerunt illud mglosa
metaculmā que postea per igno-
ranciam p̄titorū in scripta est tco
tui nisi lex dicit. Non concupisces
exodi nos in hoc p̄hibens attū ī
tiorem appetit mali. **¶** Occasione
autem. Hic rōntor ostendit q̄ e-
rat lex aliqualiter occasio peccati
copartemā. Uno mō ab intiori
quia homo appetit libertate agere
quitquid. Alter sine freno legē quod
tamē ē destricto libertatis sedm̄
philosophum. Et adeo homo mitit
in uicti. q̄pter quod per legem
concupiscentiam p̄hibente. Concu-
piscentia fuit incontrauit exortata
Alio mō ab exortis. Semon cīm p̄

temptacionis magis miti² deinceps
homines qui sunt i statu sanctiori
Afflui autem iste per susceptionem
legis in statu sanctiori fuit potius
Deutero. iii. Quic e alia gens sic in
dita ut habeat ceremonias iusta q*z* ini-
dicta et amissam legem i.e. Quod
quod post legem datam demon ma-
gis conabatur in eo concupiscentia
exortare Et hoc e q*z* dicitur. Quid
non autem accepta diuidis dictis
modis peccatum a. concupiscentia q*z*
dicitur peccatum co q*z* causa peccati
co modo quo sol dicitur calidus q*z*
e causa talis Per mandatum a.
per legem que mandatum fecisset dicit
eo q*z* continet dei mandata adaptatio
e in me omes concupiscentia a.
augmentauit in me intentum per-
tandi Nam peccatum a. concupis-
centia occasione accepta q*z* manda-
tu modis dictis sedivit me tra-
hendo me ad consensu*m* peccati mo-
talis. et per illud occidit me indu-
cendo ad opus. Qta q*z* leo apost
quam aptius ostendit legem non
fuisse malam. Hoc conter ostendit
cam de bonam. Et pmo facit apoi-
tus. Qo remouet obiectio*m* con-
tra*m* ibi. Quod ergo. Circa pmo
dicit Qta q*z* leo sancta. quod statu
declarat quia intentio legis q*z*
homines facti homos so ethi*p*. leo
Actus e huius. quia ordinabat ho-
mines addid p*cepta* ceremonialia
Qdo subditur. Et mandato*m* statu
illud em p*metu* d*r* quod ad de*t* il
ti ordinat. Item ordinabat iuste

vinc ad p*romu* q*z* cepta iudicia
q*o* subditur. Et iusti. Qto ordina-
bat hominem ad sepm per moralia
p*cepta*. de quibus subditur et boni
¶ Quod ergo hic conter remo-
uet quandam obiectio*m* contra*m*
Et secundo confirmat suu apoi*t*
abi sumus aut. Circa pmo p*mo*
facit obiectio*m* Posset em aliq*s*
dicere licet leo sit bona statu*m* se
et absolu*e* tam*e* mala e et*a* per-
se homi lapsa in quo e tam*e* ad
spiritu rebellio que per legem exorta
ut dicitur. Sicut vni*m* licet sit in
se et absolute boni tam*e* mali e
fabricant. Et hoc e q*z* dicit. Qd
ergo boni e in se sa. leo mali.
facti e mali. Consequet*s* hic
remouet dicens ab*s* Non em
simile e devino. quia vni*m* per-
se et dure*m* augmentat calorem fe-
brilem et sic e malo fabricatur.
leo autem perse non e exortativa
concupiscentie. sed magis reffusa
Quod talis exortatio prae*m*
eo hominis malitia et demonis ne-
quitia ut dicitur e. Quod leo
eo hoc non p*re* dicit mala. Sicut
aliquando eo bono actu*m* aliquog alig
eo sua malitia scandalizatur nec
exhort operans boni uel eius actu*m*
peiorant nisi facit intentione
alii scandalizandi. alii et tunc actu*m*
cuius ex tali intentione e*et* malus
Dicit igitur ab*s* p*legom* e*et*
malam perse homi lapsa. sed p*c*
tatu a. concupiscentia ut appare
at peccatum a. ut apparcat ma-
la. per boni a. per legem. Qd

ca. vij.

afforta iuxta se portat magis du-
testimt operari e' nichil mortem
et ipsa concupiscentia ex malitia hominis
et iniquitia demonis duxit me ad
peccatum mortale ut fiat sicut modis
peccatis peccatum et ipsa concupis-
cere excitata induens ad peccatum
permundatum et per legem occiso-
nalem tuum salutem ita quod ei dicis
hic ut fiat ut si ut non tenet
hic causaliter quia lex perse ex
citat concupiscentiam sed consecutio
tum quia adiutorio legis secuta
e' concupiscentie excitatio p' malitia
homini et iniquitate demonis **C**
Sic enim hic contra apostolum co-
firmat sicut apud te testimonium
legis naturalis et hoc duplicitate
proposito in malis Quid in hanc obiq-
uenio ergo ad evidenter hunc sciendu-
m quod lex scripta diuina vel humana e'
quedam determinatio legis naturalis
Et adeo se est legi naturali consona
bona e' prout conclusio que principis
primis concordat et minor apud omnes
quod appetitus sub maiori bene appeti
Non aduertendic quod in hoc e' duxo
pars spiritus et sensualitas que aliquantum
nominauit spiritus et caro et homo
meior et exterior per rationem Vero
homo e' homo quam distinguunt
ab rusticis primo inchoante in animalia
Umaginatio et memorias coniunct
homo vero et intellectus Alter
quod illud quod agit homo vel auctor
stidm rationis ratio recte illud di-
citur agere vel uelle quia illud agit
iniquitatem hominis illud autem quod agit
aut uult sequitur impulsu sensuali-
tatis non dictum quod agere vel uel
le quia non conuictus ei stidm quod

homo sed pro ut comicit et brevis
quis igitur supponit sit talis ratio.
Illa lex e' bona que prohibet sequi con-
cupiscentiam carnalem seu sensuali-
tatem quia in hoc e' consona legen-
turali lex autem mosaica e' huic
Dicimus Non concupisces ut dicitur
e' supra ergo iste haec autem sententia
punit aptius metrivate et diffise di-
cens **S**ic enim quod lex spiritualis quod
a ordinans hominem ad sequendum in
spiritu spiritus vel ratio **E**go autem
carnalis sum et seques carnem seu
sensualitatem impulsu Et loquitur
aptius ut supra dictum e' in persona
genitum humanum lapsi in quo plures
sunt sequentes impulsu sensuali-
tatis quia rationis operari datum sub
peccato sed prius parentem per quod
genitus humanus incurrit rebellioni
carnis ad spiritu quod subditur **N**isi
enim operari sensualitatem sequens
non intelligo et uix ego consonas
dictum rationis naturalis sed magis
contraferre non enim quod euolo ho-
mum stidm rationis dictum **S**ed
quod odi malum stidm rationis dictum
men hoc ago amplexus sensuali-
tatis impulsu **S**ed quod odi malum
stidm rationis illud facio tractus
a sensualitate **S**i autem quod uolo
stidm rationis illud facio tractus
personaliitate **C**onsentio legi
quod bona e' quod prohibet illud quod
e' odibile secundum dictum rationis recte
lud. quia non operari illud stidm
quod homo sed stidm quod brutus
est dictum e' supra **S**ed quod habet

m me peccati a: concupiscentia q̄ dicitur peccati modo supradicto. quia impellit ad hoc aperandum. Sicut enim per copientiam rebellioris carnis ad spiritum quia non habet in me hoc e carnem mea bonum a: inclinatio ad hominem sed magis ad appetitum. Et dicit in carnem mea sit corruptibilitate et corrupta peccatum a deo quia talis inclinatio mala non sicut carnem humana pro statu in nobiscum. Quid alter carnem mea quasi dicit malia parte mei sit in ratione in qua non est inclinatio ad malum sed ad bonum ratio enim ad optimam debeatetur. Quod si ibidem carnem perficit autem bonum non in venio. Auctor sensualitatem impeditem. Non enim quod uolo ut hopena sit p̄ nos quia repetito e cuiusdam sententie ad maiorem assertio. ¶ Quid meo. **H**ic tamen ostendit idem p̄ testimonium legis naturalis in bonis cui concordat. Ieo precipiendo illa que homo uult et agit sequendo dicit tamē recte rationib⁹ ut dū tolle parentes honorare ut humani. Et hoc e q̄ dicit q̄n venio igitur legi sit consilium inisti. Volenti facit bonum secundum legis naturalis dictamen quamnam inisti maledicere iacet quia magis promptus e ho ad perficiendum male in opere q̄ bonum appetit corruptio naturae. Condeletor enim legi dei a: et cetero secundum minorem humanum a: secundum naturale nostrum dictamus quia ratio dei homo int̄ior et sensualitas ext̄ior. ¶ **V**ideo hic h̄ta occasione ex

dutis delege naturali et diuinis de terminat delege somnis. Tunc p̄ maliciam ostendit. Quid ab alibi venit petitabi. In felix ego homo. Cura p̄m ostendit suis malitia perhac q̄ non e legi naturali consona sed magis contraria. Et ideo non dicit lex nisi per modum translatois. Namlib⁹ m̄ ad mala transseruit. Sicut debitis latro et mercator. Et hoc uno leges tyrannorum leges dicuntur. Et sic e de lege somnis. Quia dicit Video autem legem in membris meis a: inclinacione que dicit membrum tamquam ligata ad malum. Et sic dicitur Ieo aligando repugnante legi mentis moe a: legi naturali que e impressa menti. et captiuam me in lego p̄tū per consuetudinem peccandi que tenet hōtem impetrato sicut captiuū mortis. ¶ **I**n felix hic concer petat liberū dicens in persona genitris humanæ. In felix ego homo per corporis nature. Nus me liberabit. Detcorpore mortis. Huius non dicit detcorpore absolute. quia facit ad beatitudinem animæ que non est perfecte beatitudine. sicut fuit pro corpore restituta. Sed dicit detcorpore mortis. Huius quia sancti resurgent incorpore immortali. Et respondet apostolus. Gratia autem dei per ih̄m ita quia in p̄nti liberat alege somnis inquantid e culpa. Unde renatis per baptismum p̄m motus non sunt culpa sed solidus pena et coerende virtus maria. In futuro liberabit etiam alege somnis inquantid e pena quando

ca^o vni.

reformabit corpus humiliatis nre
configurant corpⁱ clauditib^s sue phip.
ⁱⁱⁱⁱ Eopreditis ergo concludit Agit
ego ap^e m uita p^{ri} mente sermo
legi dei r. sdm mclmaron^e ratom^e
carne aut sequedo carnis india
tione legi peccati **VII**

Dixit ergo. Postquā apluē
ostendit cesserōne legis
factam per p^m Hic con-
q^o p^o sit tatalis adhērendū Sed
ne iudeatur iudeos tamquā coos^o
relinqueret ostendit erga eos p^u
affectū. Co. p^m no p^m mduas
quia p^m ostendit huius adhesione
fructū vel utilitatem. 2° modū
eius sui firmitudem ibi que ergo
nos separat p^m adhuc mduas
quia p^m ostendit fructū huius q^r
ti ad euasionem mali. 3° q^r ad
consecutōne domi ibi quicq^o em
spīci dei agnitione. P^m ad hinc i-
duas quia p^m p^m intenti 2°
declarat p^m abi. Nam quod in
possibile Circa p^m dicit. Nich
ergo m^c dampnatois r. mlla
dampnatois causa est hijs qui
p^o sunt. per fidem caritate for-
mati qui non sdm tōne ambu-
lant opantur sed magis sdm p^m
quantid ad opera ex fide sequentia
Et fides sine apibus mortua e
Jacobi ii ca. Nullus em dampna-
m^c appetito originali vel mor-
tali p^uel p^o pena p^o adam m^c
per quem modū sancti patres
descenderant ad hibum quāus
cent mduati et liberati. fides
aut p^o liberat ab originali p^o

rato et attuali et a pena mdua. Ap-
pato ade inquantū mbaptismo qui
ē sacramētū fidei committit totidē
virtutib^s passionis xpi que absudit
impedimentū nature q^o dicit lex
enī spīci uite messi p^o. Lex ei
evangelica dicitur lex p^uis. quia
impressa fuit cordib^s aplois p^ospīci
sancti et lex uite. quia omniū ficit
per gratiā. quam conferunt patra
meta noīe. legis. liberavit me a
lege peccati a obligacōe appetato
attuali et mortali. et mortis quia
tollet omnes penit. idemq^o After qd
sancti m^c moles statim cuolat
ad gloriam. **F** Nam quod impos-
sibile Hic conter declarat sū
dictū s^r qualiter lex p^o liberat
Et diuidit mduas partes Quia
p^m declarat modus huius libera-
tōis Q^o p^m distincto ambu-
lantū sdm spīci et sdm impo-
tu rae mis abi. Qui om̄ Circa
p^m considerandū p^o scđū mil-
liū tempus nullus saluat^o insi-
per p^m actū iu^r abi. Nec em
alud nōm p^o celo datū habim^b
E in quo oporteat nos saluos sic
Qsta aut salus p^oest duplicitate
habim^b apliū. Uno mō per
fidem et sic per p^m saluabat
patres nostri testamēti s^r per fi-
dem p^o Nentur Aliquid em an-
tequa sit in effectū bene mouet
actū sic p^out finis mouet ago-
tem. Erode vero e artus animo
Alio mō apliū per sacramēta
habim^b ad hibita que sunt m^c
sanctificatiois in primis sepa-

ad Romanos.

tamen Sicut enim edificatoris materialis artifex est efficiens causa principalis manus est instrumentalis. Iuncta scilicet uero separata Sicut in sanctificatio per gratiam dicitur quod est effectus principalis humanitas pro sicut in instrumento quicunque sacramenta uero legis sicut in instrumento separata recipientia ad hoc virtutem ad eos mediante humanitate Christi. Sicut secundum agit modificationem per motionem artificis mediante manu que est in instrumento quicunque. Talis autem virtus dei seu artis non fuit in sacramentis. Uero legis que non poterat habere virtutem talis ab humanitate pro futura quia causa effectiva non est posterior suo effectui et hoc est ex dicto. Nam quod impossibile erat legi a sacramentis legalibus efficacia dicta carnibus in quo confirmatur. scilicet uocibus quia in hac erat imperfecta. Quod postquam sacramenta illius erga dicitur et in firma fidei in perpetuam quia mandabat corporaliter tollentia quasdam irregulares pluvientes ingressu tempore contingentes contactu mortui et huic. Quod postquam dicitur iusticie carnis habere omni Deus filii sed mittens in similitudine carnis peccati quia assumpsit carnem passibilem non tam peccati sed et de peccato et de se ipso facto hostia quod Sicut dicitur ad secundum peccata propter mei comedentes quia factidates hostias peccato comedebant dampnauit peccatum et dele-

uit per suam passionem mortale a. in hominem dominum illud pro ipso loco cui recordatus est quia caro sunt ut insuffratio legis et promissio inde quod per gratiam insuffitatem promettebat sed non conferebat implacabile mordibus carnatis per baptismum gratiam continentem per inuidem christo deriuata. Ut predictum est qui non dominum caro sed secundum spiritu ambulans per bona opera nostra fides sine opibus non sufficit ad salutem cum prius mortua. **E**Qui enim habet concupiscentiae distincte inter ambulantibus secundum spiritu et secundum carnem. Edimuntur inter partes nostra primo ponitur hec distinctio. **L**o unus partis initatio ubi nos autem **Q**o in factur conclusio ergo fratres. Intra primi ponitur proximamente quatuor ad iudicium cum dicitur. Qui enim secundum carnem sunt secundum ambulantes que carnis sunt sapientia carnalia bona indicant meliora spiritualibus bonis oratione tamen scilicet lingua fabricantes in facta sola amara ea que sunt dulcia iudicant a morte. Nullus est enim quisque secundum carnibus sibi induetur nisi ethicus. Qui uero secundum spiritu supple ambulat quo sunt spiritus sentient spiritualia bona carnibus opponentes. Sicut lingua disperita bene iudicat de sapientibus. **L**o ponitur distinctio tercior quatuor ad effectum cum dicitur. **N**on prudentia carnis quia quis bona carnalia caute sit iniquus et prosequi morte est a morte efficit calpe et iherme et aliquam naturae

qua carnaliter conuictus tunc alijs
mortalius prudetia aut spiritu. q
plus spes bona distete querit et
prosequitur. Vita et opere et meritorum
vitam gratie misericordie et pacem glorie
in futuro abi em perfecta pax hoc
et appetitus totalis quietatia. Qm
sapientia carnis et mentis deo reddi
lat eius mandatis. So pibiditie lo
gionis dei non est subiecta. et p qns
nec apud deo. nec em potest. Quic
quod dicit saluator marthi vi. Nos
potest diuinus dominus seruire sed
contraire facte est in pietate. **C** vos
autem hic concer pamtur unus
partis unitato sed ambulanciam in
spiritu cum dicit. Nos autem in concie
non quis et deo obediens. sed in spiritu
quia renati estis per baptismum co
aqua et spiritu sancto quod in Si
tame spiritus dei habitat in nobis
perseuerando in gratia per baptismum
accepta. Quod dicitur adco
dendum eos qui p baptismum ad
conuersum acclentur. **Q**uique pibit.
Si quis autem spiritu christi non habet
quia tecum agit agit. hic non est ei
et membrum eius nito licet aliqui
sit nro. Si autem modus christi
est pergratum corpori quod mortale
apud peccatum et moriendo necessi
tari subiectum. Quic dicit. Hec mortalitas non im
pedit habitacionem christi in nobis
pergratiam quia licet reparacio
humane naturae per christi facta si
pufficianter quic ad corpore et tam
tame ordinata nobis datur. Quia
sicut christus habuit pmo corpore

passibile et p suorum adiutori m
mortalem ita et fidibus qui sunt eius
membris si reformatum pergratia iusti
ficantem animam sed ad huc habet cor
pus passibile sed inconsumatam finali
induct in mortalitate glorie predicti
dantiam anime glorie ad corpus. **E**
hoc est quod dicit. Spis vero vivit quic
iustificacione. Pergratiam misericordie. qd
spiritus eius a dei prib. qui suscep
tuit ihm christum amortuus habet in
nobis pergratia perseverantia. qui
perficiantur secundum it. et similiter perfici
bit adiutam immortalē. **C**ego
fratres. **H**ic concer condidit mentem
sua qd fidibus debent obedire spiritu et
non carni. Et hoc est quod dicit fratres
et appetit ex parte dictis habita. Si autem
spiritu facta carnis mortificatio
et appetitum sensuum per rationem. Viri
lute restringendo. Vnde vita
gratiae et postea glorie. **C**ontraq
em postquam apostolus ostendit fe
tum ad hebreos ad christum quic ad
cuasponem malorum. **H**ic concer id est
ostendit quantum ad conscientiam boni
Conduxit in duas partes quia p
declarat hinc domini magnitudinem
Qd eius certitudinem ali illud
ergo dicimus. Pma ad huc in duas
divisa pmo ostendit magnitudinem
hunc hominem quantum ad hunc. Qd quan
tum ad actum mortalem et similiter
Pma in duas quia pmo declarat
quoniam in hunc gratiae et in hunc glorie
abi. Si autem filii. Circa pnum predic
et sicut deus per influxum gloriam
moveat creaturas ad perfectiones
pias naturales. **I**hesus p fluxum

specialis mouet creaturam rationale
ad bonum super naturale Et talis influo-
us ad octabus operatur in spiritus di-
uiniis Et e pma apparatio ex parte
dei ad habend ḡt consequēdū h̄m
autem in spiritu qui e quedam mo-
dū aliqui sentiunt et sic recipiunt ḡ-
tiam alii autem appellunt spm et
pt habend ḡt non consenserit Om̄ni
igitur ad recipientes dicit Om̄ni q̄
em spm dei agmunt matone dicta
sequendo et in hoc regimunt meliori
principio quam sit humana trax.
Sedm quod dicit qphlosophus in
simili de bone fortunato capitulo de
bona fortuna h̄j filii dei snt a-
lītū ḡt consecratur per quē snt
filii dei adoptui. Et bene dicitur q̄
cumq̄ spm dei agm̄t n̄t quia dīg
in spiritus mlli desit multa p̄n-
ti. Et ideo qui h̄tū ḡt non con-
sequitur sibi multa impunitus. q̄
consensu dico in spiritu e ultima
disposicō ad grām habituatu que fat
dei filiacōne q̄o sibidetur. Non em̄
acepistis spm. Sicut uice in
tmore scit in uice logi que fuit
loxo tmoris sed acepistis spm
adoptionis filiorū per habend ḡt
in quo clamamus. et vocare deū
possim̄ abba patre Dio snt
notā idem significātia qm̄ h̄b-
mū ad alterū latm̄ ad designādū
duplē in dei paternitatē. Una e
commūs bonis et malis quā p̄
e om̄ p̄ receptacō dlia specialis q̄
pater e iustorū per ḡt adoptionē
De qua adhuc fiducie q̄p̄ spm

si. simetus qui e terra in temitate
persona testimoniū reddit spm
mo q̄ filij dei p̄m. h̄tū em̄ mll
stat vita humana sc̄ cō filiū dei p̄
gracie adoptionē tame potest hic
stare p̄ spm sancti redactor. Et hoc
mo scribat aptius dese ip̄o et alij q̄
bus facta ē p̄mūs redactor Sedm
quod dicit p̄ma Cora. Non at-
p̄mū spm̄ huic mudi sed spm̄ qui
exodo ē ut stāmus que adeo donata
sunt nobis. Potest c̄iam hic aliud
expōni quia spm̄ sanctus signis
et m̄atulis reddit testimoniū de
ueltate bachelite fidei per quā offi-
cīm̄ filij dei ad optimū. Si aut̄ filij
hic cōter ostendit q̄ per herionem
ad op̄m̄ h̄tū glōe consequēt p̄b q̄
ditone tamē. Et ideo p̄mo ostendit
Q̄ ad illam condicōnem inducit ubi.
Christmo Circa p̄mū dicit. Si aut̄
filij dei q̄ adoptui p̄m̄ per legem
h̄tū et heredes. per cōsē c̄imq̄ p̄
h̄tū glōe. hereditas em̄ stabilit-
tem imp̄rat similiter et h̄tūs
maxime glōe. tenet aut̄ dicta q̄
seq̄etia quia filio adoptuo dabat
aliqua p̄fētū pars hereditas pa-
terne. Et aut̄ hereditas ē q̄p̄ dei
tas que e beatitudi obiectus que no
diuidit p̄ partes sed tota habet q̄
libet. Beato non tamē totalit̄ q̄
om̄is e alio beator. Et hoc mo
filij diuidit. Coheredes aut̄ ip̄o
qui e naturalis dei filius. et pt
pertingerem̄ ad glōlam amnoct
corpis scit ip̄o. Si tamē ram-
patm̄ tollerando passiones ante
p̄ntis scit et ap̄o q̄o p̄bdit

et p̄m.

Et ut gloriemur. Sicut dicit lucevol
timo. Oportebat puti op̄m et tam
trare mgloriam suam. **F**oistmo. h̄
cōter inducit nos adhanc condicō
p̄mo ratoe. Qo exemplū abi. Sc̄m̄
c̄m̄. Pato aut̄ consit in hoc q̄ q̄.
ann̄ incompatibilie excedit m̄it̄ in
tolerancia passionū. Ap̄ter quod pa
cientes s̄unt in se tollerande ethac
ē q̄ dicit foistmo c̄m̄ q̄ non s̄unt
condigne aequalē passiones huic t̄p̄
ie. Sc̄iendū tamē q̄ passiones aste
possint duplicit̄ considerā. Vno
ut acceptantur aliwo arbitrio. Est
loquitur hic aplūs alio mō p̄t sp̄ue
sanctus mones liberū arbitriū est
huius acceptacionis p̄ncipiu. et sic q̄
abi mētū de condigno. et p̄ncipiu me
riti est eiusde bonitatis cū p̄mō ḡa
expetatio creature a homī qui
dicitur om̄is creature mat̄i. Ult̄o
predicat euangelū om̄i creature
a dñi homī qui conuenit tū angeli
per intelligē cū animalibus
pſentia p̄ vegetū cū planto et p̄
cū cū rāntib. Ut dicit gregorus i
omelia xxi. Et sic p̄ similitudine
cū om̄is creature reuelator̄ sed fili
orū dei exspectat. m̄lcatudine
celesti ubi deus clare iudic̄. exoper
tat patientia. Variati c̄m̄ a pas
sibili morti et m̄inceratōz. creaturā
a immora natūa p̄būcta cū non
nolens a p̄petratū ade quod no
t̄ voluntariū in nobis p̄p̄ia volū
tate. sed ap̄ter cū qui p̄būcta o
r̄. Ap̄ter deū patienter sustinet
in spe si resurreccōis future. q̄
et ap̄d creature a humā natūa

liberabitur a fructu corrūptōis it
quando ī resurreccōe coanīe gla
fiat corporū in mortale. **F**rm̄ em̄
Hic cōter inducit ad tollerantiam
passionū exemplū dupli. P̄m̄ est
creatura reonabili que s̄unt in
cautua transmittacē quo usq̄ tata
natura corporalis meliorē cū hoīe
et per cōs̄ debemus s̄imile passi
ones tollerāc patientē. Ico dicit
Sc̄m̄ em̄ q̄ om̄is creature ingemis
cit et parturit per hoc methate
intelligit transmittacōis exaltatio
sc̄it per appātū per risum peaci
eius flōtio. Sc̄iendū exemplū
cū ap̄p̄o aplōtōd qui plenus cōtis
credētibus accepterunt sp̄itū sanctū
et tamē patientē tollerabant adūst
et dilectionē gloīe in spe resurreccōis
future. Ethac ē q̄ dicit Non solū
autem illa p̄z irrationalis creature
gemisit et parturit. sed et nos ap̄p̄
apl̄ p̄m̄ias sp̄itus habentes a
sp̄itu sanctū in maiō plenitudine
et ap̄p̄ m̄to nos gemim̄. existētes
meribulacōis bug adoptionē filiorū
dei exspectantes a p̄m̄ quod resu
filiis adoptiūs. exspectantes patientē
redemptionē corporis m̄t̄ quia tū
fict corpus in mortale et sic redi
mōt̄ aceruptōe. Sp̄e em̄ salui
facti sc̄m̄. et non aeo quam dñi
sc̄m̄ in hac vita. Q̄ p̄bar cōte
dices sp̄es aut̄ que iudic̄tur non
c̄ sp̄es. quasi dicit ex quo no
dem̄ dñm̄ clare sc̄m̄ m̄dei ex
pectatōe. **F**similitē aut̄ post
quam ostendit bonū quod can se
mitur quantum ad h̄tū. ad h̄t̄os

Ad Romanos

ap̄i xpo. **H**ic conter adem ostendit
quām ad actū mēitorū. Et p̄mo in ac-
tū intellectus. Q̄o in actū affectus alii
abi. **S**timus autem. **C**irca p̄mū sc̄i-
dūm q̄ ōo est ex pressio desiderij. Et
ad eo ē actus intellectus. presump̄to
tame actū voluntatis. Et quia in
tote s̄nt p̄udentie nōstre. **S**ap̄
ax q̄o fr̄quenter desiderans et peti-
m̄ quod tame non expedit nobis.
Vnde etiam paulus petiit amotor̄
stimuli. Q̄a th̄or̄ois quod tamē nō
expediebat p̄bi appetor quod non
sunt coauditus. adherentes autem
xpo diriguntur imp̄tendis adeo. **A**
hot ē q̄dictum. **S**imiliter aut̄ ait
precedib⁹ bōm̄ quo h̄em⁹ xpo
adherendo. **H**em⁹ etiā ea q̄ sc̄utu.
Sp̄us adiuuat in firmitate m̄m
nos dirigendo si ad h̄em⁹ xpo q̄
qui adheret deo. **N**am sp̄itus est
Nam quid oramus sicut oportet
ut sicut expediens ē ad salutem
nestim⁹ q̄a virtute. sed fr̄quent
in hoc desiderio sed h̄m̄ defectū
supplet sp̄us sanctus q̄o p̄bdit.
Sed ap̄e sp̄us postulat p̄nibus.
postulare nos facit. **S**icut genet
xpo. **D**ixit abrahe deo. Nut-
ragnom⁹ p̄ timcas dñm. et alios q̄
nōstere feci. **Q**ui autem sc̄uta-
corda p̄dēns pater sit quid de-
sideret et desiderare facit. **Q**ua c̄
ēm sc̄entia patris et filii et sp̄us
sinti alio mo exponit. parsis-
ta de sp̄itu angelico dato ad custo-
diā qui dirigit nos morando.
malis atib⁹ bōm̄. Et sic expon-
lūta ipsa. **S**imiliter aut̄ et sp̄us

angelicus adiuuat in firmitate
m̄m nos dirigendo. quām̄ est
ex p̄se. quia solitus ē de m̄d̄ salutē.
Nam quid oramus sicut oportet ad
salutem nestim⁹. sed ap̄e sp̄us postu-
lat p̄ nobis p̄ces m̄s offertudo
deo. **C**orp⁹ xoi ibi. **C**lindo orabas in
lacrimis et sepelias mortuos se-
quitur. **E**go obtidi orām̄ tūa dñs
genitibus mēn̄rib⁹ mēn̄rib⁹. **S**per
hoc designatur angelorum desiderium
de salutē hom̄i quod ē inenarrabile
perfecte. qui autem sc̄utat corda
s̄. **D**eus sit. quid desiderat sp̄us
quia mens angelica ē p̄bi totalis
manifesta. quia p̄dm̄ dñi. sancte
et ordinate p̄ sanctis postulat m̄.
Cstim⁹ autem hic con̄tendit
bōm̄ adherentū xpo in
actū voluntatis qui ē diligere per
quem alia bona diriguntur m̄dā.
Esse dicit stim⁹ quoniam diligē-
tibus dñi. dilectos caritatiū et pe-
seueranter. **C**onna cooperant m̄
bōm̄ hijs qui p̄dm̄ quoniam a p̄-
destinacione vacati sunt sancti
imp̄ti per grām̄ sanctificante. **Q**ui
ēm etiam perrata m̄bōm̄ p̄uenit
qua fortēs et raucores resurgunt
et etiam anglosā ad bōm̄ corp̄ facit
perratorū memoriā sicut tyran-
tes avulnerati ad gloriam militis
qui finaliter in bello triumpha-
uit eis vero qui diligenter deum
secundum p̄ntē iustitiam tamē per-
rata non s̄c cedunt ad bōm̄
corp̄. **Q**dco p̄bditur. Nam quos
prestūit et predestinavit. et no
alios conformes fici. **G**magini

ta^a viij.

filii eius. quia filia eius ad optimam
dei est quedam similitudo filiorum
naturalium dñe. Ut ipse sit p̄moge-
nitus in multis fratibus a fidelib⁹
quia non confunditur vocare eos
fratres hebrei. Scindunt autem q̄
enim dicitur. Quos p̄stinxit et p̄destri-
nauit. Prexientia non accipit ut
hic p̄t efformit predestinationem
sicut dampnandi dicitur p̄stinxit s̄
accipit ut ē preambulū ad pro-
destinationē. Electi enim a deo p̄cognos-
tuntur ab eo qui non eligit agnoīus
et a fāciē tamē non ē ibi p̄fessio n̄
rūtē tamē. Sed quia ad p̄destina-
tamē eternam pertinet alia ab
bona que predestinationis a tempore
conferuntur. Qō p̄bditur. quos autem
p̄destinauit hos et vocauit ad se
deum. ad se liberū arbitriū trahendo
et quos vocauit hos et iustificauit
per gratiam. quos autem iustificauit
hos et magnificauit. per gloriam.
quia grā ē ars glāc. **C**ūndē
go dicimus postquam ostendit mag-
tudinem boni ad hōritū xpo. **H**oc
rōnter ostendit hinc bonū certitudinem.
quia non potest ab electis
amōni per violētiā. Qō p̄bdit
Si deus p̄ nobis. Et accipit ut se
qua. quia deus ē p̄blets. quis q̄
mos quas dicit nullus potest re-
p̄ste potestari dñe. Et q̄ sit p̄clē-
tis rōnter ostendit dicens q̄ p̄p̄
filio suo non p̄p̄erit naturali
non p̄p̄erit itē ex maxima di-
lectiōe ad electos quomodo non eadē
sit dignificiā ē animoī. Item
p̄dictio boni non potest tolli ab

electis per accusatiōē qō p̄bditur.
Quis accusabit aduersus electos
dei in iudicio finali quas dicit
Nullus qđco p̄bditur. Deus enī
qui iustificat. sententiā p̄ electis
qđco pars aduersa demoniā nō aude-
bit remittere nec etiam p̄ modū
condempnatiōis qđco p̄bditur. Quis
ē qui candeimp̄net q̄ dicit nullus
et p̄bditur aucto. Op̄is ihūs qui
mortuus ē interpellat p̄ nobis
apud patrem ostendendo latuīs &
avulnera. et sic tollitur anima co-
dempnatiōis causa. **C**ūs or-
do postquam aplūs ostendit q̄
xpo sit adherendū. Hic rōnter
ostendit hinc adherentie modū
qui debet ē firmus. quā firmita-
tem ostendit duplicitas xpo ex
parte corporis. Qd ex parte animae
abi. **C**artus sum. Ex parte uero
corporis apparet firmitas adheren-
tiae quādo quis p̄ nulla passione
allata corpori separatur ex xpo. Et
p̄mit aplūs septem passiones q̄
maxima ē mors quia ē ultimū
tribulatiōni p̄m̄rū uita stōm̄ philo-
sophum. **T**ā p̄mit ultimū ē
dicuntur. In gladius. Alio p̄m̄t di-
spacēs ad mortē. Alio tamē
q̄m̄que et aliis magis remote.
Inter q̄m̄quas ē p̄babilitas mor-
tis in momentis que duplicitas
accipit ut uno mō inq̄m̄t ē in
apprehensione animae. et q̄m̄t ad
hoc dicitur. In angustia. Dicit
enī quis angustias quando est

marco postus passiones vero magis
remote et dispaciens ad mortem con-
tingit quicq; sub tractonib; necessariis
adūtam. scilicet alimeti et tegmēti
Et quantum ad hoc dū dī. An famas
an midas. Vnde contingit quicq;
allatōnem natiūmeti. Quod quidem do-
cimētū duplicitē considerat. Uno
modo ut ē ab hoste. Et quantum ad
hoc dicitur an persecutio. Alio mo-
dum quantum recipiue incorpore pati-
entis et sic dicitur tribulatio aplius.
autem ali⁹ de scribendo non tunc aut
multū detali ordine artifici⁹ sed
dimittit hoc p̄ expositib; Quid autem
talia patētūr sancti ostendit in
ducens ad hoc auctoritatem p̄ ali⁹.
Quād apte te mortificam⁹ et admo-
tem per afflictōes et tormenta du-
cunt sicut patet in martirib; q̄
tmari sumus sicut ones occisiones
quād occiso reputatur coris pro
lana et turbibus habendis. Sit
tyranni bona martra rapiebant
et tini⁹ hoc obsequiū se prestare deo
reputabant. Iohannes xxxi. Vomit
hom⁹ ut om̄is qui interficit vas
arbitretur se obsequiū prestat deo
Certus sum. Hic conter ostē-
dime firmitas ex parte anime
in hoc quod non ē separabilis ex p̄o
per aliquid illari⁹ ali⁹ tu⁹ modi
ē deceptio que aliquando p̄uenit
ex parte illius qui decepti⁹. eo q̄
ē impassione p̄tus sicut timē
admodūtē strēpitē credit arcuē
hostes Maxime vero passiones
sunt timor mortis et amor iuste
Et quantum ad ipsa dicit Certe⁹ si
est quia neq; mors. q̄ timor mō-

tis. neq; vita et amor vito. Aliqñ
vero contingit deceptio ex parte deti-
pientis eo q̄ multū credunt eius dicto
Et hoc remouet dicens Neq; angeli
qui sunt de m̄ fimo ordine p̄ me ierar-
chie. Neq; p̄incipatus qui sunt de cōfī
ordine eiusdem ierarchie et sub istis
intelliguntur archangeli quasi p̄inc-
ipes angelī ab archos quod ē p̄incipes
Neq; virtutes angelī sunt de scđo
ordine medic ierarchie et sub istis
intelliguntur potestates qui sunt de
m̄ fimo ordine eiusdem ierarchie
Istos angelos cognit̄ aplius quia
sunt de quād ordinib; quorū offi-
cia sonant ministeriū circa nos
Angelī uero de qualib; ordinib;
superiorib; sunt assistentes deo qua-
si dicere aplius. quād angelis q̄
mittit in ministeriū sit multū
reddendi tamen non possent nos
separe acūitate xpi p̄e aliquam
deceptionē. Non ē autem per hoc
intelligendū q̄ angelī sancti vident
nos decipere sed quod si vellent
non possent aliqua em̄ ap̄ōtio
conditionalis vident̄. tuq; q̄ p̄
pars ē falsa et impossibilis p̄ent
ista si homo volat habet alas. et
p̄ē ē impossibile. Et per talē modū
dicit aplius. Gatt p̄mo. licet nos
aut angeli de celo evangelizet
nobis p̄tēt̄ quād evangelizau-
ing nobis anathema sit neq; m̄
stanciā et quād p̄tēt̄. Non po-
terimus nos separe acūtate xpi
de p̄tēt̄ mō facit mentionē. q̄
non facit ad hoc difficultatem ali-
quando vero contingit deceptio p̄
demonē quia aliquā decipit p̄tēt̄

ca. ix^o

de qua dicitur Qob. xoh. Non est potestas super terram que temparetur ei quam excludit dicens. neq; fortitudo. Aliquando vero mendositate punitendo maiora quam possit facte. Sic ut popo homi Matthi in h^o anno tibi dabo si cadens adorans me quod excludit et de. neq; altitudo. a demone pmissa Aliquando vero malitia occulta quod excluditur ab eo neq; psumit s. malicie demonis. Et ut anima grualiter excludat sibit neq; creatura alia it. Et loquitur hic aplius deprestitatis et quantitatis ad separacionem finaliem. quia licet peteat aliqui in sempermutante opere morintur.

Ueritatem cap^o x
dico postquam aplius ostendit cessationem legis facta p. opm et q; ei est fataliter ad hereditatem ne iudeatur per hoc iudeos remque tamqua exoscos qd consequit. hic ostendit erga eos p. suum affectum et hoc tripliciter p. modendo decordi obstinatio. Qd orando p. eoz consuptione nostra in capitulo Qd compescendo gentiles ab eo in scilicet in fin. cap^o vi pma in duas clivias pmo ostendit suum affectum Qd remouet intendens dubium a Non autem Circa pmi dicit. Veritatem dico in p. ipso ihu Et modo inveniendi ad assertione sui dicit. Qd quo patet q; irare non e p. tm viris perfectis ex causa rationabilis erat impotens quia iudei de facili non credabant filii. inconstitencia mea. In ordinate. quoniam tristitia multe magna. quanto ad metu et contumus dolor. ex anima redimendas ad carnem et supplerendas e p. mi-

deorum in feditate. Quod declarat dicens Optabam ego ipse anathema de christo a separatu ab eo quod duplicitus p. intelligi vno modo referendo ad tempus in quo persequebatur opm in membris articulo viii. Et hoc excedenda est legis et sic optabat de separatu a christo alio modo referendo ad tempus post suam passionem in quo predicebat fidem catholicam et tunc aliis optant separati christo per dilectionem sue glorie ad tempus ut intendet transiit iudeorum ad fidem christi. Unde dicit ad phi. pmo capitulo Desiderium habens dissolui et de tu christo per manum interne necessariu et ppter nos et p fratribus meis si conuertendis qui sunt cognati mei in carnem fuit enim aplius natus iudeus distributus omnibus. Ut ipse metu dicit infra p. capitulo Et ad phil. in capitulo Quoniam ad optionem filiorum. quia aplius allestitus est specialiter filius dei. Hoc in filius meus p. imago mea est et gloria. quia ei facte sunt apparitiones diuine. et testium. quantum admiranda de data aplo per misericordiam et legem latio. quicquid ad p. cepta decalagi ad eo data aplo in medietate exaudi nos. Et obsequium diuum cultus et pmissa prophetarum. quoniam sunt patres ex quo huius est populus ut patet matth pmo secundum carnem hoc dicit ad ostendendum q; in christo non solius est humana natura secundum quam descendit a patribus nocte testameti. Sed etiam diuina secundum quam procedit apostolus qd eo sibit. Qui te super omnia benedictus es. Et manifeste patet error omnis arru. dictis opm de puram creaturam. **C**Non autem hic circa p. ditta remo

ne dubit. Hoc est q̄ dixit p̄missa
de opo facta uide qui tamen non re-
permisit eum. Posset aliquis eccl̄e fin-
stari si fuisse p̄missum diuinū. Q̄o-
dit removet per duplo exemplum.
Quoniam pertinet ubi Non solum **Patra**
p̄misit dicit. Nam autē supple sequitur
quod concident cordim diuini ab
implerē ex infidelitate uideorū q̄
aliqui eorū ut apl̄ et plures alii re-
reperunt fidem xpi in quibus pro-
missum dicitur impleri. Non ei oēs
qui ex iſrahel & iacob alio nomine
dicto iſrahel Genes̄ xxvii deſte-
derunt supple his sunt iſrahelite
p̄mitutōne fidei eius. quod de-
clarat in filiis abrahe. qui mō oēs
dicti sunt semen eius sed illi tam-
tud qui descendērunt per iſaac
Et hoc ē q̄ dicitur. Neq; qui se-
men sunt abrahe. sed mō testimo-
nit scripture. **Qm̄s filii**. qui
filiis abrahe deagav. et de iacob
non sunt dicti semen eius quod des-
tendit per scripture Genes̄ xxvi.
Sed in iſaac uocabitur. **O semen**
Iacobis autem filiis subdit. Non
sunt filii carnis. uirtute naturale
genit. tuomadi formit humahd
et filii ethnū. hō filii dei & ad
eius cultū electū. Sed qui filii sunt
p̄missione pr̄diuine. estm̄ autem
in semine p̄ abrahe. et qui sunt
alli ostendit per scripture dicens
p̄missione cū vñum hoc ē q̄
subditur. Sed mō hoc tempus n̄
anno revolutu. Nemam. et erit
pro filiis genes̄ xviii allega-
tur autem hoc auctoritas et alie-

sequentes st̄dū translatoꝝ hō
que tempore apl̄ multe erat auen-
tia. Dicitur autem iſaac p̄missio
filius quia uirtute diuina natura
uiante fuit genitus quia patr̄
erat conueniens et mater sterilis
et nonagenaria agitetur cu p̄missio fa-
cta abrahe Genes̄ xov Quod semē
sui ēt futurū fructu stelle anteq;
aliquē h̄ic filiū ut abidem dicitur
et tamen h̄ec p̄missio non fuit i
plena mōribus eius filiis. sed solū
misericordia. ut dictū ē nec dicitur frus-
trata sit nec p̄missio prophetas
frustrata de opo ē. quamvis nō
omnes uidei ap̄m reperirent por-
fidem. sed tantū aliqui ad hoc elec-
ti. **¶ Non solum** autē h̄ic nudi-
tur aliud exemplū ad p̄missio. Et
duvidit mōras partes quia p̄mo
pertinet exemplum. Qd inouertit
adhuc dubium ubi Quid ergo dicit
Et autem exemplū hoc de filiis
iſaac qui licet ēt p̄missio filiis
fuit ut dictū ē et per eū implēta
p̄missio diuina de semine abrahe m̄
non fuit implēta mōribus filiis
suis esau et iacob sed in iacob tā-
tim. et tāmē dicitur fuisse firma et
veraciter implēta. Et eadem uacare
p̄missio de opo licet non fuit
implēta mōribus iudeis sed mali
quibus specialiter ad hoc dicitur. Sic
agitetur. Non solum autē illa p̄ sa-
rahuit filiū ex adiuuā gratiae
sed etiam rebeca p̄ iudee iſaac
Sed mō quod dicitur Genes̄ xxov
Deputatus q̄ ē iſaac dīm p̄ ipso
pro sua p̄ rebeca eo q̄ ēt fili-
lis. qui coaudiuit eū et dedit.

conceptum rebete. Horum attributi hinc
geminis filios hoc non est detrahitur sed
sunt intelligit. Aperte quod fuit potius
per modum glorie et postea in sortim
tatione per scriptores. Cum enim non du
nati fuissent. sed esau et iacob. sed
electio dei a predestinatione deli
beraret. Quia auctor dei manet a pmi
so dei firma est. et impleretur non co
opibus quia non dnm nati erant. sed
exoriantur a deo tunc electio predicit.
omnia ista dicta ostendit se rebete. Gen
xviii quia maior sed esau servierat
non. Hoc fuit impletum tempore da
uid descendente ad audiud Mdmicam sent
sibi tributam. Sed Regnum Vni.
Et quia illa repatio esau et electio
iacob fuit signum repatoris et electoris
ad gloriam quod eo subdatur. Sicut scriptu
re. malorum pmo. Iacob dilexit ut circa
astam partem per hoc cum dicit. Cu
m huius boni egissent aut mali. tol
litur error argens. Qui dixit quod
misericordia preterit in alia vita nostra
precedente predestinatione et repa
toris diuine quia si sic iacob et
esau nulla vita aliquid boni et ma
li egissent quod hic similitudinem ostendit.
Item ante vita huius mundi non sunt
alia alter non interposset mundus
similitudine. sicut dicitur in principio
genes. Item si fuisse talis nostra
miseria sed ex operis nostris creari
facta non patuerentur esse causa pre
destinationis que est actus voluntatis
domini sed rebetta. quasi dicit
illa nostra malitia nostra sunt ipsa
sed predestinatione est eterna. sicut et
alia quod meo sunt e quia ipsa
non per esse causa eternam. **Hoc**

igitur repulso tamquam errore ali
diverunt quod prestantia misericordia et
non est esse causa predestinationis quasi
dicere quia deus ab eterno sicut aliquis
bene agere uelle quando nastatur
ideo predestinavit eum ad gloriam. et
aliquis male agere uelle non possunt
eum ad penam eternam. Et de hac animo
no. respondit quod mihi et mabuchodonozor
et quia deus vult dare gloriam cui
sicut rex dat militi eumque sit
eum uel estimat opim huiusmodi eumque
Sed hac non valet quia misericordia ut
possita sunt ordinata ad gloriam sit
ad finem uiolens autem recte et or
dinare inquit est deus qui non
potest aliquid exire nisi recte et
ordinare nullo modo aut fine aperte
que sunt ad finem sed eternis. Et
sunt misericordia prestantia adeo pmi
eria misericordia non per esse iudicium
sed predestinationem ex parte liberalita
te diuina ex qua aliud eligitur ad
gloriam et ex hoc consequitur premiu
m sibi dare gratiam per quam possit
morem. Nec valet exemplum dico
et misericordia quia huius nosus eum
non est de rege misericorditer sicut misericordia
est adeo principaliter. Quid ergo
hic exodit monet dubium sed utrum
ex hoc quod dñobus fibis anno equa
libris deus dicatur in iustis omnibus
repando aliud eligendo. Et haec
est quod dicit. Quid ergo dicimus mi
quid iniquitas apud deum repando
esau iacob electo. **Ab ipso** hic
soluit hanc dubitationem. Et dividit
mundas partes quia pmo dubitato
salutem. Quod in contrarium obicit
ibi Divinitas pmo ad huc in

ad Romanos.

Dnas p̄d̄m̄ dupl̄com̄ mod̄m̄ sol-
uendi 2° Dixit em̄ scriptura Cura
p̄m̄ sc̄ndim̄ q̄ m̄ illo q̄ alio dā
exomera gracia m̄ iustitia non habi-
lotum si non detur altei quia gratia
potest fieri vni p̄me iustitia Et
hoc manifeste dicit salvator iusti
q̄o decūtib⁹ om̄ce dñe non
facio tibi in iuriam tolle q̄ tuū c̄ ic̄
Et hanc sententia declarat hic apo-
stolus per auct̄itatēm̄ scripture ex
adi xxviii dicens quod si em̄ dixit
m̄isericordia dando gratiam antempe-
tua m̄isericordia meterna predestina-
tione et m̄isericordiam p̄estabo dā-
do gloiam m̄effetu. mag m̄isericordia
contendendo sibi m̄e aut̄ gratiam
finalē. luct em̄ m̄effetuib⁹ dñe
predestinatis p̄eius sit causa
postiōis per modūm̄ disponentis
et postiōis p̄nois per modūm̄ finis
Dicit m̄isericordia gratiae c̄ apter m̄itie
sc̄it apter finem et opus m̄ito-
rii apter gloiam et gratia est
principiū opib⁹ m̄itorib⁹ et opus
m̄itorib⁹ facit gloia dignitū n̄ to-
tius predestinatis non c̄ alia cū
m̄i volūtatis dīma. Nō concludit
aptus q̄gitur non c̄ voluntis neq̄
irrōntis sed homēs quantid ad
effetiū uel effetiū facit homē m̄i-
torib⁹ quod coedit homē facultati-
tem Sed misericordia c̄ dei qui sua
mera liberalitate eternitatis eligit
ad gloiam et temporalitatis elettis dat
gratiam **Dixit em̄** Hic cōm̄
adem ostendit ex malorib⁹ p̄mitē
Cura quod sc̄ndim̄ q̄ exp̄bat
aliquando accipitur large et

sic dicit simplicem negationē ad
gloiam et sic non habet causam
m̄e nec m̄dei p̄fessionia sc̄it
necclectio seu p̄cdestinatio ei op-
pōnti Alio m̄o accipitur apte et sic
non c̄ ordinatio aliang ad penam
que non c̄ iusta nec adeo Volunt̄
m̄si apter culpam Et ideo exp̄bat
p̄cedit m̄deo st̄m̄ ratiōne p̄stia
p̄petitorū Sic agitur non electi adō
imp̄ettati m̄it̄ non apter dei des-
tim cūm̄ non de sc̄iant eis m̄istici
dm̄m̄ ad bonū Ut dicit̄ c̄ supra
sed per desertū liberi arbitrii monte-
cipientis alios m̄stitutis et p̄c eis
iuste gracia donecatur et sic vlt̄us
imp̄ettatis inducentur ex malitia p̄ia
p̄eise sed per accidens cōm̄ adō
q̄ remouet p̄libens p̄ibrahendo ḡ
tiam que nata c̄ cor humām̄ mol-
lificare retrahit tamē cam iuste ut-
ditū c̄ et sic induit̄ ordinat̄ ad
penam Et sic patet q̄ imp̄ettione
malitiae nulla c̄ iustitia apud deū
ad hanc sententia induit̄ aptus
scriptum dicens **Dicit em̄** strip-
tura pharao **Quod si loques**
imp̄ersonia dei quia m̄hac ap̄m̄ a
perflagella sup̄erte et q̄ph̄m̄ tuū
mirabilē induit̄. exortauit̄ to. q̄
nata erant te ad p̄tentia idue
Sed quia illis abusus c̄ pharao
cor suū induit̄. Nō nō valuo-
rit ei fieri tamē ad gloiam
dei amiciandam per orbem. Dicit̄
nudemq̄ ad implacit̄ Et hoc c̄ q̄d̄
Ut ostendam m̄tecuritatem m̄am
per facta mirabilia et ut amicū
it Concludit agitur **Sigla cuius**

volit misericordie dando ei gratiam
finali et gloriam et hoc conuenit
ei per se Et quem volit induit ho-
tante conuenit et tanto per accidens
et iuste ut predictum est. **Dicitur**
q. Solutio dubitatioe **Hic** arguit
in contrarium Et primo argumentum ponit
Qo solutio ibi ad hominem argumentum
tale est. Ex quo ex voluntate dei de-
pendet induitio peccatoris et ratione
iusti. Videretur alius quod iustitia
et peccatum non essent imputanda
homini induitio uel demittio quia no-
buntas dei non potest superai et ho-
c quod dicitur. Dicit atque inde a ar-
gibus codicibus meis contra me quod
ad hunc quicunque de primo iustorum vo-
luntatis em eis quis resistet quasi
dicere nullus. Et uidetur totum deo
imputandum et per totum iustitiam
peccatorum uel rationabilitatem impu-
tatione coram. **Q. Homo** **Hic** solvit
argumentum. Et secundum declamat quod
dicit ibi. Sicut mox. Prima mi-
duas secundum duplum solutioem. Quo
abi am non habet. Primo agitur solvit
ostendendo argumentum rationabile co-
parte hominis arguentis. Qui omni
arguit factum alius dicit illud et
intelligere alter arguit rationabi-
liter. Sed minime opus dei non per
homo ad plenam intelligitur puta
de falso arbitrio. quae sit rante
quantitatibus et talis figura et sic
de aliis condicibus et multo in-
telligitur per maximam operam eius
de quibus sunt electio et reprehacio
ergo sit. Et hoc est quod dicitur. Qd
homo tu qui es qui respondas

deo facta eius arguendo. Nec p. dicit
figmentum est q. d. non quia non intel-
ligit modum nec rationem sue fictionis
et sic est impossito. **C. non habet.** **H**
ponit sed solutio per quam ostendit
argumentum non valere quando
concludit dei voluntate rationabile
et uel iniustam volit enim deus primo
et per se suam gloriam que scit mani-
festatur per uiam misericordie qui
votantur ad gloriam ita per uiam
iustitiae iugibis que reservata nunc
ad penam. **Sicut** gloriam regis tamen
non solum aduertit impalatio uili
honorantie milites sed etiam impa-
tibulo uilius quam malefactores.
Sic igitur voluntas domini rationabile
eligit aliquos ad beatitudinem in qua
maxime adiuget sua anima et aliis
dimittit non eligendo qui ex se ap-
petuerunt iustitiam et finaliter abducunt
et sic iuste adeo perirent quod ap-
petitudo edidit ad gloriam dei et electorum
et ad hanc portentum inducit aplaus
exemplum de signo qui rationabiliter
ex eadem massa format quedam na-
si ad officia honoribilia et quedam
ad contemptibilia. Dicens Am non ha-
pates te et quasi dicitur homo. Et
multo fortius deus in natura humana
quod plus habet adeo aquo et pro-
creante quam luci a signo quod non
est rectum aliipso sed supponit appur-
mox suo quo pilidetur. Quod si
volens ostendit nam a condicione
sue iustitiae et notam facit patet
quam imputatorum appetitum. appre-
hendit multa patientia. Vasa
ire a peccatoribus quoniam dicitur. nasa

ad Romanos

are quia continent dei offensas. sus-
tinet autem eos Deus patienter quia
statim non inficit penam sed cooperatur
vobis penitentiam qua tamē cooper-
tatione finaliter abutuntur et sic
iustus permanetur. Ideo subditur ap-
ta in meritū Et quia ut dicitur e hoc
redit ad dei gloriam et electorum. Ideo
subditur ut ostendat iustitas glori-
sue et habundantia eius in nasi me-
a electos quas etiam vocauit ap̄o
ad fidem postea ad gloriam. Non so-
lum ex iudeis sed etiam ex gentibus
quia fides ap̄o predicata est omnibus
nationibus. Sicut mose hit-
tontar declarat ultimo dicti sc̄ q̄
ex iudeis et gentibus vocati sunt
electi plures tamē ex gentibus
Et dividit in duas partes Iuda
p̄mo declarat apl̄us hanc vocatos
Qo assignat hinc ratione ubi quis
ergo p̄mit autem declarat per
scriptum dicens Sicut in osde
dixit p̄mo capitolo Vocabo non
plebem meā et gentilitate que p̄o
dicta ē non plebs domini eo q̄ no
habuit legem et prophetas sicut
habuit plebs iudaica. plebem me-
am. Postea confirmationem eius de-
natam ad fidem catholicam. et no
dilectam et gentilitate p̄mis advo-
cate deditam que se exdolata deo
ē odiosa dilectam meā. per late
sustentos et non misericordiam
q̄ securum tempore vestis testamēti
misericordiam conservat. tempore
nau. Et idem facit quod subdit
Est ic. Et patet littera que loq̄
de iustitiae gentilium quia pluri-

im sunt votati Ideo subditur
Si mis filiorum isti tamē arena
in magno mō. reliquie salue sient
exco et pauci compatiue ut patet
iaphis Consequenter inducit aut
loquitur ysaie x oī loquentis de
vocatione iudeorum quia pauci sunt
vocati Ideo subditur Si fuerit
mis filiorum isti tamē arena
mais et in magno mō valde
reliquie salue sient exco et pauci
compatiue sicut patet iaphis aliis
q̄ credentibus ex iudeis Scindit
tamen q̄ ysaias loquitur de his
istis euadentibus manū regis
aspirat regno ap̄i p̄ib oī capti-
vato qui postea venenū ad regnum
mō tempore p̄detchie nō consipi
ad dñm audito miraculo de p̄missi-
one exortitus seminacherb Sed
quia consilio p̄uctorū fuit figura
consilios apl̄is et aliorū pau-
torum de iudeis inducitur ap̄o
Qo hic allegat ab apostolo sicut sup̄
dictū ē de electis iacob et de rep-
hice esau tempore que fuit sig-
nū eterne Et subditur de voca-
tione iudeorum et gentium ad fidem p̄o
Verbum em̄ consummatis p̄t evā
gelii quod est legis p̄fectum
et abbreviatio quia restendit lo-
gilia que non frantur in legē
nova iniquitate quia retinuit
moralia p̄cepta equitatē uoris
naturalis continentia ad istud
Verbum euangelium Vocati p̄
committit iudei et gentiles Q
quia pauci iudeis compatiue
recederint ut dicitur e Qo ad

hoc iterò inducitur autoritas ysaie pmo cap*o* Nisi dñs salbaoth & ex-
titū porquod angeli designantur
relinquisset nobis semē & aliquos
vocatos ad fidem deuidēis. quasi
sedoma fuissimus at & totaliō au-
tate sib uersi. **¶** Quid ergo h̄
conteret apliū reddit causam quae
plures vocati sunt de gentibus
q̄ tamē uidetur mirabile eo q̄ erat
modestus. Et hoc e q̄ dicit. Quid
ergo dicemus. Aperte ad nra con-
tra q̄ gentes que no fectabant
iusticiā. eo q̄ celebant yddia. affi-
henderint & transficiunt nra-
niam per celorum conūsionē ad fidē
xopī uidentes per aplos dios q̄ dis-
cipulos in nomine ap̄ius miracula
sc̄i sicut patet in pluribus latis
mactibus aplois. Iustitia autē q̄
ex fide ē. que facit dignū uita etiā
Dicitur hic iusticia que ex
opib⁹ legis do fide. ad distinctos
iusticie que erat ex opib⁹ legis
mosaice que hoc non faciebat
sicut dictū ē supra in cap*o* Si
enī abraham ex opib⁹ legis ius-
tificatus ē habet gloriam sed no
apud deum. Neq̄ vero secundo
legem iustie p̄tulit vno dei. in
legem iustie non p̄uenit & inle-
gēni fidei catholice que iustificat
iustifi iusticia in sua facie dig-
nit̄ uita eterna supple contigit ho
Quia non ex fide stilect̄ xopī
querebant iustificā sine qua in
mo mīḡ fuit salus Sed quasi
ex opib⁹ se legis mosaice que

rebutantur iustificā quod tamen factū
non poterant opera illa sed fides ut
declarat̄ ē supra tertio capitulo et
ex hoc repulerint xopī q̄ subdit̄
q̄ subditur. Offenderint enī &
causam tuū accepērunt in lapi-
dem offensionis & mō p̄m qui sic
nominalis ē in scriptura ysaie x
xviii Ecce ponō in syon lapidem
offensionis it. Et sciat p̄biū fuit
yisaie xxoviii. Hec autoritas ad h̄c
intelligitur de xopō mīquem. offendē-
runt principes iudeo & p̄mo blas-
phemantes eius humanitatē dīcēd.
etē homo mortu⁹ et potator. Vnde ic
lute rōi. Et hoc dicebant eximia
Secundo dīcendo blasphemias cont-
eūs diuinitatem machi xoxij alias
xoxij. Quib⁹ cebub p̄mīp̄e domo-
mīs cīcīt domōma. Sic enī ope
diuinitatis domob⁹ attribue-
bant & om̄s qui credit in eum
per fidem cīltate formatam. no
confundetur. finalē sed magis
honorabitur mīglorū. Et auto-
ritas et alio allegant̄ ab apto 2^m
translatō h̄o. Quā translatō vero
mī. Isaie xxoviii sic h̄cīt. Q
redit non festinet q̄ duplicit̄ p̄
intelligi ut dictū fuit abī. Uno
mō referendo ad tempus ysaicē
ut sit sensus. Qui credit in me
aphorē non festinet credens q̄
xopīs sit statim venturus. quia
inter ysaicā et adūcēt̄ q̄ p̄mī
fuit longū tempus. Alio mō re-
ferendo ad tempus xopī loquēt̄
adūcēt̄ suo adūcēt̄ et sit
sensus. Qui credit xopō p̄dīcēt̄.

non festinet tradens q̄ tito p̄i-
mentarius adiudicat et sed m̄ cotui
q̄ modis tradens et non festinans
non reportat confessionem. Qdo l-
xxx transstulerunt hoc modo qui
non semper transstulerunt verbum
excorbo sed aliquando consilii ex-
ponui.

10

Ex ratibus voluntatis ac-
hicit apostolus ostendit af-
fertit sicut dicit iudeos o-
stante p̄salute cotui Et diuiditur
mduas partes Quia p̄mo ponit
oratōnis p̄o modis Qd motiuū
abi testimonium. Inta p̄mū dicit
fratres voluntatis quidem cordis
mei quasi diceret ovo q̄ ip̄is no-
solum ore sed etiam corde et ob se-
ratio additū a deputatio eius p̄ re-
satram Et hic modus orandi est
magis effigie ad impetrandi que
in initio m̄to ari facere que me
ponitur ut tū dicas passionem
tuam eos et hinc m̄tū et p̄t̄ ora-
bat paulus q̄ iudeis qd subditur
sit p̄ illis s̄t̄ ame in salutē aut
confitantur et salutem consequantur
Testimonium. Hic concer p̄mit
otoris sic motiuū. Ediuidit mdu
ab partibus quia p̄mo dictū motiuū
ponitur Qd dictid sicut declarat
n̄ finis em̄ motiuū aut̄ apl̄ sicut
quia iudei persequendo fidei p̄p̄i
hebant q̄d dei m̄discretū tamē
et talibus ē compatiendū. Unde et
apostolus qui p̄mo persecutus ē etiam
corali globo dicit de se ap̄o p̄mathy-
mo. p̄mo m̄iam consecuto sum
quia ignorans feci. Dicit igit̄

testimonium cū perhibeo illis q̄
sueram factus coru in fructu quod
em̄milaconē a. zelimi quidem dei
habent. sed non s̄d m̄ p̄sona
quod declarat dicens Ignorantes
cū dei iustitia que facit dignū
Vita eterna et habetur confide p̄
formata. Ista tamē ignorancia n̄
excusat quia uiris ē et sua quo-
rentes statim. quod exponit alq̄
de sacerdotibus et legis p̄tib̄ q̄
arritū faciebant mandatū dī p̄p̄
traditōes p̄ias mathi xxviii. Et
hoc non videtur s̄erū q̄ in me-
diacē p̄mittitur. q̄ ex celo dei mo-
ribus licet m̄discreta irritates
verō dei mandata. Ap̄ter traditōes
p̄ias non mouebantur ex celo dī
sed ex celo sūi s̄t̄ ap̄ter questū
gloriā temporale ut ostenditur
videm. Et ideo cū dicas. Et suaz
querentes statim intelligitur de
iustitia et ap̄ibus legis que dicas
hic sua. tū quia illa lex fuerat
eis data. tū quia legalia iam erat
mortua et p̄t̄ non erant amplius
ap̄ibus dei. sed iudeis ca p̄tinacū
defendentū iusticie dei n̄ sit
subiecti q̄ iusticie q̄ habetur p̄ fidei
xpi cui repugnat contradicito
Finis em̄ Hic concer apostolus
declarat intentio s̄t̄ q̄ iusticia fa-
ciens dignū vita eterna n̄ cat
ex lege. sed ex fidei xpi. Et diui-
ditur m̄t̄os partes. Quia p̄mo
ostendit hinc fidei utilitatem
Sed facilitate abi. Sed quid dicas
q̄d ex hoc arguit non credentū

ca. 70.

in fidelitate abi Quoniam ergo Cir-
ca p̄m̄ siendū q̄ perfectio non co-
sistit in dispoitōe nature sed in tra-
ductōe forme ad quam dispoitōe fina-
liter ordinatur. Ut patet in artifici-
alibus et naturalibus lex autem ex ergo
ordinabat ad op̄m̄ sicut imperfectus
ad perfectū. Unde dicit gatt iij Lexo
pedagogus m̄ fuit in op̄m̄ Et rabbi
salomon hebreus et alii plures doc-
tores hebrei dicitur q̄ om̄ius ap̄hīc
non sunt locuti nisi ad dicē negatiū
Apter op̄m̄ tempus finaliter Et
sō iniquitia que facit dignū vita e-
ternia non erat in legē que fuit i-
nperfecta sed ex fide op̄m̄ cui p̄fectio
debetur. Et hoc ē q̄ dicitur. Fins ci-
legis si mōsait ex op̄m̄ s. ē. quā
ad ip̄m̄ ordinabatur ut dicitur ē om̄
credenti ad iusticiā iusticia credeti in
fusa om̄i credenti. Unde et patres
dictis testimoniis non fuerūt iustifi-
cati ex op̄ib⁹ legis sed ex fide op̄m̄
ut dicitur ē supra tertio capitulo à
q̄rto et attū nov̄ dicitur per gratiam
dicitur illud op̄m̄ credimus et saluā
scitur et illi s̄i patres metis testi-
moniū. Et ad hanc sententiam inducit
scriptura cum dicitur. Haec enim
scripta levit xxviii q̄liq̄ iusticia
que exlege ē qui fecerit homo con-
uet in ea quā per implacōm̄ op̄m̄
leḡ euadebat mors corporalis q̄ tñq̄
sib⁹ in ferebat m̄casib⁹ m̄t̄
sed non vñscib⁹ sp̄italis ut di-
citur ē sup̄ capitulo iij. Que auto-
ex fide iusticia ē r̄ de iusticia que
per op̄m̄ fidem habetur. Dicitur p̄
mayses. Deutirōy xxviii Me dico

eris in corde tuo quis ascendet
in celū negatiū accipitur a op̄m̄
deducit s̄i de sup̄ib⁹ adm̄ flora
quod ē negare ascendisse op̄m̄ ad ce-
lestia. aut quis descendet malissim
negatiū similiter. **Hoc ē op̄m̄ a**
mortuis reuata ē quod ē negare op̄m̄
descendisse ad limbū ad cias p̄m̄
inde liberandas. Sit exponit glo-
p̄ssim istim q̄ sc̄nt̄ expositores
m̄t̄ cōm̄t̄. Sed quia expositio ista
non videtur concordare in aliquo
tū sententia deutro xxviii cap̄o. Un-
accepit̄ hoc scriptura. Mer etiam
cum luta sequeri ut patet in suet.
Qdeo aliter pareat exponit tamē p̄me
prædicatio ne dicas in corde tuo. q̄b
ascendet in celis negatiū a op̄m̄
deducit a dīcē q̄ non dīc. Venit in
mūndū adductus per obedientia pa-
tris. aut quis descendet malissim
similiter negatiū a op̄m̄ amor-
tus reuatare a dīcē q̄ non fuit
mortuus nec per tūm̄ resurrecep-
it amor tūs ueram in mortale
m̄choando. Vtrūq̄ om̄ dicebant
nde tempore apl̄ et ad huc dicitur
negando op̄m̄ venisse et per
q̄m̄ amor tūs resurrexisse. Hoc
aut̄ expositio consonat hinc sequi-
tūm̄ dicitur. Quia si confessio in
ore tuo dñm̄ ibm̄. fuiemisse tñq̄
op̄m̄ p̄missim in legē. et in cor-
de tuo credidis q̄ deus suscipiat
allid amortuus saluus cōs. Sic
consonat sententie deut̄ xxviii cap̄o
scriptura hoc accipitur. Me dico
in corde tuo ē. Hoc enim dicitur i
ut patet manifeste ad corduendū

Ad Romanos

monstracionem que possit fieri de mosaico
legis obfuscacione quia ut abicitur Non
sopportat ascendere in celum sed mare trans-
ficiare ut inde apparet et sic seruet
quia iam erat data illi apostolo et scripto
digito dei quantum ad precepta decalogi
per moysen quantum ad alia aperte quod
videtur subditum iuxta te est finis more
tuo ita Deuteronomio Novus figura fuit no-
ne legis eorum dicit ieromus ad paulum
aperte quod scriptura allegata figu-
ratur dicuntur hic donatio legi ad eius
obfuscationem tenentur omnes et max-
ime iudei quibus specialiter populus
permisus fuit et personaliter predicant
et sic enim dicitur hic Ne diabolus
in corde tuo it tollitur excusatio de
noue legis obfuscatione que per spiritum
iam est data per spiritum sanctum inter-
dibus credentium de scripta Quod subdit
esse est verbum istud Quia per eum
resurrexerit vita spiritualis et in mor-
talis est inchoata que leprosum non
poterat Sed quid dicitur hic contumelie
ostendit in iusticie que est per fidem
spiritus facilius enim dicitur sed quid
dicit scriptura De cetera iusticia pro-
prio est verbum more tuo et in
corde hic est dictum non exigitur ne
credere et confitenti sibi mensuram mortis
in quo tollitur facultas operandi hoc
est verbum fidei si spiritus quod predicas
quia si confitantis in ore tuo dominum
alium est verum spiritum salvatorem tuum
et in corde tuo recideris quod deus
suscitabit illud amorphum ad uitam
immortalem salvius est salutem etiam
incedulitate enim asserto dicens articu-
larem fidei includitur et intelligi

recedulitas aliorum et adducitur strip-
tute testimonium enim dicit dominus qui
redit in eum non confundetur Isaie
xixij quod ad latram intelligitur de
spiritu ut dictum est in fine capituli p
ropositis Non enim est distinctio inter
greci quantum ad iustitiam que est per fidem
spiritus Nam idem deus enim per indecorum
et gentilium ut dictum est supra in capitulo
duces monachos ita et patres omnes ex
audire et ad hoc inducitur autoitatis
Iohannes huius enim dicit dominus enim in eum
Quoniam ergo hic contumelie arguit
in fidelitas domini paulus non recede
enim et primo qualiter dominus in speciali
indecoro ibi sed dico Circa primi ar-
gentum in fidelitas enim per hoc quasi
dei catholicis publicatum fuit per or-
bem at tempore apostolorum Et quia in me-
diante predicatione apostolorum dominus
qui invocauit nomen domini saluus est
Quod continendo sententia dicit
Quoniam ergo invocabimus inquit
non recedemus quasi diceret
nullum modo quia oratio presupponit
fidem orantes aut quemodo recederemus
ei quoniam non audierunt quia si
dei presuptionem auditum adeo per-
seuerantes vel ab homine et predicatorum
subditur quod audient sine predicatione
attus vero predicatorum presuptionem
autoitatem officii quod subditur
Quoniam ergo predicabimus in pre-
mitant adeo sicut prophete vel
ab eius locu[m] tenente sicut predica-
tores alii Et ad hoc inducit scriptura
isaie huius Quam preciosi pe-
des ac illud intelligitur de predi-
catoribus evangelij Ut dictum fuit

ca^a. 30.

Ibidem Iudeo fidelitatem. Sed non omnes
obedirent evangeliu. predicatione eius
recipiendo ad quod induxit auctoritas
prophetie Iesu ubi ad littoriam loquuntur de
Iesu ut ubi fuit declaratus. One quod
redit auditui meo. Quia Isaiae et
alii prophetae audierunt a deo mysterium
quod predicaverunt pauci credidisse.
Specialiter igitur concludit apostolus
Ergo fides exaudiens est. Et patet
exorditis sententia sed dico non quod non
audierunt et habent ne exonicatos
sue in fidelitatis aperte defactis publica-
tione quasi dicit non. Ad quod
induit auctoritatem ipsius quoniam. Et
quidem monachus terrenus exiit somnis
coram et in finibus orbis tunc verba
coram a tempore enim apostolorum publicata
fuit evangeliu per orbem am-
uersum sicut plenius ostendi scri-
bendo super psalmum novum spacio-
tame hic breuius repeti apostoli namque
ad publicandum evangeliu per orbem
coinciderunt de iherusalem que est in
medio terrae habitabilis et suave et beata
petro apostolo fuit publicatio evange-
lii predicendo versus occidente us-
que ad mare exterum ubi est terminus
habitabilis terrae secundum apostolos. Sac-
tus enim Samianus metropolitae so-
nonensi quod tunc erat metropolis
francie edificauit ecclesias milionem
beati petri quem audierunt nam pas-
sim sed cognito postea quod adhuc
vivebat non inveniunt ecclesias illas
beati petri omni in qua plures
ego fui qui haec scripsi. et alii quod
in sancto Samianino venerantur
in Franciam malis latissimis predi-

cantibus usque ad extremum. Et aadem
ratione evangeliu fuit publicatum
usque ad orientem meridiem et aquilo-
num respectu iherusalem qui populi
discipuli exierunt circuusque ad pre-
dicandam. Sed dico hystanter argu-
it specialiter incredulitate iudeorum
quia populus predicante audierunt et
miracula eius uideverunt. Unde dico
atmodemus in legge patitur. Quod
Est. Scimus quia adeo uenisti ma-
gister nemo enim potest haec signa
facere que tu facis nisi si fuit deus tu-
us. Et hoc est quod dicitur. Sed dico non
quid apostolus non cognovit quasi dicit
cyno plus quam alii. Sed illa cog-
nitio fuit in legis peritis exorta
ta ex misericordia contra populum. eo quod reperit
predicare contra uictia coros. Et sic
quoniam patuerunt aucteritatem qualem ab
Iesu ex quo sententia est apostoli exortatio
et gentilium illustringatio ad quas canentes
dos transierunt apostoli relatis iudeis
dicitur Rom. 10. Nobis oportebat prius
loqui verbum dei sed quia repu-
listis illud et indignos nos uidemus
uite eterno esse comitem ad ge-
tes. Et haec predixit moyses deu-
tro xxvij. Ego ad ministracionem non
admirandiam. vos adducam et addu-
ci per mittam contra populum. ex
deceptione dyaboli in non gentes a-
dimitendo eos incredulitate loco
illius gentis que aperte vos erat
nullius reputacionis. Iudei enim non
reputabant gentiles esse gentes si
vacabant eos canes sicut dictum fuit
super illud exodi xxvij. sed per recte-
ca tembus. Spurcari eos mittam
et in punitione per omnia incam
quod per romanos fuit impletum.

occidendo et captiuando p̄lm̄ iudicium
inducitur autem ad hoc auctoritas ipsius
Iov de illatō gentiū ē dicitur. In
uentus que anōn querentibus me a
gentilibus idolis fermentibus qui p̄di
tacionem aplōis recuperavit deuote et
peccati fierint illūtū. Et subditus de
iudeorum exortatio ad istrahel aut
dixit in persona domī Tota die ex
pandi manus mīas conferoendo be
neficiū tuto tempore legis mosuit
ad p̄lm̄ non credentem ap̄hiciis p̄
mo et postea xpo. et contradicere
michi p̄mo repellendo verba ap̄hici
mōrum et eos accidendo et postea
me ipm̄ impersonata quā. **XI**

Dico ergo hic concer
aplōis ostendit affectū sui
erga iudeos compescido
gentiles ab eorum in iudicacō per
hoc em̄ transibatur discordia ex parte
gentiū quia interdulitatem iudicauit
etiam consilis demandisno iugiterabat
quod respm̄ p̄mo aplōis rōmbis sup
tis exortari iudeorum. **I**o conūsi
one gentiū abi Quod si aliqui co
ramis **I**o confederatē diuinorū
auditionē abi Nolo autem vos igno
rare. **T**ertia p̄m̄ ponit tres rationes
p̄ma ē quia rasib iudeorū non est
amīgalis Sed quia man an curvis
abi. **S**ic ergo Tertia quia ē repara
bilis abi vobis em̄ dico. **P**ma ad
huc iudicas. **M**ūia p̄mo declarat ap̄oi
tum. Et sedē contludit intentū.
Quid ergo p̄m̄ autem declarat
exempli dupli. Et p̄m̄ ē sui ap̄m̄
Dicit ergo. **M**unquid deus expulit
gnaliter p̄lm̄ sicut s̄ iudicat qui
dictebat p̄lm̄ peculatē dei abstnā
et ego iſrahelita sum it qui tamē

Vocatus sum non solim ad fidem x
sed etiam ad eius aplācē qđ contludit
Non repulit deus pleben suam quam
prestitū a predestinavit. Et patet
mpaulo et malijis aplōis. **H**ec in dīmi
exempli ē de helia qui tecdebat to
tum p̄lm̄ ad ydolatriam comissum et
omnes alios ap̄hiciis amissis et tamen
non erat ita. **E**t hoc ē qđ dicitur. An
necessitā quid dicit scriptura m̄helyaz
quasi dicit p̄re debet. qđ admodū
interpellat. **D**eū aduersum istū non
zelo condicē sed amore iusticie. **Z**o
regi qđ ipso Dñe ap̄hicas tuas occi
derunt ut non remaneat cultus
dei. **A**ltaria tua suffuderunt ut non
inveniatur latus te colendi. et ego
relutus sum solus sic cū tecdebat
quia ap̄hiciē non semper tangit
tarda ap̄hiciā nec de omnibus. Qđ
dixit heliseus. **Z**o qđ eo. **D**e sua
similitate dūma cuius in amātu
dīo ē et dīo relavit amē. et qđ
rem animam uicā ut nihil re
maneat denteli dīo. **S**ed quid dī
ali dūm̄ a response. ad repellē
dīm̄ eius dicit reliqui m̄ a con
suauit. **S**eptem mīlia uiros ad co
lendim̄ dīm̄. et ideo non cōs̄ solis
Consequētē applicatur ad quicq̄.
Sic ergo et in hoc tempore dilig
legis noue. reliquie p̄dm̄ electōnē
gratia dei salue facte sunt. Por
fideim̄ p̄p̄t scit patet de aplōis
et dealijs p̄m̄s tecdonib⁹. qui fe
re fuerint omnes de iudeis. Si
autem gratia salui facti sunt dic
to modo iam non ex opib⁹ s̄
legis que hoc facere non potant
ut supradictū ē aliquā gratia
consuetū ē gratia. quia nō redditur.

ta^o 70°.

ex opibus debiti est et non gratia
Conuid ergo hic concludit ut mētū
 sī q̄ casus iudiciorū non ē ḡnalis di-
 tens. Quid ergo sufficere quād
 tis quod quererat ap̄l. & maior p̄s
 q̄li hic non ē consensit s̄ iustitia
 per fidem xp̄i tuq̄ adiutorū expecta-
 bant iudei. electio aut̄ consentit ē
 & apli et adh̄ ali ad hoc electi tērē
 vero exortati s̄unt manētes m̄m
 fidelitate. Sicut scriptū ē asao vi
Credit illi deus sp̄itū compūctōis &
 pugnatis tarda coram exodio xpo
 et suorum fideliū ex quo sentita est
 exortatio et obdurate qđ p̄fiditū
 oculis ut non iudicant ic̄. Et dñi
 dicit decadē psalmo centesimo
 viii fiat mons corp̄ a scriptura sa-
 tra m̄nia nutriti fuerint iudei.
 toram ip̄is n̄ laqueū. Exodio em̄
 xp̄i morti fuerint legiſp̄ti addēp̄
 uandū scripturā de xpo laquōtes
 s̄nt pleniss ostendi implūbus lo-
 ra ceteris testimoniis. Et p̄t ap̄i et
 sc̄ript̄es eos erubens s̄unt illaq̄
 ati m̄captione per tutū et nespa-
 sām. et m̄ scandalū quia mobiles
 corp̄ fuerint dicti ad tormenta
 ad m̄ famandū q̄llin cerebellū
 et m̄ fidelitate erga romanos
 et m̄ retribucōe illis. Hoc em̄ in
 conditū mortis xp̄i cantigerūt
 eis luce xpo. Et quia expeditis
 sentia et exortatio illos et obdura-
 tio qđ p̄fiditū obseruent oculi
 corp̄ quātū ad exortationē intel-
 lectus. et dorſim corp̄ a volūtis
 sit noīata eo q̄ debet supportas
 om̄ia semper meū. Quia per
 obdurateōe efficiunt tartuosa. **Cf**

Dico ergo **H**ic conc̄te ostenditū
 q̄ casus iudiciorū non fuit m̄ cotilis
 Et hoc em̄ occasionaliter factū est
 q̄ apli vel inquit̄ iudicem transferit
 ad conūtendū gentiles per orbē detū
 xpo s̄tū iam̄ allegati ē supra. Et hoc
 ē q̄ dicitur. Numquid sit offenditū
 sī iudei ut radarent sī tanit̄ et n̄lla
 sequeretur artillat̄ ab p̄t. Quia p̄dū
 quod dicit auḡi⁹ m̄enichidoni deus
 adeo ē om̄ps et bonis q̄ non p̄mitet
 mala sī mis̄ exois elicit̄ maiora bō
 Qdeo subdit̄. Sed illorū delicto salus
 ē gentib⁹ occasionaliter m̄ p̄det̄
 ut illos emulentiū & mutentur. Qua-
 dei em̄ qui non conūtūt̄ et milia m̄
 gis circa fine m̄ndi detecta sedis-
 to antīxp̄i m̄hoc imitant̄ et mina-
 buntur gentiles conūsas ad fidē xpo
On si delictorū illorū s̄tū iudiciorū
 diūtū s̄nt m̄ndi occasionaliter
 modo dicto et dñmīmō corp̄ & pau-
 ce cori simplices et illutari et q̄i
 nullius reputatiois quales fierint
 apli. Quātū s̄nt gentiū quā sim-
 danerint ecclesiās inter gentes q̄i
 to magis plenitudo corp̄ sufficere
 magnū bām̄ n̄ finale conūpōne
 iudiciorū xp̄i. **N**obis em̄ hic
 conc̄te respīnit m̄ silentōne gentiū
 per hanc q̄ casū iudiciorū non ē irre-
 pabilis quod ostendit̄ exemplū
 dupli sī p̄iarchās ep̄iarchās qui
 fuerint iudei q̄pter quod apli
 dicit se laboraturū ad ramificationē
 corp̄ dicend⁹. Nobis em̄ dico gentib⁹
 ne m̄ fulteris iudeis quām dñi ego
 quidem s̄m apliū gentiū. Galt
 ii cap⁹ Credit̄ ē michi civan-
 galū q̄llū s̄tū et petro tutū
 cōfessionis ministeriū mētū honoři

ad Romane

tabo. addenda ultra debetum si labo-
rando promissione iudeos tamen of-
ficio tenacis salis gentibus preditare
sed quomodo ad emulandum et ad imitan-
dum me precem carnem meam et
iudeos de quibus carnaliter descendit.
Uidetur in principio huius capituli. et
saluos faciat aliquos ex iudeis. Et obla-
cens apostolus q[uod] non dicit tempus
conuersiois eorum ad plenam et q[uod] istud
est utile et bonum ostendit dicens.
Si enim amissio eorum per infidelitatem
reconciliatio est mundi. occasionaliter
ut predictum est. que assumptione coram
ad fidem nisi ora ex mortuis. Quia
iudei scientes scripturam conuersi ad
fidem magis paternitatem profici quam
alijs ut patet de paulo et appollo et
pluribus alijs. Et ad hoc inducit
exemplum de apostolis dicens. quod
si delibato est sancta et apostolus qui fu-
erunt quasi radices plebis iuda-
yce per hoc intendit apostolus os-
tendere q[uod] iudei sunt habiles ad bo-
num et quantitate ad hoc tenet simili-
tudo et sit eorum casus non est
irreparabilis. **C**uod si aliqui h[abent]
tunc apostolus repunit gentiles ab
in pueritate iudeos esse scripturae
conuersio gentium. Et primo facit
apostolus. **N**on remouet obiectiōnēm
et contrariū i[st]i dicas ergo. Ratio
autem consistit nihil q[uod] licet mil-
titudo iudeos credidit per infidel-
itatem tamen pecuniam aliquos coram sto-
ni fidei sicut apostolus et alios disiplinos
gentiles conuersi sunt et in seculi
arbori precedet per fidem mitia-
tiae patriarcharum. Et hoc est q[uod] dicit
cuod si aliqui eorum a conu-

deis precedentibus secundum carnem co-
patriarchis qui fuerunt radix arboris
facti sunt pecuniam in fidelitate. Tu autem
enim olearior es a divina pluiestris ad
bonum fructum inhabilis quia gentiles
non habent legem et prophetas. nec
etiam cultum dei facient et idolatrie
additi in seculis eis an illis a mis-
mis sanctibus qui sunt apostoli et alii
et alii fideles iudei et sicut radix
et fidei patriarcharum exponendum
est. et doctrina et gratia noli
gloriam aduersus ramos et iudeos ex
infidelitatem fractos. quod si glo-
riaris hoc sufficere mantere non
subditur. Non tu radicem portas
et quia gentiles bonum sicut conuersi
habuerunt ex iudeis et non con-
uerso. **D**icit ergo. **H**ec contra
remouet obiectiōnē. **E**t secundo in
fact conclusionem i[st]i vide ergo Cris-
tus primus patet obiectiōnē primo dicit
dicit ergo et tu gentilis in seculis
dicto modo argues sic fratres sunt
rami ut ego inferar. et sic possit
gloria contra ramos fractos licet
non contra radicem. **C**onsequitur
hic remouet dicens. **B**ene aperte
intenditatem ita et bene dicas si
tu dicas eos de fractos aperte in
fidelitatem suam non autem aperte
tuam in seculis nisi occasionaliter
tantum et non perse tu autem fides
que non est ate. sed est domini
dei aperte quad non debes inde
superire sed humilia. Quidco sub-
ditur moli altius capere. sed tunc
et subditur ratio. **E**t enim deus
naturalibus rams et iudeis si
perbi entibus non peperit eos

ca. 709.

grauius pumendo q̄ forte nec tibi
partat si superbieis Et dicit hic for-
te non est nota dubius des Sed certi-
tatis liberi arbitrii **P**roide **H**ic
exoditis conclusit q̄ gentilium consensus
habet matiam exorditis considerandi
in se diuinam beatitudinem porquam stat-
in fide et gratia xpi et seculare uis-
tice eius a iudeis exidentibus aside
xpi et hoc q̄ dicit Vnde ergo it
Epatet lita exoditis ex xpi Sed
et illi si non permanesmit in m
reduilitate in secentur quia animus
naturalis habet maiorem aptitudinem
ut in secentur etiā parib⁹ quia eorum
nous aradito **C**etera patent exoditis
Polo autem hic apostolus reprehē-
gentiles ab insūltis iudeorū ratae
sumpta ex consideratione dñi p̄ officio
xpi **A**dmodum inter partes q̄
p̄mo ostendit iudeos p̄mē exortati-
onē et futura illūtacō **N**o dedit
ceterisq̄ causam i p̄dī euangeliū
Qo exoditis conclusit diuine sapie
p̄fimilitatem ibi **O** altitudo Car-
ri p̄mī dicit Polo aut nos igno-
rāe fratres n̄ nos gentiles coni-
si ad fidem xpi et sic perfidem
facti frēs mei misteriū hac uer-
itate diuinū ut non vobis ap̄is
sapientes **E**t sita i sedm̄ estimatio
coram Et hoc dicit apostolus ad rep-
ondū coram p̄sumptōne et q̄
st̄ illud secreto ostendit dicens q̄
certas ex parte et non ex parte q̄
tigit in isto quia apostolus et cedet
p̄mī deinde fierint valde illū-
ti donec plenitudo gentilium intereat
fidem xpi recipiendo **S**econdū
tamē grātia illud donec no tenet **H**

causaliter sed tantid consuetuue et
occasionaliter quia iudeis expectatis
apti transierunt ad gentes comitendos
et sic om̄e isti saluū fieret in fine
mūdi detecta falsitate antixpi quia
hūc iudei constantē morte suscipient
p̄ fidē xpi **S**icut scriptū ē q̄saic lix
Menit ex syon p̄mo enī ibi fuit
fides xpi predicata et inde ad alias
om̄es deriuata de p̄tito et diuina in
futuro sicut dixi plenus q̄saic lix
Et hoc illis amē testimoniū a fides
catholica in nouo testamēto publica-
ta et in iudeis p̄tū complenda cu
Sermōnē euangeliū ab apostolo p̄
rata coram per fidem iustificantē
Sermōnē euangeliū hic concor-
ostendit om̄usq̄ causam **E**t p̄mo
expectationē **E**ius p̄mittit duplex
r̄a **O**na ē repulso doctrinē xpi q̄
tangit cum dicit **E**ccl̄iū euām
quidē mīmiti alia ē in iudea de
grātia gentibus data q̄ tangit
i p̄pter ual **C**onsequēt p̄mittit
allūtacō cum dicit **E**ccl̄iū elen-
cōne aut patrissimi p̄pter patres
et p̄pter mīci patrū aliqui tūnt
sunt ad fidem dñi et plures dige-
tur in fine mūdi ad quod inducit
r̄anē dicens sine p̄ficiā et
a fine mutabilitate quia ap̄t dñ
non ē transiūtatio q̄adobi p̄mo
sunt dona et uocatio dei et pro-
missio facta patribus de domis cor-
semūni fiendis et adeo implibit
tempore suo **E**t consequēt mūdi-
tit ad huc congruentia quia sic
gentiles ante adūerūt xpi fierint
sib p̄petrato exdolatē **E**tā p̄q adū-
tid iudei diuissi sunt sib in fido

latus peccato pro maiori parte et
 peccatis et in illis ostenditur hu-
 mana fragilitas in corde peccatis et
 diuina beatitas in beneficio misericordie
 Quidei enim non dimisi. Vocabuntur
 finaliter ut dictum est et hoc est quod de
Sicut enim aliquando est et patet ex
 dictis litterarum **C**oalitudo hic ultio
 concluditur ex predictis p'similitas
 domini sapientia in suis iudicis et hoc
~~est~~ duplum quia primo con-
 cludit hoc ex dei clementia **N**on
 ex humana deficitia abi' aliis
 enim **Circa** p'mi dicit **E**t alitudo di-
 uina sapientia et scientie dei
 p'similitas utriusque **Sicut** dicit
 Iohannes in Apocalypsis altius est
 p'similis et dicit sapientie quidam
 ad diuinam. Et scimus quidam ad scienda
 tuta homines quorum ratiocines non
 possunt animis attingi quod subdi-
 quam incomprehensibilitate sunt it
 quia capacitatem nature intellectu-
 malis sunt excessiva **C**uius ei
Hic tamen idem ostenditur ex
 me cognitoris deficitia cum de
 cuius enim cognovit sensim dicitur it
 quasi dicit millus quia acutus ne
 se habet ad diuinam scitur acutus nat-
 ure ad lucem solis **N**on metuere
 aut quid prior illi. it quod dicit
 millus quia hoc est impossibile quod
 ames aritatem non solum operari
 sed etiam cogitandi et condi-
 ab ipso habemus. Quod declarat
 consequitur dices quoniam ex ipso
 quidam ad potentiam productum que
 patri affatur et per ap'm. quidam
 ad sapientiam exemplare que ap-
 partinet filio. et in ipso. scitur in fine

consuante per bonitatem quod spiritus
 sancto affatur quod subditur. ipsi
 gloria in secula amen aliqui libri ha-
 bent interpartias duas dictas hono
 et seculorum sed non est determinata nec
 habent in libris correctis

Obsecro vos post **XII**
 quam aplius romanos ad con-
 cordiam reduxit hic tam
 in multis eos instruit. Sed induit
 in duas partes cuius prima facit ibo
 predictoris **N**on exemplo imitatio re-
 memorando quasdam personas eis
 imitabiles capitulo xxi. Prima in duas
 quia primo instruit omnes committit
 existentes malisibus statibus spe-
 aliter capitulo xxii. Prima ad huc in
 duas quia primo in struit eos committit
 in his que adducit. **N**on in his quod ad
 omnes abi' **Sicut** enim in uno p'ma
 ad huc in duas quia primo in struit
 eos committit in ordine adducit ex
 parte corporis **N**on ex parte animae ibi
 ibi **N**on nolite conformari **T**ertia p'ma
 dicit **O**bsecro vos it **S**ecundum quad
 dicit Seneca Generosus est homo
 anima et facilis dicitur quia est
 habetur. **P**ater quad aplius magis v-
 titur absentia verbo quia p'cepti
 per misericordia dei. peccata relaxa-
 tem ut exhibeat corpora it
 sit per ordinem tangit aplius
 septem conditones que materialum
 carnis faciunt deo accepta p'ma
 est quod sit voluntaria quod natatu-
 rum dicitur. Ut exhibeat **S**ecunda
 quod sit in carne p'sla quod dicit Cor-
 pora anima. non aliena. cont' illos
 qui saluus reddimur. **A**udem tentiam
 illorum **T**ertia quod sit concupiscentia
 mortisfania quod dicit hostias

alterum esse vana. sicut medicina
que non curat moribus. Quarta quod
per bonorum pudicitia. Ideo dicit. In
uincere. Vincens enim dicit quod haec
in se principium sui motus. Quinta quod
per continua sicut exercitium con-
tinue pullulant. Non dicit sanctum
et firmam sanctum enim in anima per-
ficato idem est per firmum. Sexta quod
per bene ordinata felicitas ad dei gloriam
et non quam laudem. Ideo dicit deo
placentem. Septima quod sit dista-
tibile obsequium virtutis quod sit
quando caro sit materatur. quia
periuatur et uicia excluduntur. Sicut
enim potest ibi esse defectus. si quando
caro lastimur per misericordiam super
habundantiam per quando corpus redi-
ditur membra ad debita opera et op-
eraria exequenda. Inde item in
decapitatio holocaustum offerit qui
austeritate mentis corpus fuit et mo-
derate affigit. Aduertendum tamen
quod non eadem opera canuimus sibi
et non aliqua abstinentia laudabilis est
mono que tam non est laudabilis
malitia. Sicut si comulgatus tam
faciat abstinentia quod non possit
reddere debentrum ipso tempore compe-
feti non est laudabilis indulgendo in
qui non habet hoc debentrum reddere
laudabilis est. Et similiter aliqua
abstinentia laudabilis est in iumentis
iniquibus. sicut concupiscentia car-
nalis et posset esse alius bonum et
pudicitia et de similibus simile audi-
tum habeatur. Et molite. Hoc
consequetur in fructu amicorum
quod ad datam. Et primo quod ad

affectum. Non quod ad intellectum
Dico autem Circa primi sciendum
quod amor transformat amantem ma-
matem. Unde dicit augustinus. Si et addili-
gis terra es. si autem diligis aurum
es si deo diligis deus es si patrem
patuerit sed illud per horum proposito
dixi dicitur et filii excedi omnes
ideo dicit. Et nolite conformari har-
ic seculo et delectabilibus huius mundi
sed reformati. Imago enim dei ad
quam simus formati deformati in
nobis appetitus. Sed per dei gratiam
reformati. Immonitate sensuorum
Sicut enim appetitus cognitio obfusa
sit per gratiam renouata. Et quia
habens affectum bene ordinatum rae-
uditur non subditur. Ut plerique
exponi possitis per spiritum sanctum hi-
tantem in nobis. quo sit voluntas
dei bona. quod ad bona nature
ipsa dando et bene placens et perfec-
tus ad bona glorie potest etiam
aliter hoc exponi. Quae sit voluntas
dei bona quod ad inipientes
et beneplacentes quod ad proficien-
tes et perfectos quod ad pacientes
¶ Dico enim Hoc concilium in
fructu omnis communis quantitas ad
intellectum ut. si de perturbibus
ad fidem non inquirant curiosi
Dicens dico enim per gratiam que
data est mihi. et per officium apostolorum
in fructu in proprio omnibus qui sunt
ante nos iugulatis conditos aut
status. Non plus sapere quia optime
qua quicksilverator est. et maiesta-
tis offmetitur agla propter xxv. Et
omnium quod sicut deus dimisit men-
suram fidei non enim est in hoc

Totidem in omnibus mensura q[uod] illi qui habent fidem predicare et contra infideles defendere debent ea pertinencia ad fidem p[ro]fundius in quae et studere. **Sicut enim** h[oc] consequenter in finit omnes mor- ducere ad proximum et primo impo- totem boni Secundo in cunctis mali ibi Non alia sapientia prima adhuc induas quia primo facit quietum in bono speciali. **N**o in communione ibi Di- lecto sine similitudine Cura p[ro]m[oti]vi- sciendum q[uod] aliqua bona dei dant aliquibus specialiter prima Cura xiiij alij quidem per spiritu datum si- mo sapientie alij secunda scientie it alij dantur tame p[ro]communi- tate sicut incorpore humano o- culus videt p[ro]prio corpore et p[er]p[ec]tus ambulat et sic d[omi]n[u]s Et hoc e- q[uod] dicit Sicut in uno corpore it Et patet ex dictis littera eorum ibi simili autem altius alter mobi- a toni invenientes alijs dona da- ta eis sicut moralia corpora ad inutem communitatem officia sua modo dicto. **E**t consequenter magis applicat in speciali dices sicut ap[osto]l[u]s quoniam ad noticiam occulorum pertinet ad salutem Q[uod]co p[ro]p[ter]eas sed ratione fidei que dixit in salutem sicut ministeriu[m] et administratio satruncorum q[uod] pertinet ad sacerdotes sicut qui doceat quad pertinet ad lec- tores qui exhortatur quoniam ad p[re]dictatores ni exhortando se no- tanus verbo sed etiam facto q[ui]tribuit habens habundantia facultatis in simplicitate a. g[ra]m.

deum debet tribuere qui precessit in spiritualibus vel temporalibus quod per- tinet ad preclaros et principes in sol- litudine ad implendo regnum et comisso qui misericordia al- torius reuelando q[uod] pertinet ad po- tentes in holitate supple hoc facit contra illos qui austritatem molei et verbis ostendunt in se antequa- cos reuelent malum. **Dilecto** h[oc] conteret apostolus in finit de co- mmunitate bonorum omnium et dividitur in tres partes quia primo instruit de communitate maffetti. **Secundo** in effectu ibi honore. **3o** in signo ibi Benedicite Cura p[ro]m[oti]vi sciendum q[uod] amor est desiderium boni altius q[uod] debet esse communis omnibus et amor q[uod] primo debet esse virtus. **Q**uod est philosophus xxii et h[oc] illi qui falsificant amicitia sunt mag- digni morte quam illi qui falsificant p[er]petuum. Q[uod]co dicit. **Dilecto** sine similitudine. **N**o debet esse distractus ut sit ametur natura sit virtus adiutor hecne. Q[uod]co dicit addicentes malum. **H**o debet esse sing. ita q[uod] non sit amor puerilis Q[uod]co dicit adherentes bono adherentia cum firmitatem impetrat. **Quarto** debet esse communis absq[ue] acceptio[n]e. Q[uod]co dicit trinitatem fraternitatis it. **H**onore. **H**oc conteret instruit de communitate bonorum in effectu Et primo quantitas ad bonum reuelent dicens honore multe p[re]uidentes Quilibet enim deficit malum quo quod est malum et per potest cu[m] considerare ut meliorum se et per honorando p[re]uidentem. **Q**uo

ca. 10. Jh.

instruit quoniam ad hanc obsequium
dicens sollicitudine non pigrum p-
tando humanitatem proximis in ef-
fectu spiritu feruentes ut hoc fiat eo
bono affectu domino facientes ut
hoc fiat principaliter propter deum et sic
ei prohibetur obsequium et per quod ab eo
expectatur proximi non sibidit spes grau-
dentes et quia spes mercordis habebit
facit pacem sustinens non sibidit. In
tribulacione patientes et quoniam haec p-
orationem impetrantur et suavitur
quod sibidit ad eos in sustentis. Quo
instruit apostolus decomminicatoe be-
neficiis. Et pmo ad simul comorantes
dicens necessitatibus sanctorum conu-
mantes sed ad peccatos transau-
tes dicens hospitalitatem sectantes
Benedicte hic apostolus instrui-
at decomminicatoe honoris missio
principale vero signum inter haec
et locutio que iudicat nos quod est
et quare ad hoc dicit. Benedicte p-
sequentiis nos et nullo magis
de beneficiis vobis signum at
hunc est gestus christi et maxime
facio in qua parte magis relinquit
disparatio animi. Et sic dicit. Gaude-
te cum gaudientibus. ite in die festi
nunciem sentientes. aliter est me-
datum quod est falsa significatio i-
nunc vel alio signo quod tenet in se
vocis. **N**on alta postquam apostolus
instruivit de comminicatione boni
hic conterit in struit de uita con-
mali et hoc duplicit pmo ut
malum alter non inferat. Sed omnes
allato ab alto euanescunt tollerant
ibi non nos incipios. Circa p-
mum aduertendum quod pmo motu

mentu infeet proximo nostra superbia
que est principium omnis peccati. Ideo
hoc prohibet dicens Non alta sapientia
proximi consultando sed humilibus
sentientibus tu eis humilitate conuadere
Sed nocturne in factu astutia nostra
proximo malum machinando quod
prohibet dicens Nolite esse prudentes
Et accipitur hic prudentia simili-
tudinalem quia vera prudentia non
est nisi in bona sed astutia immalis
que sed astutia prudentia dicitur. Co-
taute sit querere vias noctandi. Ma-
erna ad mala alias mala transferri
mus si autem dicens prudentia vel long-
latro vel methace et sic dicit prudentia
inffatio. Quo nocent proximis
mala nostra manifesta ipsos scandala-
lizando quod prohibet dicens **P**rau-
dentes bona ista. Circa nocturnam
infect per secum aperta quod prohibet
dicens Aliumtu ex quo est eis ob-
patem habentes. **N**on nos met-
ipsos. **H**ic instruit de malo illato ut
pacient tollerent dicens Non vos
metipsos defendentes. Et ad hoc
inducit scriptura deuteronomio
xviii amicta est ubi translato
nostra habet mca est uito iste. Et non
solus in struit ut malum abaduer-
sariis illato tollerent. sed etiam ut
hunc eis impendat dicens Sed p-
euerit inimicus tuus ac et sub-
ditu ratio. Horum cum faciens carbo-
nes ignis ageret super caput eius
et occasiones accederet igne dilecti-
onis meo erga te si tamen ma-
lia tua non pcederet. Noli cum
ti amalo et inde modum eius
sed amite in bono malestis

temptationis impellentis te ad eum
odit Sciendum tamen quod illa dicitur
hic Non potest impetrare ut non sint
precepta sed consilium nisi misericordia
ex defensione consideretur probabilitate
malum magnum in surgere quod est
sed contra honorem dei Sciendum est
quod malum casum non expedit sed punit
more sed quando per hoc datur ma-
lis audacia male faciendo. Unde
dicit Gregorius in moralibus. Quidam
tunis tyria anobis rapuit sunt
tolerandi. Quidam vero feruata
taritate prohibet non solum mena-
subtrahant. sed ne rapientes nosua
sed se ipsas perdant. **VIII**

Omnis anima postquam apta
demulcens in stupore co-
manos gloriarer. Hic con-
idem facit specialiter. Et primo in
stuit minores. Quo maiores capio-
nem. Quia dividitur inter eos quia
primo ostendit quod minores debent
superioribus subiectum. Quo subiunctio-
nem abi quodco quod necessitate. Quo di-
lectione abi. Nemini quicquam pri-
mum probat duplicitate primo ex domina
ordinacione cui bonum est obediens et
malum resistens quia coordinatione
domini ex superioribus regant inferioribus
et inferioribus eis obediant. Situt
patet in natura corporali si in
clementia que regimuntur ex influi-
entia corporis celesti. Unde dico
probus primo methodo quod tota regio celi
clementia contingatur. locutioni as-
trois ut omnis eius virtus gubernetur
inde simi litter hoc patet
in natura spirituali quia angelii in-
ferioribus illuminantur et regnant per

superiores. et ita debet esse in hominibus
Et quod dicit dominus misericordia et omnes ho-
mines aparte dignitatis denominando
potestatis sublimis subditus
per prophetas in spiritualibus et psychi-
calibus terrenis intemporalibus. Et
subditus ratio. Non est enim potestas
ad eo concessa ordinata certa patet
ex dictis apostoli qui autem resupponit
propter damnacionem acquirunt eterna
Unde salvator hunc et rapio. Qui
nos spernit ne spernit et aliqui
etiam temporalem propter damnacionem
acquirunt quia puniuntur morte pro
uel mrebus. Propter apostolum ex
officiis superioribus perque regimuntur
mala ex qua punitur malorum au-
terentur. et sic a malis artentur.
Et hoc est quod dicitur. Nam principes
non sunt timori boni operis quod
sicut per coram officia regimuntur
mali promouentur bonum. Sicut
enim coram debet esse ut subiectos
fariant bonos. Vel dicitur. Non
sunt timori. et non timent abne-
agentibus sed a malis. Et certa
patent ex dictis apostoli. Non
enim sine causa gladium portat
potestas enim sive virtus servit
portat gladium materialis. potes-
tas etiamistica spiritualis. Et sub-
ditus causa. Sei enim minister
et mundus miram a mecum
nem ei qui male agit. **Q**uedo
quod hic consequenter ostendit quod
inferioribus debent superioribus subi-
ectione ad necessaria secundum status
sui conditionem quia nemo nullus
suis stipendijs. Et hoc est quod
dicit quodco quod necessitate superioribus

per curande subdati estate soluendo
ratam nostram debitam. non sed
aperte nimis. a punitorem et condic-
tam. sed etiam aperte conscientia qz
quilibet tenetur reddere debitum Et
explicat magis in speciali dicit qz
em et tributa prestatis ad hoc em
principaliter sunt in statuta miss
em dei sunt. quia sunt exequentes
dñe iusticie. in hac apm suientes
s. deo et etiam hominibus item pub-
licam consuantes. Et concludit. Sed
dita ergo omnibus debita cui tribu-
tum s. p. principibus. Est em tributu
qz redditus aptata pria cui uigil
queat rem tuorum tuorum sunt peda-
gia. et solutio singulari persona qz
non omnes habent talia soluere que
reddenda sunt pedagianis qz comuni-
ter huius atque ad finem cui timore
s. dñs cui honorem s. contuof
et indiguitate existentibus qui p
ructodes contutis. **C**ontra **H**oc con-
stendit qz infiores debent supiobis
dilectione. Et pmo ostendit pmo. Et
qz tempore legis noue hoc debitur
et maxime reddendum. Et hoc pro-
tob. **C**ontra pmo dicit. Nem qmip
debeat ut in uicem diligit.
Hoc em habet hoc speciale debitum
qz quicunque reddat de pto uel p-
ti ad huc debetue reddendum definitio
Qui em diligit pmoni legem mi-
plauit. Quid em mandata de
calagi ordinantur ad artu diligendi
qua pcepta pme tabule ordinant
ad diligendum deu et pcepta fide
ad diligendum pmoni pmoni em
et qz honorata patre tui. Et pceptit
reddi debitu cum pmono p alia q

sunt negativa pceptitur tunc ab
eius nominato qdeo subditur. Dilecto
pmoni male non operatur et tunc
inferce male pmono et sit condic-
tum. Plenitudo ergo legis a plena ei
observatio. est dilecto. qz diligitur
deus super omnia. et pmoni sicut ipso
met diligendus. **E**t hoc scientes.
Hoc tamen ostendit qz hoc dictum
maxime e reddendum tempore no-
ue legis que a lex amois sicut lex
venus fuit lex timoris qz dicit. **E**t
scientes tempus. a conditionem sp
legis noue. quia hora e iam nos de-
pmonio singulare ad operas
caitatis. Quia pte dicit gregorius
Operatus magna. si caitas si est
si autem opacum remittit amor nō e
Nunc autem a tempore gracie. ppi-
or e mā salus quia p vpm ia
nua salutis e aperta que tempe
legis erat clausa. Et subditur quā
cū credidit p plusquam ante ppi
aduentū. Tunc em prebat ptes
se de testis ad mfermū. Unde
dicit qz obit p patriarcha. En
xxxvii. Descendam ad filium meū
luggens ad mfermū. Et sanctus iob
xvii. Qz pfindissimū mferm des-
tinet anima mea. Non pcessit
a obscuritas figurans. Actis leg-
Dies autem ppi inquit a clavis
vitatis reuelare innotescere.
abituum ergo opera tenebrarū et
pccata qz dicit tenebrarū opera
co qz intenbris fuit. Iohannes iii.
Qui male agit adit lucem. Et qz
obtemperant anima. **N**on quod
dicit philosophus in ethi. Ignor-
iat omnis malus et aqua dirigit

alias duravit ad tenebras extores
praeche me Et induamus armatus
et contutes que dicunt arma lucis
qua contra peccata tenebras minuit
Et qua inlute sunt alias fuit Ioh
ii Qui facit vestitatem Venit ad
lumen Et quia illuc anima et fi-
nitor dicit ad lumen eternum so-
pudicue Sic ut inde se iudicis ho-
neste ambulem ad gloriam non
inconscientibus et obrietatibus vi-
tando peccata gule non vilibus
et impudicis Antando peccata
luxurie non incontente et emu-
latore quantu ad peccata spiritualia
que sunt grauosis culpo Hoc dicit
quia premissa sunt carnalia e. f.
indumenta domini ihesu christi iunctudo
sanctitatem coniunctionis sue et
carnis carnam ne secundus incepit
se superflius quia per hoc non
excluditur necessitas sed tantu si-
perficiens **capitulum xiii**

Infirmi autem post ap-
pliis ostendit qualiter
minores haec se debent
ad maiores Hic con-
struit maiores ut bene se ha-
beant ad minores Et primo men-
tacore mali Quo in operacore hoc
capitulo ovo prima induas Quia
primo hortatur superiores ne inscio-
res contempnant Quo ne eos stonda-
lizent abi Nunc ergo amplius pa-
ad hinc inducas alia prima ponit mi-
tiori Seco inducit ratones ad hoc
perstuderendum ibi Tu qui es Eccl
xiii dicit Infirmi autem infide-

a de nouo coniunctionem et dolege catholica
nung sufficietur in strictu affirmante
nobis maiores et ad nos sumite eu-
in strictu dilatate et cattarum Non
in disceptacionibus cogitationem a non
iudicantes male de capo donec appa-
rarent aliis credit manducare
annua lucte et nste e qui est in strictu
in mona lego qui sit ceremonia
mortificata mortis passione et sic
lucte comedit rebula prohibita nme-
ti lego Quia autem in firmis e a to-
versus deuidassino et non perfecte
in strictus de isto et sic dubitat ad
huc an hoc sit probabilitate quis ma-
daret quiter stupulum que conste
quia tertius sum prolera manducare
fuit licet omn tempore Eccl qd
strenuum q legalia maxime quid
ad ceremonia obseruanda fierint
Eccl ad passionem Christi Unde et
christus ea obseruant et in strictu
quia passione agniti pastalem tu
discipulis suis comedit Post pub-
licacione vero evangeliis obseruato
corpo mortisera quia hoc e signo
ficare q uita veraq agnitione
nudum per christum e impleta Eccl
Vero intermedio se a passione Christi
usq ad publicacionem evangeliis li-
cet fuit ea ob seruare maxime
coniunctionis deuidassino dum tam
non ponarent ob fidem Eccl
firmiter q sine tali obseruacione
fides Christi non sufficit ad salutem
Et hoc modo legitimus apostoli ratibus
apostoli ea obseruasse secundum quod
declarat augustinus in epistola ad ieros
diffusus et secundum istum a tellone

subditus qui mandat tibi à le
ge prohibita in strictus & ista sunt
sibilata non mandantem non sper-
nat reputans cū eudem et solidū
et melancholicū. et qui non mandat
et abstinet ex conscientia dubia. ma-
ndantem non iudicet. tamque mada-
ti dñi transgressiōnē Deus cū
allū de novo comisim et ad huc m-
frenū assumpit. sed fidem sua po-
tens allū perficere et solidare apter
quod non ē contempnedus. ¶ Enque
es hic consequenter adducitur
quadripli ratione ad propositum pro-
fundendū propria accipitur ex parte
allū qui iudicatur tamque solidus
millus cū iudicari debet nisi ab
eo qui ē eius dñs qui ē solus deo
ppositio. Et hoc ē quod dicitur. Tu
qui es qui iudicas alienū seruit
quasi dicit Ad te non spectat de la-
tentibus meo de. cum mō sunt
ista. Et iō tale iudicū ē usurpatū
quia ad salmū dñi pertinet. quia
corda inveniuntur quod subditur dñs
suo stat aut radit rādē cū parti-
net iudicare de casū eius et statē
stabilis. Scabit autem per dei grāz
potens est cū statū illū a per-
ficere et confirmare. ¶ Nam alig-
hit ponitur secunda ratio. que
accipitur ex parte rei de qua fit
iudicū scilicet de ceremoniali
observante. quia time erat mis-
serens omnis deuidasmo nō
supradicto et ideo de talibus nō
Debet aliquis iudicari transgres-
sor vel solidus faciendo vel di-
mittendo ex quo utraque potest

fieri. ut predictū ē tū ex ca-
rationabili. Et hoc est quod di-
cit. Nam aliis iudicat diem in-
ter diem id est ita in strictu ē
in fide catholica quod sit distinc-
tus tempus in quo ceremonia non
obligant. Aliis iudicat omnem
diem & quod similiter obligant trapro
po passionem sicut et ante. et
sic dicit abstinentia a cibis lego
veritis omnesque in suo sensu
habundat. & in hoc dimittatur
proprie conscientie usque ad pub-
licationem evangeli per actam
qui sapit diem modo predito. Do-
mino sapit & ad honorem di-
uum. quia cotrumque bene-
potest fieri ex causa creationabi-
li quod subditur. ¶ Et qui man-
dicat. sciens hoc sibi esse li-
citem. domino mandicat.
Tuis ratio subditur. Gratias
ēt agit deo de liberatione sua
ab onere legis et de concessio-
ne sui iustus. Et qui non ma-
ndicat id est abstinet. alege
prohibitus ex conscientia du-
bia. ut in finum non standa-
lizet. ut habetur infra. ego
nō mandicat id est
bene abstinet. et gratias
agit deo. qui sibi dedit gra-
tiam abstimenti. ¶ Nemo
enīm hic consequenter po-
nitur tertia ratio quod accipit
ex parte eius ad quem per ti-
net vere de talibus iudicare
scilicet operi. qui est dominus?

vite et mortis et per consequē
tūdo. Et hoc est quod dicitur. Ne
mo enim cōstī pībi coīuit ad e
proprie volūntati coīuit id est
ad propriam gloriam. quia tota an
ta hominis ad cristi gloriam ordi
nanda est. Et nemo pībi mantuit
id est non debet se morti expo
nere pro laude propria. sed pro
gloīā xpi mors est patienter
tolleranda. q̄dco sequitur. Sicut
cū omīnus et ecclā. Et patet
exditis littera cōspībū. In hac
enīm cristi mortuis est id est
ex morte sua hoc consentiētē
stilicet potestatem super omnem
creaticam mathei colimmo. Da
ta est anchi omīis potestas me
lo et mīeria. Et per consequē
tūdo iudicariā potestatem adeo non
est ab aliis cōfirpanda. ¶ Tu au
tem. **H**ic consequētē pīm
quarta aratio que accipititur cōpar
te eius. qui iudicat tenere. quia
nullus nostrum habet officium
iudicandi actus. sed tantū passiū
et hoc est quod dicitur. Tu au
tem qui iudicas fratrem tuū id
est tu qui abstines abibis legē
prohibitis. quare iudicas illum
qui non abstinet transgressarem
aut tu qui abstines quare spe
mis fratrem tuū. reputando cū
scōlidū eo quod abstinet ut di
ctum est supra. **C**onīus enī
stabimus ante tribunal cristi.
stilicet iudicandi ad hoc iudic

tit scripturā que habetur v
sae quadrigesimo quinto. Vino
ego dicit domīnū quoniam michi
fletetur omne gemī tamquam
sibditū iudicio modo. Propter
quod concludit. Quiaq̄ cōmīssus
cōstī pīseratōnē reddet dco
in finali iudicio pīter quod mil
lus debet iudicari tēmē dealio
Contra predicta cōvidetur dictum
saluatoris q̄ohannis tertio. Ad
mī qui credit in eum non iudica
tur. Ego in fideles stabimt ante
tribunal cristi iudicandi passiū
ad quod dicendum quod ibi atti
pitur iudicū condēpnationē
quo soli mali iudicabuntur qui
dicuntur in fideles. Vel quia
non habuerunt fidem vel quia
si habuerunt in morte morti
ficata fuit ex carentia cari
tatis et gracie. **H**ic autem
accipititur iudicium cōtributōis
per quem modum omīes gene
raliter iudicabuntur. mali ad
penam iusti aīeo ad glōay
¶ Non ergo amplius post
quam in stūdīo superiorēs
qualiter se habent ad inferiō
res. mouendo ne ipos con
tempnent. **H**ic consequētē
idem fatit mouendo ne eos
standalijēt. Et dividitur in
duas partes. Cūia primo pī
hibet astandalizationē. **S**e
cundo per oppositionē mo
uet eos de inferiorē edifi
cationē ibi. Quiaq̄ quo fat

Dad maiorem intelligentiam dico de opere
hic est dicendum breuiter que dimittenda
sunt aperte scandalis pupillorū. Et
arguitur p̄mo q̄ bona sp̄nalia sunt di-
mittenda. Dicit enim augustinus in libro
contra cœptum p̄memorari quod ubi sp̄ni-
matib⁹ p̄culi timetur apud mētē p̄ter-
torum respondē sed p̄mitē talis ē
boni sp̄niale quia ē actus iusticē ergo ē
per hoc arguitur q̄ bona tempalīa p̄
dimittenda quia immora bona sunt
quam sp̄nalia. **C**ontra contrarie arguitur
Quia beatus thomas cantinensis
repetit res ceteras cum scandalō regis
anglie. Et ex hoc arguitur q̄ sp̄nalia
bona non sunt dimittenda cuī sunt
corporibus meliora. **R**espondō eto
asta non ē de scandalō actuō quod est
dictū vel factū mīnū rectū prebens
alii occasionem aūne. Quid autem
q̄ deficit ad debita rectitudine nō ē
agendū et id nichil agendū ē cuī
scandalō actuō. Sed qđ in telligit de
scandalō passuō s̄ q̄id sit dimittendū
ne aliis inde scandalizetur. Circa qđ
sciendit q̄ quedam bona sp̄nalia q̄
dam uero tempalīa. Sp̄nalia quodā
uero sunt de necessitate salutis. que
sunt p̄to mortali p̄termitti non
possunt. Nullus autē debet p̄ter
mortaliū aut p̄teractū aliis impē-
diat quia sedm̄ ordinem caritatis.
magis debet diligē sp̄nali saluto
quam alienam q̄pter quod tū
non sunt dimittenda. adiutandū
alii scandalū alia uero sunt bona
sp̄nalia que non sunt necessaria ad si-
lūtem. ut dare elemosinam. contra
cōsumū necessitas. Et malib⁹ dis-
tinguendū ē de scandalō. Quia p̄
oriatur ex malitia p̄ter tamē aliq̄

admit̄ impedire sp̄nalia bona. Sicut
de hoc scandalū et tale scandalū ē con-
tempnēdī sc̄it docet dominus matthei p̄p̄v
de scandalō p̄phariseos. Si autē nātur
confrimata vel ignorātia vocat̄
scandalū pupillorū q̄pter quod huius ba-
na sunt occultanda. vel interdū diffe-
renda quo usq; redditā rāe huius stan-
dalū cesset. Si autem p̄ redditā h̄q
rationē scandalū duret. nam iudet
ex malitia p̄p̄dē et sic q̄pter ap̄m
non sunt huius sp̄nalia opera dimitt-
endi. Circa uero tempalīa bona
distinguendū quia si non sunt nra. si
p̄liis ad consuāndū nobis commissa
Sicut bona cetera comittit̄ prelat⁹
quibus consuācio talū mārib⁹ ex
necessitate salutis sc̄it et consuā-
cio de p̄toz et id non sunt q̄p̄
scandalū dimittenda sc̄it alia quo
sunt de necessitate salutis. Si uero
sunt nra sunt dimittenda sunt p̄p̄
scandalū. Si oritur ex mīnū firmit-
tate vel ignorantia quo usq; perad
monitōm reāonabilem cesset stan-
dalū quod si per hoc non cesset
tū iam p̄cedit ex malitia et sic
ē conceptū maxime si per
hoc datū aliis audacia maleficio
di. Ut dictū ē supra ad p̄mū patz
responsio q̄ correcō ordinet̄ ad
emendationē et id si q̄pter ap̄m
phabiliter app̄cat magis malum
consurge est dimittenda quo usq;
p̄culi illud transiit ad aliud patz
exoditis inuestigacō. **N**on ergo
amplius. Hic apliū sup̄iore&
adiutandū scandalū pupillorū
Et diuidit̄ mīnas. Quia p̄mo
facit q̄p̄tū. Secūdo remouet̄

Dubium ibi Non est enim regnum dei
 Circa p̄mū secundum q̄ contra cari-
 tatem fratrenam videatur tē q̄ q̄q̄
 non dimittat delictis que potest lici-
 te dimitti adiutoriū scandalū sim-
 pliū qui apparet illa illicita q̄
 usq; super hoc plenius in forment
 De talibus autem erat cibis cibis
 legē p̄linitorū atemp̄ passionis q̄
 usq; ad publicationē factam ovan-
 gelij ut dicit̄ ē supra Et secundū
 hoc dicit aplūs Non ergo amplius
 mihi et supiores non iudicent
 minores stolidos et absumat alia-
 bus cibis nec minores iudicent
 transgressores illos qui contumelias tib⁹
 Sed hoc iudicante magis supple sic
 dñm ne ponatis offendiculae fra-
 tribus in firmis vel ignorantibus
 Oto et confido m̄dō iesu quia
 nihil q̄ a millis cibis et m̄dō
 per ap̄m quia omnia bona erant
 Genes q̄mo vidit deus nūtaq
 fecit et erant valde bona. Ut
 autem postea per legem aliqui ri-
 biphibiti sunt et sit facti alli-
 tati. hoc fuit ad tempus ad sig-
 nandum aliquid implendū p̄ op̄m
 aqua p̄hibitiōc ab soluit op̄us
 actū p̄ q̄ deus purificauit tunc
 comme dixis nisi ei qui consi-
 timat quid comme eo illi. eo
 mino ē. est et m̄mūdū quia
 facit conscientia detali come-
 sione. scit leuare festucam detra
 contra conscientiam peccatum est
 durante tali conscientia q̄o pilidi
 Si cīm apter cibis s̄ tuū frater
 tuus contristatur et in fide in fir-

scandalū

matu ex hac dubitans de fide illi-
 tato catholicae non habetur infra b̄l'
 dete scandaluzetū cōmīans te trans-
 gressore in iani non secundū cōcta
 tem ambulas spernendo eius stan-
 dalum. moli tibi nō perdere illū.
 dando ei occasionem ruine apponendo
 moditam delectacōnē tibi eius p̄-
 luti Non cīm blasphemē bāmī m̄m
 et fama m̄t et non dēmis occasio
 simplicibus reputandi nos trans-
 gressores. Non ē cīm regnum di
 Hir tānter remouet dubium. quia
 possit aliquis ccedere q̄ abstine
 atib⁹ per op̄m sanctitatē cōt̄ ei
 dampnabile. qđco dicit aplūs
 Non ē cīm regnum dei est et patr
 et in comedendo dicta cibā uel ab
 sumendo. sed iustitia per fidem for-
 matum que peccata comittit. et
 p̄ op̄ quantit̄ ad quietem passionis
 mentem per turbantū et gau-
 dit in spiritu sancto. quantid ad ex-
 pectatoꝝ premotid Qui cīm m̄bō
 seruit op̄o in teruis in mente.
 placet deo et hoc sufficit ad spi-
 lutum. Hir tānter apt̄
 supiores ut edificant in fiōres
 pacifice et sancte amicos con-
 versando dicens q̄taq̄ q̄ pacis se-
 ptembre et moli apter eſtam de-
 struō op̄us dei et fidem in fir-
 mi que ē domī dei. omnia quide
 s̄ cibā mūda sunt ut p̄-
 ditū ē. sed malid et homi qui p̄
 offendiculae manducat. scandalizan-
 do in firmū apter quod ab-
 sumere ē m̄torū q̄o subdit. Bo-
 mī ē nan manducare et q̄mo
 frater tuus offendit s̄ quando
 in firmū contra conscientia

comedit ex societate altius. aut
scandalizatur. quando comedetur in
dictat transgressorem. aut in firmat
dubitando de ultiate fidei catholico
ex quo iudicet sic maiores comedere
quod erit sit aliquid Tu autem quod fide
habes pone te metipm habe. et suffi-
ciat tibi ad salutem fides intor quod
tenes anima per opem purificata. et
non oportet quod ostendas exotis tu
scandalis altius. beatius qui non inducit
semetipm a dampnabilem reddit
meo apparat. et per te pbilicitum.
tu dimittit ex cunctate fraterna quod
scandalis ostendit. Qui autem di ster-
mit talem vibus recedens non esse
licit. si manducauerit dampnatus
est quia non ex fido. et conscientia
facit hoc. sed contra conscientiam
et omne tale est peccatum sicut leu-
re festucam credenti quod hoc sit
peccatum mortale Qd no. 5 e ca°

Debemus autem **XV**
postquam apliis ostendit
qualiter maiores debent
se hinc ad minores in cunctaque mali
Hic tunc idem ostendit mymo-
tione boni Cura quod pmo pani-
sum in structone Qd pila exculpa-
torem i. Certus sum pma idias
quia pmo hortat maiores ut in
firmos sustineant Qd ut eos ad
bonum promovat i. ppter quod sus-
pice pma ad huc indias. Quia
pmo punit in scriptoz. Secundo
subdit oratione abi Deus autem pati-
entie pma ad huc indias quia po-
ponit in structone suam pma
ad huc indias. Secundo exorditis
concludit quandam conclusionem

abi Queritur pma pmi autem p sua
det duplicitate pmo rae dicens Qd
mus autem nos firmo eis mbcilli-
tas in firmoz sustinere. sicut in copo
naturali membra firmiora ut nervi
et ossa sustinet alia debiliora et non
nobis placere. et quam voluntatem
querit cuiusquis coram suo pomo
placet in bonis ad edificatoz. Quia
libi autem non debemus querere pmissis
placere Qd inducit ad hac exemplum p
dicens Et enim opus non sibi pla-
ciunt. et quam voluntatem non quesivit
Iohannes cui ostendit de celo non
ut faciam voluntatem meam sed
sicut scriptu psalmo solvui aliasho
viii. Mysteria mysteriorum tibi re-
cederunt super me Verba sunt
opem loquenter ad ptem qui ut facit
patris voluntatem. Mysteria sus-
tinxit iudicium dicens sibi Sa-
maritanis eis tui et demonium habebis
qd ab eo. Et apem mittit pendenti
Vach qui destruis templum dei it
Mathei xxovii. Et huc mysteria re-
cederunt inde patrem qd sic
dicit opus. Mysteria mysteriorum
tibi recederunt super me per ilia
cui mysteria intendebat iudei p
confundere. Queritur Hic co-
predictis in factis quandam conclu-
sionem sicut ea que sunt in scripto
facta patrissime sunt admirabili
literatorem tuum actio mea et in structa
et punitur i. quadruplicem utilitas mo-
bis pueris ex scriptura pma
claritas intellectus que non eis dicit
Queritur scripta sunt admirabili dact
enam scripta sunt. Secunda soli-
ditas tollerante abi ut pfectio
3a suavitatis in teene leticie ibi

Et consolam ppter Quarta est
securitas obtinende glore abi spem ha-
bamus Nota quid sit spes. Et
cum spes certa expectatio future beatit-
udinis ex gratia et misericordia puenies
¶ Deus autem hic conteret adiugit
suum orationem ad predictorum complector
dicens Deus autem patientie et con-
solacionis et dator patientie modicopis
et consolacionis post tribulacionem tho-
bie in past lacrimacionem et fletu grau-
dum et exultacionem in fundis Det
vobis id ipsum sapere. et adem meum
desiderantes ministrum affectum secundum
aestim opem. et secundum doctrinam apius
Quoniamque quantum ad remempti-
tatem credibilitatem confessio Quia
sicut dictum est supra no Corde credi-
tur ad iusticiam ore aut confessio fit
ad salutem. honorificatis deum et
quantum ad uitatem ipsius Quia fe-
des pme ipsius mortua **¶** Appter
quod **H**ic conteret moneret superiores
ut in sanctis ab omnibus promovantur
Circa quod primo panit suam ex-
hortacionem. Non prohibuit suam orationem
abi Deus autem spes Circa primi
dicit Appter quod ppter mui-
tem ppterando caritati alterius
boni. sicut et dominus suscep-
tus misericordiam accipiendo huma-
nitatem eostram omnibus commu-
nem su uideis et gentibus. At mem-
bero debent conformas capiti Et
ad eo quilibet christianus debet p-
timali boni frater qui licet autem
accipit humanitatem uideis et ge-
nibus commune tibi aliquo modo di-
uersimode ppterant uideor et

gentilium salutem quia uideis pro-
dicauit impersana ipsa et quoddam
exdebito et hoc est quod dicit Dico
eum ibim opem pueris circumspectio
predicando uideis circumspectio mo-
sic autem gentilibus quod dicit dicit
ayathel nov Non sum missus nisi
ad ones que perierunt domibus ast
appter instatorem dei ad confirmandas
promissiones patrum licet salus in-
decorum et gentilium fit per manum
simpliciter tamquam quam adiudicatos est
abi ratio debet aliquatenus inquit
ad instatorem dei ppter amplecte pro
missa patribus uideor et facta lo-
ge et aperte que facta fuerint mit-
tis uideis ipse clvii Non fecit
taliter omni natio et iudicia suam
manifestauit eis Et sic salus gen-
tilium magis per uiam misericordie
qua licet lex et aperte loquuntur
decarum vocatoe ad fidem christi
tamquam lex non fuit data ppter cor-
met aperte ut dicitur Appter quod
subdilevit **G**entes autem sup ma-
dinistis eis concessa honorare
deum secundent obvis et factis
Sicut ppter est quod novii ppter
confitebor tibi in gentibus a fac-
tiam te confiteli ab illis creden-
tibus et sunt uerba **¶** filij ad
patrem de vocatoe genitilium accipi-
endo tamquam mystice a iniquitate
detendit cuique hoc verbum ut
ibidem dicitur fuit signum
et perfectum fuit impletum in ipso
quam uideundem At vero auctoritatis
hic allegato de vocatoe gen-
tium ad fidem christi secundum tralem
sensum simpliciter intelliguntur

Et ater dicit psalmista xxxviii letamini gentes ut ubi translato
m̄d habet letabitur deserta et m̄
ia et Et ater p̄s nō laudat
om̄es dñm et Denotat s̄ corā.
Et r̄tus sum q̄nū xi. Et r̄dūtis es-
s̄ a. x̄p̄us s̄dm carnem exiens
decess̄ qui exorget am̄ortuus regē
gentes. T̄m̄t c̄m̄ ei potestas d̄ata
m̄telo et m̄terra. m̄th̄ colim̄. t̄
c̄m̄ gentes supabunt quia evitate
ad fidem h̄nt sp̄m consequendi por-
ap̄m vita eterna. **F** Deus autē h̄
ponit suam orōnē addictoris com-
pletionem ditens Deus sp̄i. et da-
tor sp̄i replicat vos om̄ gaudiū.
sp̄ulū et pate per quietem passio-
nem que turbant animū m̄tredodo
hoc dicit quia fides formata asta-
ficit. Ut habundetis in sp̄e per-
tinula m̄itorū et virtute sp̄itus
sancti tui s̄nt principaliter
ap̄ora m̄toria. quia se habet ad li-
berum arbitriū sicut sess̄r ad eq̄
F Corus sum. Hic apl̄us pon-
sum cōfusione. Et p̄mo de hat-
q̄ romanis script̄. Secundo de
hoc q̄ eos ad huc corporis m̄
intrauit. abi. ppter quod Circa p̄-
m̄i excludit p̄mo falsam cau-
sam quam alius possit opinari
de sua scriptura s̄z q̄ reputaret
cos aslettatos et similes et
p̄t sua scriptura necessario indigentes
q̄ remonet ditens Corus sum ad
frates mei et ego ip̄e de nobis
qm̄ et ap̄i pleni ap̄is dilectorē et
hoc scribat per b̄nificia que est
eius effectus repleti om̄i scientia
pertinentem ad salutem ut pos-

s̄tis alterutri mōlē. a. non s̄līm
ap̄am uitam regere sed et aliorū **F**
Iudacius. H̄t cōp̄mit vecam rau-
sam suo scripture s̄z debet officiū suū
quia erat apl̄us genitū. Et m̄uditur
m̄dinas quia p̄mo ostendit h̄m̄ offi-
ciū. Q̄ cuius effectū ibi Habes īḡ
Circa p̄m̄ dicit Iudacius script̄ no-
biō expte a breuiter et succinte.
tamquam in memoriam nos recu-
tēs de his que s̄tis m̄h̄tū et non
alium eobis agnotiē dicens ppter
Dixit super vii. Scientib⁹ c̄m̄ legē
pter graciā quo datur et m̄chi-
si apostolatus m̄gentibus sanctifi-
cans euangelium dei et sancti ostē-
dens et predicans. ut fiat oblatō
gentiū accepta et oblatō quia offerunt
gentes per fidem x̄pi sit accepta.
patri in sp̄itu sancto et per gaudia
sp̄itus sancti sanctificata et non
per legales obſeruātias. **F** Habeo
igitur. H̄t cōter ostendit offici-
ū officiū s̄bi impōrt p̄mo quia
sua predicatio erat ex autoritate
x̄pi. Et hoc t̄ q̄ dicit Habeo īḡ
gl̄lam m̄xpo ih̄u et autoritatem of-
ficiū x̄po. H̄c addēt. et ordinata
ad honore dñm̄. Secundo q̄ exē-
cio h̄us officiū nan s̄līm̄ erat per
verba sicut predicto p̄seudo apl̄o
sed etiā per miracula virtute x̄
facta ad confirmationē predicto
apl̄o. H̄o dicit. Non c̄m̄ audeo ali-
quid loqui ac et sicut faciebant
p̄seudo apl̄o x̄po non mis̄i. In
merito et fact̄ quia x̄po habeo
verbūm predicatoris et factū m̄
miraculo sine nethe confirmationū q̄o
subditur. Et q̄ id est virtute x̄
noī quātū ad miracula im̄po-
ra et p̄digiorū quātū ad maiora

Consequenter ostendit efficaciam sue
predicationis in effectu. Et primo con-
sue dicens ita ut ab iherusalem per-
curritur nos ad illigat locis in fine
grecie. Unde non nominatur illigat māc
Et secundū intensio quia predicanū v
alijs non predicanū et sic fuit ab la-
bor maior quia maria non erat dis-
ponit p predicationem aliorū. Et hoc
ē q̄ dicit. Si autē predicauī ic et
pater ex dictis littū. Consequenter
adducit ad ap̄tōtū auctoritatē ḡsaic
In Quibus amittunt nō ē de eo. Ni
debunt s̄ gentiles quia p̄dicacionē
pauli fuerint alliati per fidem ipso
qui de ipso non audierant per ap̄t̄hād
sicut iudei. nec per alios ap̄t̄os sic
gentiles alijs quibus predicabant
sicut mattheus egyptis predicauit
et alij alijs gentibus pluribus iam
autem predicauant. After quod
Hic tunc consuat se apl̄us ac
hoc p̄ romanos ad huc corpora
non visitauit. Vmo declarans sui
aduentus impedimentū. Secundo
omoto impedimentoē p̄mittit sūm
aduentū ibi. Nūc vero q̄o ad
huc complenda petet orōis suffi-
ciū ibi obsecro igitur. Circa p̄-
mī dicit. After quod impediens
plurimū nomine adnos. Quia plu-
rimo tempore fuit apl̄us occupa-
tus p̄reditando gentibus ḡre-
cie que p̄ magna parte erant fo-
duite ap̄hēis et falsis ap̄hētis.
ante p̄dicacionē apl̄ uel post sic
patebit in sua dñs concedente in
alijs ep̄sib. Nūc vero hic con-
p̄mittit sūm aduentū. Sicens nūc
vero ultius locū non hūc m̄hijs

mptib⁹

regiom̄bus a man habens necessi-
tatem abi manendi amplius quia
lacet non om̄es essent comisi in
p̄nūtates et loca erant per ap̄t̄os
ep̄i et presp̄i ordinati qui ad con-
uocandum residuas et in strūctū
comisib⁹ sufficiebant absq̄ p̄ntia apl̄
After quod festinabat ad alia loca
in quibus m̄tibebat cupiditate aut
habens. Nemēndi adnos ic quia
ciuitas romana totius orbis exut
capitana. Cum enī hy sp̄amā p̄fici
ti cepero. Sic ut enī predicauit
moiētē at ad sedebat hac facere
ubi ē hy sp̄amā. Epero q̄ p̄cīens.
uidcam uos per hoc m̄ mut q̄
non intendebat abi dñi morā. eo
q̄ petrus apl̄us tu suis discipulis
erat come. Et sic predicatio pauli
non erat abi sic necessaria fuit in
hy sp̄amā. et avobis dedicat illuc
Tunc enī hy sp̄amā erat romans
p̄bliceta. Ut patet vmo marchabe-
orum viii. Si uero p̄mī ex opte
fructib⁹ fiero a delectaz in comisi-
one et fde cord et sic accipit hic
sui large. Nūc autē a antequā
madani romam. p̄fici star aeris
lem ministrare sanctis. comisi et
ad fidem manētes in iherusalem ut-
cent perfectionis exemplar eccl̄is
ab om̄i tiauerat om̄ib⁹ t̄cēs q̄n-
tid ad p̄ficiatē ut patet artid uij
art liborū orāni evacarent et
predicationē. After quod. Vocat
hic sancti et apl̄s fuerint solli-
ti ut alijs comisi qui non sic abre-
mitiabat suis bonis t̄cēs sus-
tentarent eos suis chirostrib⁹.
et hoc negotiū petrus et iohes

recommendavit paulo ut patet ad gallatas 13 Et apē sollicitate fecerūt patet hic p̄bam̄t a. q̄ibam̄ et consenserunt m̄cedonia et athia et tamis detornis astis et per hoc intelliguntur p̄conusi de alib⁹ lat⁹ collacionem fac̄t aliquam a. donationem debom⁹ suis ut pauperes pro p̄p̄o. et qui s̄nt demū sanctoru⁹ et debitorēs s̄nt s̄t ut hoc faciat eis nam si sp̄culu⁹ coru⁹ particeps facte s̄nt gentes quia predicatorū evangeli⁹ exiuit a iherusalem Ut frequenter dicit̄ c̄ supra debet et internalibus a. necessarijs adiuta corporalem ministrād̄ eis Sicut om̄ prelatis debentur sumptus q̄od abito necessitatib⁹ coq̄ s̄nt predicatorēs coofficio Ita alijs qui faciunt h̄c ex gratia debentur debito honestatis Hoc igitur tūm̄ confirmād̄ it̄ assig nando eis chmosmā perme mis sam p̄ficiat̄ per nos in hispaniā q̄ tūm̄ p̄ponebat fac̄t̄ Etio aut quando veniam ad nos in habi dantia b̄ndictiois op̄i vēma a. in habundantia bonorū sp̄culū p̄t̄ Genes 30:9 Dixit iacob ad labā benedixit tibi deus ad meiorū mēt̄ de multiplicatoe bonorū tempalū et magis q̄ic̄ b̄ndictio dicit̄ h̄c de multiplicatoe bonorū sp̄culū C̄rā partem astam duo s̄nt nōnd̄ p̄mū c̄ sollicitudo apli etā etiā dei quā publicato oīangeli⁹ in partibus dōntis festinabat velim̄ administrandū uite necessaria s̄t̄ et mō telerit romā transiens adpredicandū dei verbum m̄par

tibus occidentis. Q̄oquo mā negliētia ostenditur valde reprehensibilis. Qm̄ ē quia ex dictis videtur q̄ paulus in hispania p̄ditau⁹. Tūm̄ contraria videtur dicit̄ dect̄d̄ noi distinetōe caō dicit̄ abi quis iestat s̄z q̄ d̄capostoli⁹ salus petrus docuit m̄hi⁹ p̄vmt̄s. Italia gallia hispania affricta et si tlia. Q̄pter quā dicit̄ aliqui q̄ pau lus in hispania p̄dicare dispositi⁹ sufficiēt̄ volūtate sicut dicit̄ h̄. Q̄pter quā dicit̄ dixit licet i no fuit impedit̄to sup̄veniente Alij vero dicit̄ q̄ in hispania p̄dicit̄ et hoc dicit̄ ysidor⁹ libro de ortu et obitu sanctoru⁹. Et idem iudeo dicit̄ jo rom⁹ in libro illustrū coriō q̄ pau lus m̄p̄ma cap̄t̄ anerone dimiss⁹ in accidentis partibus p̄dicabit̄. Adderet̄ autem p̄dicti⁹ respondeat̄ aliqui q̄ non negant similitudē pau lmi in hispania et alijs dicit̄ p̄ comētis p̄ditasse sed dicit̄ q̄ h̄ non legitur. Sed contra h̄at̄ dicit̄ q̄dicit̄ actic̄ ultimo paulū in eo mo romanū fuisse et ab eī dīp̄t̄isse et dorūsse que tamē c̄ my talia. Sc̄qua loquunt̄ dect̄d̄ s̄t̄ et de hispania. Q̄pter quā alijs p̄ dici q̄ intentio dect̄d̄ ē q̄ nullus p̄dicit̄ sed eccl̄ias m̄stituit̄ in dīp̄t̄ p̄vmt̄s nisi petrus uel alijs de ordinatoe et missioe apli⁹. Et hoc mō paulus mytalia et hispania non p̄dicit̄. C̄ obsecro. Hic tānter apli⁹ petit arōm̄ suffragia ut implcant̄ p̄dicta quia eundo iherusalem ab insidijs uideor̄ m̄m̄ebat p̄bi m̄ua et in itinē multa p̄cula sicut h̄iūt̄ por̄ reuelacionē et patuit coecūt̄.

Item xix p dico dicit Obsecro igitur
eis fratres perdidi et patet ha-
ccepisti et obsequi mei oblate et eli-
mosina per obsequium agentibus obla-
ta accepta fuit s. deo ad gloriam et
sanctis patribus ad eorum indigentia
refundam ut eadem ad nos ingau-
dio officio dicto patbo et refrigeretur
nobis tamen per recreacionem bonorum
spirituum per multas tribulaciones alla-
tas michi Deus autem patris con-
fatio est sanctorum **Lxxvii xvi**

Commendo autem vobis.
Postquam aplius inservi-
aromanos in molibus collo
predicacionis Hoc tamen idem fa-
tit exemplo inimicis opponens eis
quasdam personas innotabiles Et
dimidit inuidias quia pmo apud
exempla ad mitindum Qd ad per-
seuerandum ibi salutat vos pma
inuidias quia pmo apponit mitinda
Qd mitanda ut apponita iuxta se
posita magis elutescant In aliis
modo autem vos pma ad huc
inuidias quia pmo nominat personas
sibi familiares Qd commis-
abi salutate appellem pma mts
quia pmo nominat personas sibi
familiares nomine beneficij Qd hoc
mit ibi salutare epheseti Qd
hoc consortis a salutate ampha-
tim pma ad huc inuidias quia
pmo salutat sibi personas fami-
liares nomine beneficij sibi et aliis
facti committit Qd sibi specialiter
ibi salutare pristam Circa pmi
dit Comendo a commendabilem
sibi phebem sive etiam sive
regione xpianitas non tagna-

re carnis que e ministerio esse
que est thentis Et autem tenuit
portus maris Apo thoracis cobi-
sta phebe etiam edificauit et i
dei ministros de suis sumptibus sus-
tentabat ut cum pustulatis erat
cum pfectura ad turiam impatois
p suis negotiis eo q illa p vnitia
erat pibeta romana et per eam
stripit epistolam habuit aplius ut
hic in misericordia glosa qeromini tñ
dicit q aplius misit eum p thmo
thetu et ad huc concordando q
dici q thymotheus iuit in facie
tate huius dñe et sic ambo fueri
mlegatae uel quia aplius scriptu-
ram pacem duplicauit ppter pi-
tula maiis Et eam misit per
phebem et per thymotheu aliu
Digne sanctis r ut decet sanctos
et assistatis ei it quia comis ad
fidem eam erant aliqui de fami-
lia impatois Vnde philippensio
dicit Salutare nos qui sunt
excessis domo Item apud asperit
admirando et ministrando michi
et aliis beneficiis **T** Salutare H
consequenter nominat personas i
nnotabiles et sibi familiares hoc
beneficij sibi specialiter impensi
Dicens Salutare pristam et aqua
lam Erat omnia pista nro
aque uidei cui apponit ea aplius
quia pme credidit et cordo gracie
apponendus est ordini naturae
quia erat magis famosa adintro-
res in pto ihu hac habuit actio
qvi ubi haec mulier nominat
pstilla scit qohanna et qohan-
netta Dicitur omnia actus xviii q

paulus mansit enim eis nichil nō
tum fuisse opulsi de roma per
claudii m̄patorē et nū codem paulo
nō rēcesserunt mōra sedicē q̄
paulum auideis qui p̄ amīca mōra
s̄ ap̄uita mōra. quāda fermōes sup-
posita erunt exponendo se q̄neulo
mōritio. nec hac fuit contra ordine
ratiōis quā scribat vitam pauli
magis necessariam esse. Qpter q̄
cam s̄ue ap̄fīc̄ p̄ponebat ex magna
ratiōe q̄ibus non plus grāias
ago. ita quā fecerūt hac p̄tōmī
cōilitate ecclēsī et domēstīca corp̄
etiam a congregatōe fidelū m̄
domo corp̄. q̄ Salutate cphenētū
Hic rōnter cōp̄mit personas
sibi familiares rōtē mītē. Et p̄o
fidei rōtē qualis fuit aste ephe-
metus. De quo foliditur quā est
p̄mītūs aste a p̄mo regnātū
xpo et p̄t fuit exemplar aliorū
ad rēcedēdū et quā homo trātus
erat romanū mīscat ad alios instru-
endū. Q̄ ratiōe mītē a Salu-
tate māiam. Erat em̄ tūis crōna
laborans ad pacem commītē tūi-
serū ad fidem. Tē foliditur. Qui
multid laborauit p̄ nobis. Nōde
et ap̄a dissensōm cīentem int̄
cos coq̄ iudei p̄ferebant se genti-
libus et etanīso. Et dicit̄ e p̄p̄
p̄mo capitolo dēnūtāt aptō tānḡ
ci qui posset p̄desse et uellet. Zō
tē mītē m̄p̄dicatōe. Dicendō
lūtate andromētū et iuliam rāgna-
tas et captiuos mōas. Erat em̄
iudei mātē et forte detribu apti
et multas tribulacōes p̄sumuerat
sicut ap̄i ap̄nām x̄. qui sm̄t-
nōbiles maplīs. Erat em̄ de

septuaginta dīstipulis p̄p̄o fābōt̄
qui et ante me ficerunt m̄p̄o quā
p̄ia evātā abo. q̄ Salutate am-
pliātū. Hic rōnter nōmīat perso-
nas sibi familiares rōtē consor-
tis et nōmīat hic tēs. sed nō ex-
p̄mīt. ubi assidūmīt cī et patet
lūtā. q̄ Salutate appelle hic cō-
sequitor p̄p̄mit exempla persona-
rum m̄mō sp̄cialū et p̄mo q̄ntūd
ad exempla m̄fide. Q̄ m̄bona op̄atōe
abi Salutate triphonam h̄o q̄ntūd
ad exempla concordie i Salutate
ans̄tūd. Circa p̄mī p̄mīt quātūd
exempla de fide p̄mī ē p̄p̄a an-
lītē pugnando. Dicens salutare
appellem p̄bum m̄p̄o a p̄bātū
m̄fide x̄p̄i p̄tolerātā tribula-
tōmī. Sed m̄ ē fideles aggregādū.
Dicens salutare cos qui sm̄t ex-
aristoli domo fecerūt em̄ aste dō-
mī ad fideles paup̄es aggregādū
et in ista salutare intelligētā
qua principalis m̄domo. Qm̄ est
in fide op̄stīdo. Sicut Salutare
hōdīancē cognatī mōtē mātōe
et religiōe. Quartū ē congrega-
tōs in fide folidendo dītē. Sa-
lūtare cos qui sm̄t ex narrātī do-
mo. Iste narrātūs erat quādā p̄
sp̄ter distīctēs per mītates et
lata confirmādo credentes in fide
et fideles paup̄es recipēdo hospī-
tio et p̄t salutare cos tēb̄ ap̄o. ~~Et~~
alītē dītē glosa. tēb̄ orat ab-
sens p̄ confirmātē fiddūl. Qpter
quod aplūs non nōmīat ap̄m̄ sed
illōs de sua domo. q̄ Salutate tri-
phonam. Hic rōnter p̄mīt ex-
empla op̄atōis bone. Et p̄mo in

in ad ministracionem bonorum corporum et nominat hic tres matronas quae talia operabantur. Est enim consueto apud matronas deuotas hoc facere. Optime matibus aptorum et in legendis plurimorum sanctorum. Verum tamquam quae tertia alias duas in hac opere precebat. Quod dicitur de ipsa quae inter labores suas in amore domini et salutis. **H**ic punit exempla hanc operationis. Et primo madministratorem bonorum spiritualium dicens salutem rufi qui erat factus promptus addimam ministranda et matrem eius carnalem et meam spualem. **S**alutem amittit alias auxiliari. **H**ic punit exempla concordie nominans plures simul habitantes et concordes caritate ad aliorum mentitionem et eadem ratio salutis sequentes dicit. Salutem philologum. **C**onsequitur ostendit qualiter sed debent habere ad alias fiducias personas quas non nominat dicens salutem multe mortali santo. Hoc mos erat recipiendi fideles impunitum etiam in signis concordie et caritatis et benedicit in spiritu sancto ad confortandum oculum adulatorum quo ab solan astulabatur apostoli iij Regum xxv. Et ostulit similitorem quo iacob astulatus fuit amasan iij Regum xxv. Et ostulit predicationem quo iudas astulatus fuit dominus matthi xxviii. Et ostulit impudicitum publicorum viri demulcere adulteria affiliosque ubi ostulat mucrone ut. **R**ogo autem eis apostolam apostolus proponit mitanda hic concerit apostolicam curam. **E**t diuiditur mudiolas quae

primo quam suam exhortacionem. **L**e subiungit suam orationem i. Seus autem patris prima ad hunc mudiolas quia primo exhortacione aenea sumpta ex parte deputatoris. **L**e ex parte deputatorum ibi videt autem obedientia. **C**reta primi dicit. **R**ogo autem nos fratres ut observemus eos. Diligenter considerando et cuitando qui discentes a decimacosis arctitudine fidei et offendicula prebendo aliis occasionem curiae. **H**oc autem faciebant pseudo apostoli quos apostolus mouet cuitauit. **E**t concerit ostendit qualiter possent regnare quia analid moneuntatur nisi regnari et hoc ostendit ex tribus scilicet ex fine quia predicant et docent. **A**pter hanc utile et delectabile. **I**deo dicit. **H**uius est vero dico mihi non finitur sed sic venturum. **S**ecundo ex modo laiquorum quia virtus maiorum palpabat et eis adulabatur. **I**deo subditur. **E**t per dulces sermones et benedictiones. **N**o ex eis quibus latuit. **I**deo subditur sed uenit corda in noctem quia simplices primo decipiuntur qui talibus facilius acquiescunt. et dicuntur hic in nocte non aquitate conscientia sed adfectu mudiasticam prout publici xvi. In nocte redit omni uirbo. **R**esta autem hunc concerit hortatur ratio sumpta ex parte apostoli quia romani damnabantur fati mundo. **E**t ad eborum exempla eos deferuntur ad omnes partes orbis. **P**rimos in romanum venientes apostoli docerant decimare doctrinam et confortia malorum ut bonum ex

emplum darent alijs pte mīdū
qđo dicit **V**ra om̄ diocētia in fide
ewangelij m̄ om̄ locū culgata e
modo predicto. **G**audeo qđ m̄ nō dīs
co qđ bonitas cr̄ta redimdat mās
partes orbis. **S**ed nolo nos sapi
entes cē in bano s̄t cognoscendo
et operando et simplices in malo
s̄t operando non tamē cognoscendo
quia cognitio mali ut ciuit̄ non
solum ē bona sed etiam necessaria
ad salutem. **D**eus aut̄ hic concer
ad iugit auxiliū s̄e orōm. Et p̄
m̄ ciuitatis malis dicens deus par
s̄t actor et consuitor concerat
satana et adversariū cōrē salutē.
Et s̄tō in bonis conseguēt qđo
s̄bōit. **C**ra dñic̄. **S**alutat sū
p̄a posuit ap̄tus exempla admi
tandim in bono. **H**ic concerat p̄m
exempla ad perseverandū ibo
no corp̄ m̄cepto ostendes qđ multi
valentes de corp̄ bono gaudebat
ap̄ter quod magis perseverare de
babant. **D**icit igit̄ salutat nos.
Thmotheus ephesiorū ep̄us. **M**m̄
p̄ma ad thmotheū p̄mo. **D**icit
rogauit et sic acromanes ephesi glō
ad ordinandā ecclā adiutor meus
in predictate ewangelij. **L**ucas
qui fuitcomes ap̄t m̄diūdīg ut
Dicit jeronim⁹ et patet ex actib⁹
ap̄tō et iason et p̄si pater qđ
nati mei et matrē iudei. **S**equib⁹
hēcū actō. **S**aluto nos ego ter
cūs. **N**on ē hic tercūs nōmē
matiale sed nōmē personale ro
taris pauli. **D**e tunc sententia iste
posuit nōmē sūm̄ in salutacō. **S**a
lutat nos gravis corinthiorū.

ep̄us. **L**ui iohannes scribit ep̄stola
qui predicatorēs ewangelij recipiunt
Et ad eo paulus quando ibat illuc
ad ap̄m delinabat. **E**t om̄isa ecclā
a regm̄ ḡni subiecta. **S**alutat nos
crastus archarius ciuitatis et ep̄t̄ps
eius et sic dictus ab archos quod ē
principis. **N**el aliter et forte me
luis archarius dicitur quia custos
erat arche publice ubi scripta et
acta ciuitatis reponerentur nel nocti
galia. **E**quartus frater non sag
arme sed fidei religione et est
hic quartus nōmē plurale gracia
dm̄ ic̄ et hic dicit̄ ad confirmādū
predicta. **G**audent. **H**ec ē collā
pars ep̄stole s̄t eius conclusio que
dn̄sa fuit contraphenm̄ et maria
tōne. ap̄ncipio anqua concludit
ap̄tus ep̄stolam suam m̄diūnā
gratiarū actionē et hoc concludit co
iudicibus s̄t quia notatio ad fidem
per xpm̄ et eius confirmacō et eo
hoc qđ m̄steriū xpi nostris t̄pib⁹
reuelauit quod ab antiquis t̄pib⁹
fuit desideratū et ante temp̄ soli
deo cognitū dicit igit̄ et qui po
tes ē confirmare s̄t adorām̄ et h̄o
sic sup̄le honor et gloria qđ hic
accipitur ex sine hinc partis et
iterū firmetur tūd sequelib⁹ alijs
uota ewangelii meū s̄t p̄dica
tōne qđ tōne est xpi ut actoris
qđ p̄fidit⁹. **E**t id est. r̄p̄
dicacōne iesu xpi quem p̄dicto at
torem ewangelij s̄tōm̄ reuelatoz
m̄steriū et patrī securi ademptōis
quod in ewangelio re feratur ē. Qp̄
quod qđ septuaginta interpt̄cō. **M**ln
crasias nōmē habet m̄d̄ translato

ad Romanos cap 10

Et vocabitur nomen admirabile con-
silius deus fortis pater futuri seculi
princeps patris sic translitteret
et vocabitur nōmē eius magis consi-
liū angelus Temporibus eternis ta-
cti hominib⁹ deo cogniti aut. Sicut
autem eternis tempib⁹ quia eterni
tas quia mēsūrā cognitio dīna non
apprehendit⁹ mēsib⁹ nisi p̄ sp̄atōne
ad tempus in finitū quod mē pate-
factū ē s̄z tempore legis noue p̄
scriptas apphetant̄ aplis reſeratas
lute vñr alias vltimo. sedm pre-
ceptim eterni dei a sedm ordina-
tōnē eius quia eternaliter dispo-
suit sienda in tempore ad obediens
fidei mētib⁹ genitib⁹ a ut tūte
gentes obediānt̄ regnanti sali fa-
pienti deo **H**oc refertur ad illud
p̄ dicitur temporibus eternis taciti
per ilm corpū qui ē mediator m̄
ad rediēndū nos mēdū **A** Cui
s̄z corpō honor qui ē reverentia et
testimoniū virtutis exhibita Qui
corpō enī homini e similitudines vir-
tutes et rariſſimata et glā que o
honor exhibitus alium coram m̄l-
tib⁹ quia honor exhibet corpō hor-
toram sanctis et angelis in secula
seculorum amē et eternaliter Quis
eterne gloīē nos partipicē faciat
Qui cum patre et filio et sp̄itu
santo vivit et regnat in secula se-
culorum amē

Incipit ep̄la eiusdem ad corp

ep̄la eiusdem ad corp p̄ma c̄mpt̄